

**Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027.gadam sabiedriskā apspriešana
Izziņa par saņemtajiem viedokļiem**

Nr.	Iesniedzējs	Norādījums/komentārs/viedoklis	Attiecas uz:	Komentāri
Vispārīgi komentāri/viedokļi				
1	Biedrība "Zemnieku saeima"	<p>Biedrība "Zemnieku saeima", kā viens no aktīvākajiem sociālajiem partneriem ZM organizētajās sanāksmēs un darba grupās par nākotnes KLP, ir iepazinusies ar Zemkopības Ministrijas izstrādāto KLP stratēģisko plānu 2023.-2027. Jāatzīst, ka šāda Latvijas stratēģiskā plāna redakcija mums nav pieņemama, un tā kopumā atstās dramatiskas negatīvas sekas uz Latvijas lauksaimniecības eksportspējīgajām nozarēm, būtiski mazinot lauksaimniecības nozares pienesumu valsts ekonomikā, kurš šobrīd ir aptuveni 3,4 miljardi EUR (nozares tiešais un netiešais pienesums).</p> <p>Uzskatām, ka plāna veidošanas process nav bijis pietiekoši profesionāls, nespējot izšķirt būtisko no mazāk būtiskā. Mūsuprāt, vairāki pieņemtie lēmumi par konkrētiem pasākumiem, to finansējumu, un sasniedzamajiem mērķiem ir veidoti nevis vadoties pēc atsevišķos sektoros vai ražošanas metodēs identificētajām problēmām, zinātniskiem pētījumiem, Latvijas lauksaimniecības individuālajām iezīmēm un EK rekomendācijām, bet izejot uz kompromisiem ar atsevišķiem nozares lobijiem, kuru mērķis ir panākt lielāku finansējumu noteiktām nozarēm vai ražošanas metodēm, bez papildus nosacījumiem vai saistībām.</p>	KLP SP	Viedoklis pieņemts zināšanai

2	Latvijas Dabas fonds	<p>Ar nožēlu esam spiesti konstatēt, ka ZM sagatavotais KLP SP projekts neparedz nopietnus risinājumus nedz problēmām, kas saistītas ar klimata krīzi, nedz bioloģiskās daudzveidības krīzi, bet gan lielākoties ir vērsts uz iepriekš uzņemtā kursa – lauksaimniecības industrializācijas – noturēšanu. (...) LDF nevar atbalstīt ZM sagatavoto KLP SP projektu, līdz tajā nav veikti būtiski uzlabojumi, kas citu starpā paredz atbilstošu finansējumu vides un it īpaši bioloģiskās daudzveidības izaicinājumu risināšanai!</p>	KLP SP	<p>Skaidrojam, ka KLP stratēģiskā plāna ietvaros tiks sniegts atbalsts darbībām, kas ir ietvertas gan Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, gan Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam, gan Natura 2000 prioritāro darbību plānā. Tomēr šajos plānos noteiktās darbības un noteiktās mērķa platības un finansējums būtiski pārsniedz KLP finansiālās iespējas, ievērojot to, ka ar KLP ir jārisina vajadzības 10 specifiskajos mērķos.</p>
3	Latvijas Dabas fonds	<p>Atkārtoti lūdzam KLP SP detalizētu informāciju par konkrētu ekoshēmu un agrovides pasākumu ieguldījumu ES “Zaļā kursa” mērķu sasniegšanā! Līdz šim ne par vienu no pasākumiem, izņemot pasākumu “BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA”, nav sniegta informācija par to, kāds būs attiecīgā pasākuma devums (absolūtās un relatīvās mērvienībās) konkrēto mērķu sasniegšanai (piem. samazināt SEG emisijas, samazināt amonjaka emisijas, samazināt AML lietošanu, samazināt pesticīdu lietošanu). Tāpat mēs esam sarūgtināti par to, ka vienīgais “Zaļā kursa” rādītājs, kuru līdz šim publiski ir definējusi ZM, neatbilst iepriekš solītajam – publiski tika pausts, ka 2027. gadā 20% no lauksaimniecībā izmantotās zemes apsaimniekos ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm, taču KLP SP šis mērķis ir 18,78 %.</p>	KLP SP	<p>KLP stratēģiskā plāna likumdošanas akti neparedz KLP stratēģiskajā plānā ietvert nacionālos Zaļā kursa mērķus. Tai pat laikā KLP stratēģiskajā plānā ir ietverta nodaļa, kur skaidrots, kādā veidā un potenciālajā apjomā KLP Stratēģiskā plāna atbalsta intervences sniegs ieguldījumu Zaļā kursa mērķu izpildē.</p> <p>KLP Stratēģiskā plānā pie katras ekoshēmas (5.1.nodaļā) ir norādītas jomas, kurās tās sniegs ieguldījumu.</p> <p>Saskaņā ar KLP Stratēģisko plānu regulas 2021/2115 31.(4).pantu: Principā katra ekoshēma aptver vismaz divas no turpmākajām darbību jomām saistībā ar klimatu, vidi, dzīvnieku labturību un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem apkarošanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) klimata pārmaiņu mazināšana, tostarp siltumnīcefekta gāzu emisijas mazināšana no lauksaimniecības prakses, kā arī esošo oglekļa krātuvju uzturēšana un oglekļa sekvestrēšanas veicināšana; b) pielāgošanās klimata pārmaiņām, tostarp darbības, ar kurām uzlabo pārtikas ražošanas sistēmu izturētspēju un dzīvnieku un augu daudzveidību, lai tie kļūtu noturīgāki pret slimībām un klimata pārmaiņām; c) ūdens kvalitātes aizsardzība vai uzlabošana un ūdens resursu noslogojuma mazināšana; d) augsnes degradācijas novēršana, augsnes atjaunošana, augsnes auglības, barības vielu pārvaldības un augsnes biotas uzlabošana;

				<p>e) bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, dzīvotņu un sugu atjaunošana vai saglabāšana, tostarp ainavu iezīmju vai ar ražošanu nesaistītu platību pārvaldība un veidošana;</p> <p>f) darbības, ar kurām nodrošina pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu un samazina to lietošanu, jo īpaši saistībā ar pesticīdiem, kas apdraud cilvēku veselību vai vidi;</p> <p>g) darbības, ar kurām uzlabo dzīvnieku labturību un apkaro rezistenci pret antimikrobiālajiem līdzekļiem.</p>
4	Latvijas Dabas fonds	<p>Lūdzam skaidrot, vai un kā KLP SP piedāvātās intervences nodrošinās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā Nr.11102/21 (2021. gada 28. jūlijs) izvirzīto nosacījumu “nodrošināt 7,5 % no ikgadējiem izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu bioloģiskās daudzveidības mērķiem 2024. un 2025. gadā un sākot ar 2026. gadu – 10 %”!</p>	KLP SP	<p>Skaidrojam, ka EK ir izstrādājusi metodiku, kas paredz šī bioloģiskās daudzveidības noteiktā finansējuma % īpatsvara noteikšanā ieskaitīt 100% novirzīto finansējumu SM6, kā arī 40% no SM4 un SM5, kas sniedz sekundāru ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības mērķa izpildē. kopumā vērtējot pēc šīs metodikas 15,7% (394,2 milj.EUR) no KLP finansējuma paredzēts bioloģiskās daudzveidības mērķim.</p>
5	Dabas aizsardzības pārvalde	<p>Kopumā Pārvalde secina, ka, neraugoties uz vairākkārt sniegtajiem viedokļiem un norādītām problēmām, ko rada esošā lauksaimniecības prakses īstenošana, joprojām tiek turpināts stratēģiski plānotā tādā lauksaimniecisko darbību, kurā kā “vidi un dabu” atbalstoši pasākumi tiek ietverti tādi, kam ar to nav tieša sakara. Tiek veidotas atbalsta shēmas un tādi atbalsta saņemšanas nosacījumi, lai vismazāk atbalstu saņemtu tādi uz bioloģisko daudzveidību vērsti pasākumi, kas prasa lielākas lauksaimnieku pūles, bet kas ir nozīmīgāki no ainavas un dabas viedokļa. Diemžēl jāsecina, ka vairāki KLP SP pasākumi, lai gan paredz finansējumu vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, nav vērsti uz to, lai efekts būtu sasniedzams, iesaistot pēc iespējas plašāku atbalsta loku gan brīvprātīgi, gan obligāto saistību veidā, savukārt Vides pārskats pārāk optimistiski novērtē KLP SP pozitīvo ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.</p>	KLP SP, SIVN	<p>Pirmkārt, jaunā KLP jau paredz plašākus un stingrākus standartus klimata un vides, sabiedrības veselības un augu veselības, un dzīvnieku labturības jomās, kas ietverti pastiprinātā nosacījumsistēmā. Tāpat ir palielināts obligātais devums bioloģiskai daudzveidībai, paredzot, ka LLVN 8 ietvaros vismaz 4% no saimniecības aramzemes ir jāatvēl ar ražošanu nesaistītām platībām un objektiem, tostarp papuvē esošai zemei. Tāpat tiks turpināta prasību ievērošana par savvaļas putnu, dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, kā arī ekoloģiski jutīgo ilggadīgo zālāju aizsardzību Natura 2000 teritorijās un ārpus tām.</p> <p>Savukārt, ekoshēmas piešķir, lai stimulētu un atlīdzinātu par sabiedriskā labuma radīšanu ar videi un klimatam labvēlīgas lauksaimnieciskās prakses starpniecību, tāpēc tās ietver vairākus pasākumus, kas vērsti uz plašu lauksaimnieku iesaisti, t.sk. bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība ir paredzētas 3 no 7 ekoshēmām: TM4.2. "Ekoloģiski nozīmīgas platības"; TM4.6. "Zālāju saglabāšana un veicināšana lopkopības saimniecībās"; TM4.7.</p>

				<p>"Bioloģiskās ražošanas prakses veicināšana".</p> <p>Agrovīdes pasākumi apver gan tādas aktivitātes, kas tiešā veidā ir vērstas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, gan arī netiešā veidā - LA 10.5. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana zālajos, LA 10.1 Zaļās joslas, LA 11 Bioloģiskā lauksaimniecība, LA 10.4 Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām, LA 10.2 Vidi saudzējoša dārzkopība.</p> <p>KLP SP intervences izstrādātas pamatojoties uz LLU veiktajiem pētījumiem un sasniedzamie rādītāji noteikti atbilstoši KLP SP regulas ietvaram.</p>
6	Vides konsultatīvā padome	<p>VKP ieskatā, Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Plānam jāparedz būtisks ieguldījums pārejā uz videi draudzīgu lauksaimniecību. Diemžēl jāatzīst, ka Zemkopības Ministrijas sagatavotajā KLP Plāna projektā neatrodam ES Zaļā kursa mērķiem un "Latvija 2030" stratēģiskajiem mērķiem atbilstošus būtiskus, uz patiesām pārmaiņām vidē vērstus, risinājumus klimata pārmaiņu izaicinājumiem, nedz bioloģiskās daudzveidības samazinājumam Latvijā. Plāns lielākoties vērsts uz līdzšinējās lauksaimniecības industrializācijas turpināšanu.</p>	KLP SP	<p>Vēršam uzmanību uz to, ka KLP atbalsts plānojams tā, lai līdzsvarotā veidā sniegtu ieguldījumu gan ekonomiskās, gan vides, gan sociālās ilgtspējas jomā. Apzinoties lauksaimniecības nozares ietekmi uz vidi un klimata pārmaiņām, KLP SP projektā ir piedāvāts plašs atbalsta instrumentu klāsts, kuru mērķis ir sekmēt videi un klimatam draudzīgāku saimniekošanas praksi īstenošanu, kā arī lai palīdzētu lauksaimniekiem pielāgoties jaunajiem izaicinājumiem.</p>
7	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p>LBLA pārstāvji SP sagatavošanas gaitā aktīvi piedalījās diskusijās un sniedza arī konkrētus un pamatotus priekšlikumus. Diemžēl tikai neliela daļa no tiem SP veidošanas procesā ir ņemta vērā. Tāpēc LBLA neatbalsta KLP SP projektu un aicinām veikt tajā būtiskas izmaiņas.</p>	KLP SP	<p>Sniegtie priekšlikumi izvērtēti gan kontekstā ar iespējam ko piedāvā regulas nosacījumi un finansējuma iespējas, meklējot kompromisus starp dažādām organizācijām. Pieņemam zināšanai sniegto viedokli.</p>
8	Biedrība "Latvijas Lauku forums"	<p>2021. gada 30. jūnijā Eiropas Komisija nāca klajā ar Eiropas Ilgtermiņa vīziju lauku attīstībai, kā ietvaros izstrādāta ne tikai vīzija, bet arī darbības plāns. Šī gada Eiropas lauksaimniecības ministru tikšanās Slovēnijā Eiropas Lauksaimniecības komisārs norādīja, ka vīzijas ietvaros esošais Lauku Rīcības plāns (Rural Action Plan) ir papildinošs visam, kas jau darīts ES fondu ietvaros un norādīja, ka KLP SP ir kritiski svarīgi šo rīcības plānu īstenošanā, lai veicinātu vietējo teritoriju un kopienu attīstību. Reaģējot uz Eiropas komisijas izstrādāto</p>	KLP SP	<p>Ar KLP atbalstu tiks veicināta virkne jautājumu, kas minēti Eiropas Ilgtermiņa vīzijā lauku attīstībai, tostarp hartā un Lauku rīcības plānā. Ar KLP LEADER aktivitātēm tiks veicināta reģionu attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, kā arī radot apstākļus jaunu darba vietu un pakalpojumu izveidei, lai reģionu teritoriju pievilcība un spēja aktīvāk piedalīties valsts vispārējā ekonomikas izaugsmē nodrošinātu iedzīvotāju labklājību, vietējās teritorijas pievilcības veicināšanai. Kā ar citām KLP intervencēm veicinot zināšanu pārnesi un pieejamību, inovāciju</p>

		<p>materiālu, rekomendācijām un ministru diskusijām, rosinām KLP SP iekļaut atsauces un rīcības sasaistē ar Ilgtermiņa Vīziju lauku attīstībai, jo uzskatām, ka ir nepieļaujami, ka KLP SP kā lauku attīstības politikas dokumentā nav atsauces uz šo Eiropas mēroga stratēģiju, kas tiešā veidā saistīta ar lauku attīstību, t.sk. laika posmā līdz 2027. gadam. Piemēram, saistībā ar lauku filtra pielāgošanu, lauku observatorijas izveidi vai Lauku paktu, sekmējot savstarpējo salāgotību un sadarbību starp ES un nacionālajām institūcijām. Tāpat Ilgtermiņa vīzijas dokumentos ir ne vien ietverts vairāku simtu Latvijas lauku iedzīvotāju viedoklis un vajadzības, bet kopējās Eiropas tendences, iespējas, t.sk. sasaistē ar KLP SP SVID ietverto, piemēram, par interneta un citu pakalpojumu pieejamību, pielāgošanos klimata pārmaiņām,</p>		<p>izstrādi, jaunu cilvēku palikšanu lauku teritorijā, atbalstot gan jauniešu iniciatīvas, gan jaunus lauksaimniekus. Tomēr finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi būtiski ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences nepieciešamajā apjomā.</p>
9	VARAM	<p>1) Līdztekus VARAM pārziņā plānotajiem reģionālās politikas atbalsta pasākumiem, KLP SP ietvaros plānoto atbalstu redzam kā nozīmīgu instrumentu lauku teritoriju attīstībai, kas cita starpā var dot būtisku pienesumu reģionālo atšķirību mazināšanai, t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai un ieņēmumu līmeņu izlīdzsvarošanai reģionos. Vienlaikus VARAM ieskatā KLP SP projektā trūkst teritoriālās perspektīvas, kas atspoguļotu, kā plānotie atbalsta pasākumi sekmēs teritoriālo attīstību, kā arī, vai atbalsta sniegšanā tiks izmantota teritoriāla pieeja. Atbalsta pasākumu aprakstos ar atsevišķiem izņēmumiem sadaļās “Teritoriālais tvērums” un “Teritoriālā tvēruma apraksts” sniegta vispārīga informācija par ieguldījumu teritorijās, vairumā gadījumu kā ieguldījumu teritoriju norādot visu Latvijas teritoriju. Ņemot vērā teikto, aicinām KLP SP atbalsta pasākumos, kuros tas ir attiecināms, sadaļās “Teritoriālais tvērums”, “Teritoriālā tvēruma apraksts” vai arī 3.4. sadaļā “Nacionālo un reģionālo intervencu mijiedarbība” aprakstīt teritoriālo pieeju, kas tiks izmantota atbalsta</p>	KLP SP	<p>KLP SP 4.7.2.sadaļā “Lauku apvidus definīcija un piemērojamība” ir noteikts teritoriālā tvēruma apraksts. KLP stratēģiskā plāna ietvaros tiek turpināts piemērot iepriekšējā plānošanas perioda lauku teritorijas definīciju. Lauku teritorija - visa Latvijas teritorija, izņemot valstspilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 5000. Lauku teritorijas definīcija tiek piemērota šādu lauku attīstības intervencu īstenošanā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LEADER pieejas intervencē LA19.1. “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana” vienkāršotām izmaksām “Lauku biļete” un “Jauniešu iniciatīva” • Profesionālo zināšanu un prasmju pilnveides intervences darbībai LA1.1. “Mācības” un darbībai LA1.3 “Informatīvie pasākumi” • LA2 Konsultāciju pakalpojumi • LA16.3. Produktu virzība tirgū un tūrisma pakalpojumu mārketings (Sadarbība) • LA6 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās

		<p>sniegšanā līdzsvarotas lauku teritoriju attīstības veicināšanai.</p> <p>Skaidrojam, ka VARAM redzējums par teritoriālās pieejas piemērošanu paredz šādus variantus, ko iespējams arī kombinēt:</p> <p>a. finansējuma dalījums reģionāli un atbalsta apjoma vai intensitātes diferencēšana pēc noteiktiem teritoriālo attīstību raksturojošiem kritērijiem (piem., iedzīvotāju skaits, nodarbinātība, ieņēmumu līmenis, IKP, citi);</p> <p>b. iespēja īstenot reģionālos projektus, reģionam attīstības programmā iezīmējot potenciāli atbalstāmos projektus, kam būtu jāsniedz priekšroka, vai reģiona iezīmētā atbalstāmā teritorija;</p> <p>c. saskaņotība ar plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem virzieniem, t.sk. dodot iespēju plānošanas reģioniem un pašvaldībām piedalīties kā projektu pieteicējam vai projekta partnerim.</p>		<p>lauku saimniecības</p> <p>LEADER pieejas īstenošanas teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot valstspilsētas.</p> <p>KLP SP paredz atsevišķu intervencu īstenošanā finansējuma sadalījumu reģionāli, savukārt atbalsta apjoma vai intensitātes diferencēšana var tikt skatīta sīkāk, izstrādājot nacionālos normatīvos aktus intervencu ieviešanai.</p> <p>KLP SP neparedz reģionālos projektus.</p> <p>Saskaņotība ar pašvaldību plānošanas dokumentiem tiek veicināta un paredzēta vietējo rīcības grupu izstrādāto stratēģiju atlasē, paredzot to kā vienu no atlasē kritērijiem.</p> <p>Norāde par reģionālo finansējuma sadalījumu sniegta pie intervencu aprakstiem sadaļā Darbību ieviešanas pamatojums:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA4.1 Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās; • LA5 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības • LA6 Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai
--	--	--	--	---

KLP SP mērķi un vajadzību novērtējums, intervences stratēģija

10	<p align="center">Latvijas Ornitoloģijas biedrība</p>	<p>Apgalvojums, ka apmēram 50% KLP SP finansējuma tiks novirzīts vides lauksaimniecības praksēm, kas uzlabotu vides stāvokli, ir acīmredzami pārspīlēts. Jau vajadzību līmenī noteiktas vairākas vajadzības, kas ir klajā vai vismaz potenciālā pretrunā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un klimata mērķiem: SM2 V6, SM4 V4 (meliorācijas sistēmu attīstība).</p>	<p align="center">KLP SP</p>	<p>Skaidrojam, ka atbilstoši finansējuma sadalījumam KLP specifiskajiem mērķiem ar vidi un klimatu saistītajiem mērķiem aprēķināts atbilstoši KLP SP regulas Nr.2021/2115 100.pantā noteiktajiem principiem.</p> <p>Meliorācijas sistēmu uzlabošana ir minēta kā īstenojamais pasākums gan Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, gan Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam, lai spētu reaģēt uz nokrišņu intensitātes palielinājumu. Savukārt, lai mazinātu negatīvo ietekmi bioloģiskajai daudzveidībai, meliorācijas sistēmu atjaunošanā ir jāietver videi draudzīgi elementi, kā arī ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, turklāt meliorācijas sistēmu atjaunošana vai pārbūve netiek atbalstīta īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, Natura 2000 teritorijās (izņemot, ja to paredz teritorijas Dabas aizsardzības plāns) un bioloģiski vērtīgos zālajos. Atbalsts netiek sniegts par jaunu meliorācijas sistēmu izbūvi.</p>
----	--	---	------------------------------	---

11	<p style="text-align: center;">Latvijas Ornitoloģijas biedrība</p>	<p>Ir pilnīgi nepamatoti noteikt, ka kompensācijas par dabas aizsardzības teritorijās noteiktajiem mežsaimnieciskajiem ierobežojumiem, ir ar vidēju prioritāti. Šis ir ļoti būtisks pasākums bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, turklāt tas nodrošina oglekļa piesaisti mežā, tā palīdzot sasniegt klimata mērķus. Bez tam KLP SP izstrādes laikā aptaujājot dažādās ieinteresētās puses, tieši šis pasākums izkristalizējās kā augstākā prioritāte mežu jomā</p>	<p>KLP SP</p> <p>Visu KLP SP identificēto vajadzību prioritizēšanai tiek piemēroti 5 kritēriji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem; • atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam (vide un klimats); • atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām; • atbilstība 6 Eiropas Zaļā kursa mērķiem; • ex-ante novērtētāju vērtējums attiecīgajai vajadzībai (augsta/vidēja/zema prioritāte). <p>Prioritizēšanā noteicošā loma ir 3 no šiem kritērijiem – atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem, KLP SP regulas XIII pielikumam un ex-ante novērtētāju piešķirtajam vērtējumam. Tas pamatojams ar to, ka nacionālie uzstādījumi koncentrētā veidā aptver SVID analīzes un vajadzību izvērtējuma rezultātā nedefinētās nacionālās prioritātes, kuru nozīmīgums tika īpaši uzsvērts arī diskusijās ar ieinteresētajām pusēm. Savukārt atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam nodrošina vajadzību saskaņotību ar dažādiem nacionālajiem plānošanas dokumentiem, kas jau paredz noteiktus mērķus un rīcības vides un klimata izaicinājumu risināšanai nacionālā mērogā. Visbeidzot, ex-ante novērtējums sniedz neatkarīgu vērtējumu par identificēto vajadzību atbilstību veiktajai situācijas analīzei un konstatētajiem izaicinājumiem, tādēļ uzskatāms par objektīvu viedokli vajadzību prioritizēšanas nolūkā.</p> <p>Atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām un Eiropas Zaļā kursa mērķiem paredzēti kā papildinošie prioritizēšanas kritēriji, kas pastiprina iepriekš minēto 3 kritēriju piemērošanas rezultātā iegūto vērtējumu.</p> <p>Vajadzību prioritizēšanas principi aprakstīti arī KLP SP projektā. Kompensācija nepalīdz sasniegt klimata mērķus. Bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai pārsvarā tiek atvēlētas pieaugušas mežaudzes, kurās neto pieaugums tuvojās nullei. Papildus CO2 piesaisti šis pasākums ilgtermiņā nenodrošina.</p>
----	---	--	---

12	<p style="text-align: center;">Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija</p>	<p>Sadaļu Stratēģijā, kas veltīta kooperācijai, redzam nepieciešamību papildināt to ar sekojošiem priekšlikumiem (kopsavilkuma sadaļās):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jāveicina Eiropas līmeņa sadarbības izveide: kooperācijas veicināšana ārpus Latvijas robežām, piedaloties Latvijas lauksaimniekiem (Eiropas kooperatīvo sabiedrību veidošanās un attīstība); 2) nepieciešams veicināt konkurētspējīgu lauksaimniecības tehnikas pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību veidošanos; -3) nepieciešams veicināt konkurētspējīgu augļu, dārzena, ogu audzētāju, kā arī mājražotāju kooperatīvu veidošanos, t.sk., izmantojot nekultivēšanai paredzētās teritorijas; 4) inovācijas ieviešanas pasākums saistībā ar kooperācijas atbalsta fonda (aģentūras) veidošanu, kas veicinātu krīžu pārvarēšanu. fonds (aģentūra) nodrošina kooperatīvu uzraudzību un palīdzības sniegšanu, t.sk. izmantojot publiskos finanšu instrumentus, lai pasargātu kooperatīva biedrus – lauksaimniekus no tiešas finanšu ietekmes, pasliktinoties kooperatīva finanšu situācijai, kas ļautu nodrošināt ilgtspējīgu lauksaimnieku ražošanu; 5) lauksaimnieku atbalsta programmās nepieciešamas paredzēt papildus priekšrocības lauksaimniekiem, kuri ir atbilstīgu kooperatīvo sabiedrību biedri (papildus punkti projektu vērtēšanas kritērijos, papildus atbalsta intensitāte), paredzot kritērijus, kas apliecina attiecīgās personas aktīvu līdzdalību kooperatīva darbībā; 6) nepieciešams atbalsts meža īpašnieku kooperatīviem, veicinot meža tehnikas pakalpojumu veidošanos, kā arī veicinot koksnes produkcijas pirmreizējo pārstrādi. 7) kooperācijas likumā ir nepieciešamas izmaiņas, kas paredzētu vienkāršāku iespēju apvienoties kooperatīviem – tas samazinātu šķēršļus kooperatīvu apvienošanās procesam; 8) nepieciešama apvienošanās izmaksu kompensācija, lai veicinātu kooperatīvu konsolidāciju (administratīvās 	<p style="text-align: center;">KLP SP</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) KLP SP regulējums neparedz ierobežot kādu sadarbības formu veidošanos un attīstību. Viss ir atkarīgs no pašiem ražotāju un viņu gribas sadarboties. Ražotāju grupu izveides atbalsta intervence neparedz atbalstu vienīgi pirmā līmeņa kooperatīvajām sabiedrībām. 2) KLP SP ietvarā lauksaimniecības tehnikas pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības nekvalificējas Ražotāju grupu un sektorālo intervenču atbalstam. Tām neveidojas apgrozījums no tirgū realizētās lauksaimniecības produkcijas, kas ir par pamatu atbalsta aprēķināšanai. 3) KLP SP tiek paredzēts atbalsts šīm nozarēm Ražotāju grupu (izveides atbalsts) un Ražotāju organizāciju (atbalsts produkcijas koncentrēšanai un kopējai virzībai uz tirgu) ietvarā. Nav saprotams, kas domāts ar: t.sk., izmantojot nekultivēšanai paredzētās teritorijas. 4) Kooperācijas atbalsta fonda (aģentūras) veidošanai, kas veicinātu krīžu pārvarēšanu ir apsveicama LLKA iniciatīva. KLP SP paredzētie risku mazināšanas pasākumi aprakstīti SP nodaļās, kā arī Ražotāju organizāciju ietvaros būs pieejams atbalsts risku mazināšanai. Informācijai: LLKA bija iesniedzis inovācijas pasākuma pieteikumu EIP pasākumā šajā periodā. EIP projektus vērtē ZM komisija. 5) KLP SP paredz papildus priekšrocības lauksaimniekiem, kuri ir atbilstīgu kooperatīvo sabiedrību biedri: uz Ražotāju grupu izveides atbalstu varēs pretendēt tikai atbilstīgas kooperatīvās sabiedrības, kā arī atbilstīgām kooperatīvām sabiedrībām ir paredzēta atsevišķa atbalsta aploksne pasākuma Investīcijas materiālajos aktīvos ietvaros. Papildus priekšrocības tiks paredzētas atbalsta pasākumu regulējošajos normatīvajos aktos, kur tas būs iespējams saskaņā ar ES tiesību aktiem. 6) Regula pieļauj, bet LV šāda intervence nav izvēlēta. 7) Šis nav KLP SP jautājums. 8) Šādu izmaksu iekļaušana varētu tikt atbalstīta Ražotāju grupu
----	--	---	---

		izmaksas – struktūras reorganizācija, aktīvu novērtēšana, juridiskās izmaksas).		intervences ietvaros, tās iekļaujot pasākumu regulējošajos nacionālajos normatīvajos aktos.
13	Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija	<p>Iesniegts pēc termiņa, prezentācijas formā. Nebūtu jāņem vērā, jo pret visiem jāpiemēro vienāda pieeja. Tāpēc informācijai:</p> <p>1) Kā atbalsta pretendenti visos kooperācijai paredzētajos atbalsta pasākumos (IMA, Izveides atbalsts, RO citos sektoros, RO augļu un dārzeņu nozarē) jānosaka TIKAI atbilstīgas kooperatīvās sabiedrības (KS) (t.sk. atbilstīgas otrā līmeņa KS). IMA, RO citos sektoros, RO augļu un dārzeņu nozarē paredzēt atbalstu arī citām juridiskām formām gadījumā, ja vairāk nekā 75 % kapitāldaļu pieder atbilstīgām KS vai Eiropas kooperatīvai sabiedrībai, kurā vismaz 25 % biedru ir Latvijas ražotāji.</p> <p>2) RO atbalsta gadījumā šī definīcija būtu jāsadala divās daļās:</p> <p>-) RO atbalsts (tai skaitā, augļu un dārzeņu nozarē) tiek piešķirts atbilstīgām KS, kā arī Eiropas Kooperatīvajām sabiedrībām (kuras reģistrētas LV).</p> <p>-) RO apvienību atbalsts (t.sk., augļu un dārzeņu nozarē) var tikt piešķirts jebkurai juridiskai formai gadījumā, ja vairāk nekā 75 % kapitāldaļu pieder atbilstīgām KS vai Eiropas kooperatīvai sabiedrībai, kurā vismaz 25 % biedru ir Latvijas ražotāji.</p> <p>3) Atbalsts tikai mazajām investīcijām VISIEM ATBALSTA PRETENDENTIEM!</p>		<p>1) un 2) KLP SP paredz, ka uz Ražotāju grupu izveides atbalstu varēs pretendēt tikai atbilstīgas kooperatīvās sabiedrības, kā arī atbilstīgām kooperatīvām sabiedrībām ir paredzēta atsevišķa atbalsta aploksne pasākuma Investīcijas materiālajos aktīvos ietvaros.</p> <p>Attiecībā uz atbalstu RO augļu un dārzeņu sektorā un RO citos sektoros saskaņā ar ES regulējumu varēs pretendēt jebkura juridiska forma, jo:</p> <p>a) ņemot vērā Regulas 1308/2013 nosacījumu, par RO var atzīties jebkura juridiska persona, kas atbilst R 1308/2013 kritērijiem. Regulā 1308/2013 ir noteikts, ka RO jābūt juridiskām personām, lai tās varētu organizēties, taču tā nedod dalībvalstīm tiesības noteikt, kāda juridiskā forma ir atzīstama. Turklāt tās pašas regulas 161. panta 1. punktā ir skaidri noteikts: "Dalībvalstis (...) atzīst par ražotāju organizācijām piena un piena produktu nozarē visas juridiskās personas vai skaidri definētas šādu personu daļas". Tāpēc nav iespējams ierobežot atzīšanu tikai uz dažām konkrētām juridiskām personām;</p> <p>b) valsts līmenī pieņemtos noteikumus var piemērot, ja vien tie nav pretrunā Regulas (ES) Nr. 1308/2013 noteikumiem un uz tās pamata pieņemto deleģēto un īstenošanas aktu saistītajiem noteikumiem;</p> <p>c) Citas nevalstiskās organizācijas neatbalsta pieeju, ka tikai atbilstīgas kooperatīvās sabiedrības var pretendēt uz atbalstu RO.</p> <p>3) KLP SP ietvars neparedz dalīt investīcijas "lielajās" un "mazajās".</p> <p>Ņemot vērā, ka KLP SP paredz, ka atbilstīgām kooperatīvām sabiedrībām ir paredzēta atsevišķa atbalsta aploksne pasākuma Investīcijas materiālajos aktīvos ietvaros, un lai nodrošinātu demarkāciju, tiek paredzēts šāds ietvars attiecībā uz atbalstu RO:</p> <p>a) abas sadarbības formas – atzītas augļu un dārzeņu RO un</p>

			<p>atzītas RO citos sektoros (t.sk. atbilstīgas KS, kas ieguvušas atzītas RO statusu) var pretendēt uz noieta veicināšanas atbalstu (t.i., noieta veicināšanas, saziņas un tirgvedības pasākumi, pasākumi, kas orientēti uz produktu transportēšanas un uzglabāšanas efektivitāti. Konsultāciju pakalpojumi, apmācības, padomdošana un paraugprakses apmaiņa, pasākumi, kas saistīti ar bioloģisko vai integrēto ražošanu, kvalitātes uzlabošanu, krīžu novēršanas un riska pārvaldības pasākumi);</p> <p>b) uz investīcijām RO ietvarā varēs pretendēt visas atzītas RO, izņemot tās, kurām ir atbilstīgas kooperatīvās sabiedrības statuss, jo atbilstīgām kooperatīvajām sabiedrībām ir paredzēta atsevišķa atbalsta aploksne pasākuma Investīcijas materiālajos aktīvos ietvaros.</p>
14	<p>Latvijas Zemnieku federācija</p>	<p>Biedrība “Latvijas Zemnieku federācija” ir izskatījusi Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavoto KLP Stratēģiskā plāna 2023-2027 projektu un neatbalsta esošo redakciju. Uzskatām, ka arī nākamā perioda atbalsta sistēma turpinās sekmēt aizvien lielāku saimniecību veidošanos, jo 70% atbalsts piesaistīts hektāra (ha) maksājumiem.</p> <p>Atbalsts mazajām saimniecībām ir simbolisks - piešķirts tikai tik daudz, lai izpildītu Eiropas Komisijas (EK) minimālās prasības.</p> <p>Kopējais KLP SP pasākumu kopums turpinās nostiprināt lielo un ļoti lielo saimniecību dominanci Latvijas lauksaimniecības nozarē, bet turpinās samazināt mazo un vidējo saimniecību dzīvotspēju. Plānotie pasākumi turpinās samazināt lauksaimniecības uzņēmumu skaitu (īpaši mazo saimniecību grupā) un nesekmēs arī nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstību Latvijas laukos. KLPS SP ieguldījums lauku sociālekonomiskajā attīstībā ir apšaubāms.</p>	<p>KLP SP</p> <p>Mazo un vidējo saimniecību vidējā tiešo maksājuma līmeņa pieaugums tiks mērīts ar atbilstošu rezultātu rādītāju R6, kas iekļauts KLP Stratēģiskā plāna rezultatīvo rādītāju kopumā. R6 rādītājs raksturo par cik procentuāli vairāk TM apjomu par hektāru saņem saimniecības, kas ir mazākas par vidējo tiešo maksājumu saņēmēju saimniecību lielumu (30,7 ha), salīdzinot ar visu saimniecību vidējo TM apjomu par hektāru. EK ir norādījusi, ka rādītājs ir jāuzlabo, atbalsta pārdalei jābūt mērķtiecīgākai.</p> <p>Ieviešot pārdalošo ienākumu papildatbalstu un turpinot īstenot maksājumu mazajiem lauksaimniekiem, tiks nodrošināts līdzsvarots atbalsta sadalījums starp dažāda lieluma saimniecībām, mērķējot lielāku ienākumu atbalstu par labu mazajām un vidējām saimniecībām. Tādējādi tiks panākts, ka mazo un vidējo saimniecību vidējais tiešo maksājumu atbalsta līmenis pārsniegs valsts vidējo tiešo maksājumu līmeni, tam, salīdzinot ar pašreizējo plānošanas periodu, palielinoties par 10% punktiem, salīdzinot ar 2019.gadu (96,2%), un sasniedzot 106,2% no valsts vidējā tiešo maksājumu līmeņa 2027.gadā.</p> <p>Lauku attīstības atbalsta ietvaros paredzēts atbalsts mazo saimniecību attīstībai (LA5), tāpat kā šajā periodā paredzēts atsevišķs finansējums investīcijām lauku saimniecībās (LA4.1), kā arī būs pieejams finanšu instrumentu atbalsts aizdevumiem,</p>

				t.sk. kombinējot ar grantu. Kopumā šiem atbalstiem KLP SP ieplānoti 68 milj.EUR. Lai stiprinātu vidējo saimniecības grupu paredzēta finansējuma pārdale no I pīlāra mērķtiecīgu investīciju veikšanai (41 milj.EUR).
15	Biedrība "Zemnieku saeima"	<p>Eiropas Komisija savās rekomendācijās Latvijas stratēģiskajam plānam definējusi nepieciešamību ar mērķētiem un efektīviem pasākumiem uzlabot to saimniecību dzīvotspēju, kuras atrodas zemākā ienākumu līmenī, īpašu uzsvāru liekot uz saimniecībām ar augstu un reālu attīstīšanās potenciālu. Eiropas Komisija ir uzsvērusi arī to, ka Latvijas lauksaimniecības sektors ir jāpadara noturīgāks pret dažādiem riskiem – tīrgus svārstībām, klimata pārmaiņām, un dzīvnieku/augu veselības problēmām. Diemžēl, iepazīstoties ar Latvijas stratēģisko plānu, nākas secināt, ka, piemēram, atbalsts mazo lauku saimniecību attīstībai joprojām lielākoties nonāks negodprātīgu atbalsta saņēmēju rokās, bez jēgpilnu nosacījumu piemērošanas, kuri nodrošinātu atbalsta nonākšanu tikai to saimniecību rokās, kurām ir reāls attīstības potenciāls. Atzinīgi vērtējam ZM piedāvājumu veidot "Aktīvā lauksaimnieka" definīciju, taču uzskatām, ka vairāki tajā iekļautie punkti, piemēram, prasība pēc noteiktas standartizlaides, ir viegli izpildāms punkts arī tiem MLS saņēmējiem, kuri paši ar saimniecisko darbību nenodarbojas, līdz ar to, definīcijas piemērošana esošajā redakcijā nav uzskatāma par jēgpilniem centieniem pildīt EK rekomendācijas, līdz ar to, definīcijā iekļautie punkti ir jāpārskata. Uzskatām, ka rādītājs "standartizlaide" nav derīgs arī pie saimniecību grupu definēšanas, jo, stratēģiskā plānā minētās mazo lauksaimnieku grupas ar standartizlaidi līdz 4000 EUR un ar standartizlaidi līdz 2000 EUR automātiski nenosaka to, ka šīs grupas ir ekonomiski aktīvas un ar attīstības potenciālu. Piemēram, ja maksājuma pieteicējs piesaka 3ha lielu platību, kurā cits</p>	KLP SP	<p>Vēršam uzmanību uz to, ka KLP atbalsts plānojams tā, lai līdzsvarotā veidā sniegtu ieguldījumu gan ekonomiskās, gan vides, gan sociālās ilgtspējas jomā. Atbalsts mazām un vidējām saimniecībām ir noteikta arī kā prioritāte gan KLP mērķu līmenī, gan arī tika identificēta kā augstas prioritātes vajadzība, veicot situācijas analīzi KLP SP izstrādes nolūkos.</p> <p>Aktīva lauksaimnieka nosacījums ir obligāti ieviešams, tomēr to īstenojot ir jāņem vērā PTO normas un kritērijiem ir jābūt samērīgiem un tādiem, kas nenosaka obligātu ražošanu. Līdz ar to standartizlaides kritērijs 400 EUR/ha ir noteikts 63% no valstī vidējās standarta izlaides uz ha, jo standartizlaides kritērijs ir jānosaka samērīgs un atbilstošs faktiskai situācijai un, kas neprasa ražošanas pieaugumu. Kritērija vērtības lielums, kura izpilde prasītu ražošanas pieaugumu, būtu pretrunā ar PTO zaļās kastes nosacījumiem. Papildus EK ir norādījusi, ka aktīva lauksaimnieka nosacījums ir jāveido tāds, kas dod iespēju kritērijus izpildīt arī tādiem lauksaimniekiem, kuri tikai uztur zemi labā lauksaimniecības stāvoklī, izpildot noteikto minimālos lauksaimniecisko darbību.</p> <p>Skaidrojam, ka lauku attīstības LA4 Ieguldījumi materiālajos aktīvos netiek saistīts ar standarta izlaidi, bet noteikts, ka uz investīciju atbalstu var pretendēt saimniecības ar apgrozījumu vismaz 4 000 EUR. Savukārt attiecībā uz mazo saimniecību atbalstu (LA 5) un jauno lauksaimnieku atbalstu (LA 6) ir paredzēta iespēja pretendēt uz atbalstu arī lauksaimnieciskās darbības uzsācējiem ar 0 apgrozījumu vai standarta izlaidi, turklāt atbalsta saņemšanas nosacījumi paredz īstenot darījumdarbības plānu ar konkrētu sasniedzamo rādītāju izpildi, līdz ar to nodrošinot saimniecības izaugsmi.</p>

	<p>lauksaimnieks ir iesējis ziemas kviešus, maksājuma pieteicējs automātiski nodrošina standartizlaidi, taču ne apgrozījumu. Investēt naudu šādās saimniecībās ir nepārdomāti, jo šāda veida maksājuma pieteicējiem nav attīstības potenciāla, tādēļ aicinām mainīt nosacījumus, pēc kuriem tiek definētas mazo lauksaimnieku grupas. Diemžēl šobrīd, turklāt, analizējot KLP SP piedāvājumu, saprotams, ka arī turpmāk, vairāk nekā 100 000 000 EUR no KLP naudas tiks novirzīta šādām nelietderīgām investīcijām, kas pēc būtības ir definējams tikai un vienīgi kā sociālais atbalsts. Šī naudas summa nerisina ne bioloģiskās daudzveidības, ne klimata, ne vides, ne saimniecību ekonomiskās stiprināšanas mērķus. Šādu redakcijas saglabāšanu varam apstiprināt tikai tad, ja šie pasākumi tiek segti no naudas, kas veidots valsts nacionālā līdzfinansējuma palielināšanas rezultātā 2023.-2027. plānošanas periodā.</p>		
--	--	--	--

16	<p style="text-align: center;">Vides konsultatīvā padome</p>	<p>Jaunā KLP solīja mainīt nevienlīdzību veicinošo proporciju, ka lielāko daļu finansējuma saņēma procentuāli neliels skaits saimniecību. Pašreizējais piedāvājums to nemaina, jo daudzos pasākumos finansējums ir pieejamāks tieši lielajām saimniecībām. Mazāko saimniecību pārstāvji uzskata, ka viņu saimniecībām vēl aizvien ir grūtāk kvalificēties maksājumiem atbalsta pasākumos. Tāpēc ir jāparedz reāli sasniedzams sliekšnis/īpaša proporcija mazajām saimniecībām arī citos pasākumos, kā arī jāparedz izrāviena atbalsts. Mazajiem un vidējiem lauksaimniekiem vairāki pasākumi nebūs pieejami, jo nevarēs atļauties izmantot tādas dārgās tehnoloģijas kā precīzā lauksaimniecība, tiešā sēja. Plānā ir paredzēts lielāks atbalsts pirmajiem hektāriem, bet šis atbalsts diemžēl pieejams visiem lauksaimniekiem (ne tikai mazajiem). Uzskatām, ka atbalsts saimniecībām ir jāmaksā no 1. hektāra, un lielākais atbalsts par pirmajiem 3 vai 30 hektāriem jāparedz tikai tām saimniecībām, kuru platība nepārsniedz minēto platību.</p>	<p style="text-align: center;">KLP SP</p> <p>Mazo un vidējo saimniecību vidējā tiešo maksājuma līmeņa pieaugums tiks mērīts ar atbilstošu rezultātu rādītāju R6, kas iekļauts KLP Stratēģiskā plāna rezultatīvo rādītāju kopumā. R6 rādītājs raksturo par cik procentuāli vairāk TM apjomu par hektāru saņem saimniecības, kas ir mazākas par vidējo tiešo maksājumu saņēmēju saimniecību lielumu (30,7 ha), salīdzinot ar visu saimniecību vidējo TM apjomu par hektāru. EK ir norādījusi, ka rādītājs ir jāuzlabo, atbalsta pārdalei jābūt mērķtiecīgākai.</p> <p>Ieviešot pārdalošo ienākumu papildatbalstu un turpinot īstenot maksājumu mazajiem lauksaimniekiem, tiks nodrošināts līdzsvarots atbalsta sadalījums starp dažāda lieluma saimniecībām, mērķējot lielāku ienākumu atbalstu par labu mazajām un vidējām saimniecībām. Tādējādi tiks panākts, ka mazo un vidējo saimniecību vidējais tiešo maksājumu atbalsta līmenis pārsniegs valsts vidējo tiešo maksājumu līmeni, tam, salīdzinot ar pašreizējo plānošanas periodu, palielinoties par 10% punktiem, salīdzinot ar 2019.gadu (96,2%), un sasniedzot 106,2% no valsts vidējā tiešo maksājumu līmeņa 2027.gadā.</p> <p>Maksājums netiek paredzēts par pirmajiem 3 hektāriem, jo š.g. 20.jūlija Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē vairums lauksaimnieku organizāciju, tostarp ZSA, LBLA, LZF, LSA, JZK, LOSP izteica viedokli, ka pārdalošais maksājums būtu īstenojams sākot no 3 hektāriem, lai novērstu negatīvu ietekmi uz zemes nomas cenu.</p> <p>Atbalsts par precīzo tehnoloģiju izmantošanu ir tikai 5,7% no ekoshēmu budžeta. Savukārt saudzējošās apstrādes metodes ietver arī minimālu augsnes apstrādi, kas ir pieejama arī maziem un vidējiem lauksaimniekiem.</p>
----	---	---	---

17	Biedrība "Zemnieku saeima"	<p>Saistībā ar risku mazināšanu dzīvnieku un augu veselības sakarā, uzskatām, ka izstrādātais stratēģiskais plāns neparedz gana lielas investīcijas Latvijas pētnieku un zinātnieku kapacitātes celšanai, kā arī ārkārtīgi tuvredzīgi paredz prasības pēc antimikrobiālo līdzekļu vai augu aizsardzības līdzekļu nepamatotas samazināšanas, nepiedāvājot alternatīvas un tikpat efektīvas metodes šo līdzekļu aizstāšanai. Uzskatām ka šāda pieeja ir ārkārtīgi tuvredzīga, zinātniski aplama un tulkojama kā sekošana atsevišķiem politiskajiem lobijiem, kā rezultātā tiks būtiski negatīvi ietekmēta Latvijā saražotās lauksaimniecības produkcijas kvalitāte un apjoms. Stratēģijā nav pamanāms tas, ka Zemkopības ministrija ņemtu vērā arī Latvijas individuālo situāciju saistībā ar augu aizsardzības līdzekļu un mēslošanas līdzekļu zemo lietojumu. Nav saskatāma arī loģiska stratēģija virzībai uz Eiropas Komisijas izvirzītajiem mērķiem, jo, piemēram, vairāki mērķa radītāji tiks sasniegti ar tauriņziežu (tai skaitā pākšaugu) platību pieaugumu, taču ne agrovīdēs pasākumos, ne ekoshēmās papildus atbalsts par pākšaugiem nav paredzēts.</p>	KLP SP	<p>Skaidrojam, ka KLP SP nav pieļaujams novirzīt atbalstu zinātnisko iestāžu kapacitātes stiprināšanai, tomēr KLP SP ir ietverta atbalsta intervence LA 16 Sadarbība, kuras ietvaros būs pieejams atbalsts jaunu risinājumu, metožu vai tehnoloģiju izstrādei.</p> <p>Lai salāgotu finansējuma apjomu starp līdzīgu kultūraugu audzēšanu un, ņemot vērā ierobežoto finansējumu saistītajam atbalstam, kā arī apstākli, ka pākšaugu produkcijas audzēšanu nav iespējams iegūt bez AAL lietošanas, tad ZM priekšlikums ir: paredzēt saistīto atbalstu par pākšaugu audzēšanu, savukārt par tauriņziežu audzēšanu (vīķi, lucerna, austrumu galega, sarkanais āboliņš, bastarda āboliņš un baltais āboliņš) atbalsts tiek paredzēts eko-shēmu pasākumā TM4.2. "Ekoloģiski nozīmīgas platības" (slāpekli piesaistoši kultūraugi). Tāpat par pākšaugu platībām var saņemt arī atbalstu citu ekoshēmu ietvaros, izpildot to prasības - TM4.3.; TM4.4.; TM4.5. un TM4.7.</p>
18	Biedrība "Zemnieku saeima"	<p>(...) Mēs izprotam ilgstošās problēmas nozaru iekšienē, kas novedušas līdz šodien redzamajai nozaru stagnācijai un vitalitātes trūkumam. Mēs uzskatām, ka arī turpmāk ir nepieciešams apjomīgs atbalsts lopkopības attīstībai, taču pēc esošā ZM piedāvājuma nespējam saskatīt, kā atbalsta piešķiršanas mehānismi risinātu problēmu cēloņus. Šī brīža piedāvājums izskatās pēc cīnīšanās ar sekām, piešķirot papildus atbalstu, taču bez mehānisma, kurš cīnītos ar cēloņiem. Uzskatām, ka pēc ZM pasūtītā pētījuma par "piena lopkopības nākotnes attīstību" rezultātu saņemšanas un prezentācijas, būtu jāveic esošo pasākumu pārskatīšana, un, nepieciešamas gadījumā, rediģēšana atbalsta mērķtiecīgākai novirzīšanai.</p>	KLP SP	<p>Saistīto ienākumu atbalstu var piešķirt regulā noteiktām nozarēm risinot grūtības vai sarežģījumus ar kurām tās saskaras, uzlabojot konkurētspēju, ilgtspēju vai kvalitāti. Saistītā ienākumu atbalsta par slaucamām govīm mērķis ir līdzsvarot un tuvināt piensaimnieku ienākumus lauksaimniecības vidējiem ienākumiem. Saistītais ienākumu atbalsts tiks mērķēts saimniecībām, kuras nodrošina sektora konkurētspēju un līdz ar to sektora saglabāšanos ilgtermiņā, t.i. saimniecības, kuras saražoto produkciju realizē tirgū jeb ir uz tirgu orientētas. SA tiks maksāts tādā apmērā, lai uzlabotu rentabilitāti, tādā veidā nodrošinot saimniecību dzīvotspēju.</p>

19	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p>LBLA vajadzību izvērtējuma aprakstā iekļaut to, ka bioloģiskā lauksaimniecība dod ieguldījumu visos vides un klimata mērķos, ko izvirzījusi Eiropas Komisija, tāpēc bioloģisko lauksaimniecību nepieciešams izvirzīt kā prioritāri attīstāmu visos jautājumos, kas skar SEG emisijas, ūdens, augsnes un gaisa kvalitāti, īsās pārtikas ķēdes u.c. LBLA aicina to norādīt vajadzību izvērtējumā.</p>	KLP SP	<p>Vajadzību izvērtējums veikts katra specifiskā mērķa ietvaros, sniegts plašs skaidrojums par Bioloģiskās lauksaimniecības prakses vispusējo ieguldījumu dažādos ar vidrūpi saistītos mērķos. Šādu skaidrojumu vai pierādījumu iekļaušana "Vajadzību sadaļā" nav atbilstoša.</p>
20	<p>Vides konsultatīvā padome</p>	<p>(...) Latvijas KLP Plānā ir jāparedz lielāks un mērķtiecīgāks atbalsts Eiropas Zaļā kursa stratēģijas "No lauka līdz galdam" mērķu sasniegšanā, kas paredz bioloģiskās lauksaimniecības zemes īpatsvaru ES līdz 2030. gadam palielināt līdz 25%, pesticīdu lietošanu samazināt par 50%, barības vielu noplūdi par 50% un minerālmēslu izmantošanu par 20%, antimikrobiālo līdzekļu izmantošana par 50%, kā arī dot būtisku ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Tāpat Latvijai ir arī jānodrošina Helsinku Baltijas jūras aizsardzības konvencijas ietvaros apstiprinātā Baltijas jūras rīcības plānā dalībvalstīm noteikto vides mērķu sasniegšana, t.sk. biogēnu slodzes samazināšana Baltijas jūrā.</p> <p>Kvantitatīvu vides mērķu trūkums rada finansējuma neefektīvas izmantošanas risku, jo ļauj izvairīties no atbildības, ja mērķi netiek sasniegti, tomēr finanšu līdzekļi ir "sekmīgi apgūti". Vēršam jūsu uzmanību, ka šāda prakse neatbilst valsts labas pārvaldības principiem un ir jāpārtrauc.</p> <p>Plāns ir būtiski jāpapildina, iekļaujot kvantitatīvus vides mērķu rādītājus, Eiropas Zaļajam kursam atbilstošus kvantitatīvos rādītājus katram gadam svarīgākajās jomās (SEG emisijas, minerālmēslu patēriņš, barības vielu noplūde ūdenī, AAL lietošana uz ha, bioloģiskās lauksaimniecības platības), lai varētu sekot progresam, kā arī aprēķināt atsevišķo pasākumu kvantitatīvo devumu vides mērķu sasniegšanā. Plānā</p>	KLP SP	<p>Skaidrojam, ka šobrīd likumdošana neparedz obligātu Zaļā kursa mērķu nacionālo vērtību noteikšanu KLP stratēģiskajā plānā. Tomēr KLP stratēģiskajam plānam ir jāveicina Zaļā kursa mērķu izpilde, kā arī jāstimulē citos vides likumdošanas un plānošanas dokumentos noteikto mērķu izpilde. Savukārt rezultātīvie rādītāji noteikti atbilstoši KLP stratēģiskā plāna regulā noteiktajam. Jau šobrīd nozīmīgs finansējuma apjoms ir paredzēts vides un klimata pasākumu īstenošanai, t.i. 47,8% apmērā. KLP stratēģiskā plāna ietvaros tiks sniegts atbalsts darbībām, kas ir ietvertas gan Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, kurā SEG emisiju samazinājumam ietvertas atbalstāmās darbības "Veicināt un atbalstīt precīzu minerālmēslojuma lietošanu", "Veicināt mēslošanas plānošanu", "Veicināt bioloģiskā piena lopkopību" u.c. Tāpat ir jāņem vērā arī "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.-2030.gadam" noteiktos mērķus, piemēram par tauriņziežu platības īpatsvara palielināšanu.</p>

<p>nepieciešams izvērtējums, kuri no pasākumiem sniegs vislielāko ieguldījumu vides mērķu sasniegšanā, un kuri pasākumi ir salīdzinoši dārgi ar nelielu devumu vides mērķu sasniegšanai. (Piemēram, maksājums par precīzo tehnoloģiju lietošanu ir nesamērīgi dārgs pret ieguvumu videi, un faktiski neprasa mazināt saimniecības atkarību no AAL, un to lietošanas apjomu). Šādām dārgām precīzo tehnoloģiju iekārtām, kas turpina AAL izmantošanu, nevajadzētu paredzēt sabiedrisko finansējumu.</p>		
<p>Plāna pasākumi lauksaimniekiem neliek samazināt importēto resursu lietojumu, jo Plāna projektā iekļautie mērķi pesticīdu un minerālmēsļu lietojuma samazināšanā ir aprakstoši, nevis kvantitatīvi, kas pretrunā ar Eiropas Komisijas nostādnēm.</p>		<p>KLP stratēģiskā plāna regula nenosaka obligāti ieviest uz rezultātiem balsītus ekoshēmu vai agrovīdes pasākumus ar rezultātu mērījumiem saimniecību līmenī, pastāv iespēja īstenot tādas prakses, kurās ir pētījumos pierādīta efektivitāte, līdzīgi kā tas ir bijis iepriekšējā plānošanas periodā. Lai izvērtētu konkrēto pasākumu ieguldījumu nosprausto vides mērķu sasniegšanā, katra valsts kopējās KLP uzraudzības un novērtēšanas sistēmas ietvaros sniegs informāciju par pasākumu rezultātīvo rādītāju izpildi.</p>
<p>Plāna rezultātīvie rādītāji raksturo paredzētās darbības, bet tie neraksturo vides ieguvumus (emisiju % samazināšanos, piemēram, SEG kopējās emisijas, minerālmēslojuma, AAL patēriņu uz hektāru, mikrobiālo līdzekļu patēriņa samazinājumu). Plānā ir jāparedz arī vides ieguvumu rādītāji. Atsevišķi rezultātīvie rādītāji ir ļoti niecīgi.</p>		<p>KLP stratēģiskā plāna ietvaros ir paredzēts atbalsts tādām praksēm, kuru efektivitāte ir pierādīta pētījumos. Prakšu īstenošanas ietekmi vērtēs KLP nepārtrauktās novērtēšanas ietvaros.</p>
<p>Ierosinām stratēģiskajos uzstādījumos iekļaut ūdens vides aizsardzības mērķi, kas Latvijai ir ļoti svarīgs, turklāt, lauksaimniecība rada būtisku piesārņojuma slodzi Baltijas jūrai un KLP Plāna sabiedriskais finansējums ir Latvijas lielā iespēja situāciju uzlabot.</p>		<p>Skaidrojam, ka šāds mērķis ir ietverts KLP stratēģiskajā plānā - SM5 aptver arī ūdens resursu kvalitātes uzlabošanu.</p>

		<p>Ir nepieciešams definēt skaidras prasības integrētajai lauksaimniecības praksei, lai būtu paredzami, konkrētie ieguvumi, atbalstot integrēto lauksaimniecību Stratēģiskajā plānā.</p>	<p>Integrētās saimniekošanas sistēmas jeb integrētā augu audzēšana lauksaimniecībā sniedz tiešu ieguldījums ūdens, gaisa un augsnes piesārņojuma samazināšanā, jo tā ir bioloģisku, agrotehnisku, ķīmisku vai augu selekcijas (izturīgas šķirnes) pasākumu kombinēšana un šo kombināciju racionāla izmantošana, lai maksimāli samazinātu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošanu un kaitīgo organismu populāciju uzturētu tādā līmenī, kas nerada ekonomiski būtiskus ražas bojājumus vai zudumus.</p> <p>Kopš 2014.gada Latvijā ir ieviesti integrētās augu aizsardzības (IAA) principi, kas paredz veikt preventīvus pasākumus, lai samazinātu kaitīgo organismu izplatības risku un attiecīgi samazinātu nepieciešamību lietot AAL to ierobežošanai - katram AAL lietojumam ir jābūt pamatotam. IAA prasības ir daļa no integrētās augu audzēšanas prasībām. Direktīvā minētie IAA vispārīgie principi un prasības šobrīd ir iestrādāti Latvijas normatīvajos aktos un šīs prasības ir obligātas visiem profesionālajiem augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem, kā arī personām, kam nav apliecības otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu iegādei un lietošanai, bet kuras izmanto sniegtos pakalpojumus augu aizsardzības jomā. Pēc aptuvenām aplēsēm tādas varētu būt apmēram 17 000 saimniecības Latvijā. Šobrīd KLP SP netiek sniegts tiešs atbalsts šīm saimniecībām par IAA ievērošanu. Ir izstrādāta intervence LA10.2., kur ietvertas paaugstinātas prasības dārzkopībā (virs IAA noteiktā), kas aprakstītas KLP SP 5.3.20.5. apakšnodaļā. Arī eksohēmā TM4.1. ir ietverti IAA principi.</p>
21	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM1 V1 Jānodrošina lauksaimnieku ienākumu tuvināšana valsts tautsaimniecības vidējiem ienākumiem, īpaši mazajām un vidējām saimniecībām;</i></p> <p><i>SM1 V3 Līdzsvarot ienākumus starp saimniecību lieluma grupām, saglabājot stabilu pamatienākumu atbalstu mazajām saimniecībām;</i></p> <p>Salīdzinot ar lielajām saimniecībām, piedāvātais atbalsta līmenis mazajām un vidēja līmeņa saimniecībām ir</p>	<p>KLP SP</p> <p>Mazo un vidējo saimniecību vidējā tiešo maksājuma līmeņa pieaugums tiks mērīts ar atbilstošu rezultātu rādītāju R6, kas iekļauts KLP Stratēģiskā plāna rezultatīvo rādītāju kopumā. R6 rādītājs raksturo par cik procentuāli vairāk TM apjomu par hektāru saņem saimniecības, kas ir mazākas par vidējo tiešo maksājumu saņēmēju saimniecību lielumu (30,7 ha), salīdzinot ar visu saimniecību vidējo TM apjomu par hektāru. EK ir norādījusi, ka rādītājs ir jāuzlabo, atbalsta pārdalei jābūt mērķtiecīgākai.</p>

		nepietiekošs. Lai gan šiem mērķiem noteikta augsta prioritāte SP, arī šeit iztrūkst rādītāju, kā to izmērīt. SP piedāvājums nenodrošinās ienākumu tuvināšanos pietiekamā apmērā, līdz ar to paredzams, ka līdzšinējā situācija nemainīsies un nevienlīdzības plaisa saglabāsies.		Ieviešot pārdalošo ienākumu papildatbalstu un turpinot īstenot maksājumu mazajiem lauksaimniekiem, tiks nodrošināts līdzsvarots atbalsta sadalījums starp dažāda lieluma saimniecībām, mērķējot lielāku ienākumu atbalstu par labu mazajām un vidējām saimniecībām. Tādējādi tiks panākts, ka mazo un vidējo saimniecību vidējais tiešo maksājumu atbalsta līmenis pārsniegs valsts vidējo tiešo maksājumu līmeni, tam, salīdzinot ar pašreizējo plānošanas periodu, palielinoties par 10% punktiem, salīdzinot ar 2019.gadu (96,2%), un sasniedzot 106,2% no valsts vidējā tiešo maksājumu līmeņa 2027.gadā.
22	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<i>SM1 V4 Nodrošināt līdzsvarotus ienākumus starp reģioniem, ņemot vērā ierobežojošos ienākumu gūšanas apstākļus.</i> Latvijā ir vērojamas lauksaimnieku ienākumu atšķirības starp reģioniem. Tas saistīts gan ar zemes auglību, gan ar atšķirīgo veģetācijas perioda garumu, kā arī lauksaimnieku piekļuvi tirgum. Atteikšanās no sākotnēji projektā paredzētā piedāvājuma, pašreiz paredzētie 10 eiro reģionālo atšķirību izlīdzināšanai neveicinās ienākumu atšķirību līdzsvarošanu starp reģioniem, turklāt nav ņemts vērā teritorijas attīstības indekss. Līdz ar to SP projektā atrodams sašaurināts sadalījums starp reģioniem, kas nemainīs situāciju un nerisinās lauksaimnieku problēmas. Turklāt nav ņemts vērā, ka lielākā daļa lauksaimnieku organizāciju atbalstīja sākotnējos priekšlikumus par nozīmīgāku atbalsta diferencēšanu starp reģioniem.	KLP SP	Vēršam uzmanību uz to, ka sākotnējais variants atbalsta likmes diferenciacijai (20 un 30 eiro apmērā) tika piedāvāts pirms dialoga rezultātiem, kad vēl nebija noteikta obligāta 10% pārdale mazām un vidējām saimniecībām un ministrija finansējuma sadalījuma piedāvājumā nebija ievērtējusi 135 milj. EUR, kas šobrīd tiek paredzēts pārdalošajam ienākumu papildatbalstam. Ņemot vērā, ka tiešo maksājumu budžets ir ierobežots un ikviena maksājuma palielināšana ietekmē citas atbalsta shēmas un likmes, tad 20 un 30 eiro/ha apmēra īstenošana notiktu uz ISIP pamatlikmes rēķina, radot būtisku pamatienākuma atbalsta samazinājumu lauksaimniekiem pārējās teritorijās. Jau šobrīd piedāvātais priekšlikums ISIP likmi 2023.gadā paredz 92EUR/ha, kas jau ir par 5 EUR/ha mazāk nekā VPM 2022.gadā (97EUR/ha).
23	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<i>SM1 V5 Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas</i> Šī vajadzība nekādā veidā nerisina biškopības nozares lielākās problēmas, ņemot vērā biškopības produkcijas augsto eksporta potenciālu. Attiecībā uz biškopību daudz aktuālāks ir kompensācijas sistēma sarežģītajiem ražošanas apstākļiem. Sevišķi	KLP SP	Skaidrojam, ka šī vajadzība ir piemērota tikai, lai realizētu KLP stratēģiskā plāna Regulā noteiktos konkrētus intervences veidus biškopības nozarē, kas ir obligāts pasākums katrai dalībvalstij, un šī konkrētā vajadzība, tostarp Regulā noteiktie intervences veidi ir izvēlēti un saskaņoti ar Latvijas biškopības biedrību.

		bioloģiskajā biškopībā, kur līdz ar ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas apjomu pieaugumu pieaug pesticīdu piesārņojuma riski biškopības produkcijā. Uz sarežģītājiem ražošanas apstākļiem norāda nozares saimniecību skaita samazinājums.		
24	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p><i>SM1 V6 Nodrošināt ienākumu svārstību mazināšanos;</i></p> <p>Secinām, ka SP paredz nepamatoti lielu atbalstu apdrošināšanai, salīdzinot ar citām intervencēm. Turklāt šie pasākumi nesasniedz lielāko daļu saimniecību. Daudz būtiskāk ieņēmumu līdzsvarošanai būtu nevis paredzēt līdzekļus cīņai ar dažādu apdraudējumu sekām, bet pilnveidot ražošanas sistēmu, lai padarītu to izturētspējīgāku, strādājot preventīvi un pielāgojoties jaunajiem apstākļiem, tādā veidā mazinot klimata pārmaiņu riskus.</p>	KLP SP	<p>Attīstoties lauksaimniecības apdrošināšanas pakalpojumiem Latvijā un palielinoties konkurencei starp apdrošinātājiem, sagaidām arī apdrošināšanas polišu cenu samazinājumu. Lauksaimniekam ir iespēja izvēlēties labākos apdrošināšanas piedāvājumus, atbildīgi izmantojot pieejamo atbalstu.</p> <p>Tādēļ finansējums apdrošināšanas pasākumam jaunajā periodā ir plānots būtiski mazāks, nekā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā un pārejas periodā, kā arī ir samazināta atbalsta intensitāte. Nākamajā periodā apdrošināšanai paredzētais finansējums ir 36,1 milj. euro, tādējādi finansējums vienam gadam ir vidēji 7,2 milj. euro.</p> <p>Salīdzinoši:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2020. gadā LAP pasākumā “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija” izlietoti 10,7 milj. euro; - pārejas periodā (2021.gadā un 2022.gadā) kopējais finansējums šim pasākumam paredzēts 22 milj. euro (11 milj.euro gadā). <p>Risku pārvaldībai jaunajā periodā paredzēti arī virkne citi pasākumi, kas ir ar preventīvu ietekmi.</p>
25	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p><i>SM2 V1 Sekmēt saimniecību konkurētspējas celšanu un tirgus orientāciju, mērķtiecīgi atbalstot mazās, vidējās saimniecības un jaunus lauksaimniekus</i></p> <p>Nepieciešams efektīvāks mazo lauksaimnieku atbalsts konkurētspējas celšanā un to orientācijā uz tirgu, jo esošais piedāvājums un kritēriju kopums paredz nesamērīgu administratīvais slogu, kas bieži ir nepārvarams šķērslis. Esošais atbalsta piedāvājums no atbalsta izslēdz lielāko daļu mazo saimniecību, kā to atspoguļo pašreizējā statistika.</p>	KLP SP	<p>Lauku attīstības atbalsta ietvaros paredzētas īpašas atbalsta intervences mazo un jauno lauksaimnieku atbalstam, paredzot atbalstīt arī saimniecības, kas plāno uzsākt lauksaimniecisko darbību, nenosakot minimālo apgrozījuma vai standarta izlaides sliekšni. Savukārt intervencē 4.1.Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās paredzēts noteikts finansējuma apjoms mazajām saimniecībām. papildus tam paredzēts arī finanšu instrumentu atbalsts aizdevuma veidā, veicinot kredītresursu pieejamību īpaši mazo un vidējo saimniecību grupā.</p>

26	<p style="text-align: center;">Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM3 V3 Veicināt zināšanu apguvi un pieredzes apmaiņu par ražotāju sadarbības iespējām.</i></p> <p>Nepieciešams risināt zināšanu iztrūkumu konsultācijās bioloģiskajā lauksaimniecībā. Primāri nepieciešama pašu konsultantu izglītošana bioloģiskās lauksaimniecības jautājumos, jo konsultantu zināšanu līmenis ir nepietiekams. Lielākais izaicinājums pašlaik ir nevis informācijas nodošana lauksaimniekiem, bet zinošu konsultantu, mācībspēku, lektoru trūkums. Kopumā zināšanu apjoms par ilgtspējīgu lauksaimniecību un aprītes ekonomiku lauksaimniecībā ir niecīgs, jo gan KLP, gan lauksaimniecības izglītības sistēma joprojām orientējas uz konvencionālo, resursu ietilpīgo lauksaimniecības modeli.</p>	KLP SP	<p>KLP stratēģiskā plāna ietvaros paredzēta intervence “Konsultantu mācības”, kurā gala labuma guvēji ir konsultantu pakalpojumu sniedzēji, kuru konsultanti KLP stratēģiskā plāna intervencu ietvaros sniedz konsultatīvu atbalstu. Intervence paredz atbalstu konsultantu zināšanu pilnveidei par dažādām tēmām, kuras viņi izmanto konsultāciju pakalpojuma sniegšanā, t.sk. par tēmām, kas saistītas ar bioloģiskās lauksaimniecības, vides un klimata, ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu veicinošu saimniekošanas metožu pielietošanas, bioekonomikas, antimikrobiālās rezistences un dzīvnieku labturības, atjaunojamo energoresursu, zinātnes atziņu un jaunas prakses pielietojamības u.c. jautājumiem.</p>
27	<p style="text-align: center;">Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM4 V1 Samazināt SEG emisijas no lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas, veicinot ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi īstenošanu lauksaimniecībā</i></p> <p>Nepieciešams noteikt konkrētus mērķus mēslošanas līdzekļu samazinājumam. Prasot tikai sabalansēt mēslošanas līdzekļu lietojumu, nav pārlicības, ka mazināsies sintētisko minerālmēslu izmantošanas radītās SEG emisijas. Tāpēc nepieciešams atbalstīt tādas prakses, kas izmērāmi samazina minerālmēslu lietojumu (piemēram, procentuāli), nevis vērstas uz abstraktu mēslošanas līdzekļu lietojuma sabalansēšanu bez konkrēti definēta mērķa rādītāja.</p>	KLP SP	<p>KLP stratēģiskā plāna ietvaros atbalsts tie sniegts tādām praksēm, kuras īstenojot samazinās minerālmēslojuma lietojums, piemēram, bioloģiskā lauksaimniecība, taurinziežu audzēšana, precīzās tehnoloģijas u.c</p> <p>SM4 V1 vajadzība (samazināt SEG emisijas no lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas, veicinot ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi īstenošanu lauksaimniecībā) ietver arī tādas prakses, kas nodrošina oglekļa uzglabāšanu augsnē, tāpēc KLP SP ir iekļauta atbalsta intervence TM4.1. “Atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi” paredzot, ka saimniecībā vismaz 50% ilggadīgo stādījumu platībā tiek nodrošināts zaļais segums, kā arī saimniecībā kopumā un atbalstam pieteiktajā platībā kopumā izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniegs mēslošanas plānā norādīto daudzumu. Tas dos ieguldījumu R.14. "Oglekļa uzglabāšana augsnē un biomasā".</p> <p>Uz konkrētiem rezultātiem orientētiem pasākumiem ir būtiskas problēma pārbaudīt prasības, kas izvirzītas kā rezultāti nevis prakses, īpaši ja ir nepieciešams ilgāks laiks, lai rezultātu izpildi sasniegtu. Tas prasītu palielināt administratīvo slogu un prasītu</p>

				arī ļoti uzticamus datus, lai varētu pārbaudīt tādu konkrētu rezultātu izpildi.
28	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p>SM4 V2 Samazināt SEG un amonjaka emisijas no lopkopības, veicināt SEG emisiju mazinošo prakšu īstenošanu lopkopībā</p> <p>Nepiekrītam, ka SEG un amonjaka emisijas no lopkopības prioritāri samazinās sabalansētu barības devu plānošana. Daudz būtiskāk ir prioritāri īstenot tādas prakses kā liellopu ganīšana un lopbarības izaudzēšana savā saimniecībā, mazinot atkarību no ievestās lopbarības.</p>	KLP SP	Skaidrojam, ka LLU veiktie pētījumi norāda, ka būtiska nozīme SEG emisiju samazinājumā ir barības devu plānošanai. Nenoliedzami arī ganīšana ir viens no emisiju mazinošiem pasākumiem, tādejādi ietverta kā viena no atbalstāmām aktivitātēm LA 10.4, kura ir rezultatīvais rādītājs R. 13, kas attiecināts tikai uz piena liellopiem, kas īsteno pagarināto ganīšanu. (Emisijas samazināšana lopkopības nozarē: liellopu vienības (LU), kurās noteikts atbalsts siltumnīcefekta gāzu (SEG) un/vai amonjaka emisiju samazināšanai, tostarp kūtsmēslu pārvaldība).
29	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p>SM4 V6 Atbalstīt lauksaimniecības zemju kaļķošanu, kas ļautu kāpināt produktivitāti, tādejādi mazinot emisijas uz produkcijas vienību un barības vielu izskalošanos un noteci no lauksaimniecības zemēm</p> <p>Kaļķošana patiešām palielina produktivitāti, bet pamatā būtu jāveicina augsnes veselība. Kaļķošana nav saistīta tikai ar Latvijas augšņu īpatnībām, jo augsnes paskābinās arī minerālā slāpekļa lietošanas rezultātā. Tādejādi daudz nozīmīgāk par kaļķošanu būtu piedāvāt pasākumus intensīvās prakses maiņai. Tāpēc LBLA aicina šo pasākumu neieklāut, bet meklēt citus risinājumus augsnes skābuma regulēšanai. Augsnes reakcijas rādītājs kopumā demonstrē šauru skatījumu uz augsnes stāvokli Latvijā kopumā, jo piedāvātais risinājums cīnās ar problēmu sekām, nevis cēloņiem. Vienlaikus SP projekts ļoti ierobežoti piedāvā pasākumus, kas sniedz būtisku ieguldījumu augsnes veselības uzlabošanā. LBLA ieskatā šādai intervencei jābūt ar plašāku skatījumu uz augsnes stāvokli kopumā.</p>	KLP SP	<p>Zemgales reģionā augsnes veidojušās uz karbonātiskiem cilmiežiem un šajās augsnēs notiek dabīga paskābināšanās neitralizācija. Vissliktākā situācija ir Kurzemes un Latgales reģionos, jo šajos reģionos augsnes ir dabīgi skābākas un nabadzīgākas ar organiskās vielas saturu, ņemot vērā, ka šajos reģionos atrodas viens no Latvijas izplatītākajiem augsnes tipiem – podzolaugsnis. https://enciklopedija.lv/skirklis/26023-Latvijas-augsnes Pamatkaļķošana ir nepieciešama no 8% Zemgales reģionā līdz 44% Vidzemes reģionā, savukārt kopumā kaļķošanas vajadzība ir no 16% Zemgales reģionā līdz 64% Vidzemes reģionā.</p> <p>KLP SP ietvaros atbalsts par augšņu pamatkaļķošanu tiks sniegts tikai tad, ja tiks pamata šāda kaļķošanas vajadzība lauka līmenī.</p>

30	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM5 V1 Augsnis kvalitātes uzlabošana, veicinot augsnis struktūras uzlabošanu un ilgtermiņu augsnis apsaimniekošanu</i></p> <p>Augsnis kvalitātes rādītāji ir nozīmīgi, bet viens no galvenajiem ir organiskās vielas saturs augsnē, kam vajadzētu būt vienai no prioritātēm, domājot par augsnis veselību un auglību ilgtermiņā. Veicot tikai agroķīmiskās analīzes, plānojot mēslošanu un kalpojot augsnis, augsnis kopējie kvalitātes rādītāji neuzlabosies. Tādēļ vienam no prioritārajiem pasākumiem jābūt organiskās vielas satura augsnē palielināšanai.</p>	KLP SP	<p>SM5 V1: Augsnis kvalitātes uzlabošana ietver arī organiskās vielas satura augsnē palielināšanu. SP ir vairākas intervences, kuru papildinošais efekts ir organiskās vielas satura augsnē palielināšana, bet šis rezultāts KLP ietvaros netiek vērtēts kvantitatīvi, piemēram, intervence LA11.; TM4.2.; TM 4.4.; TM4.5.</p> <p>Vairāki pasākumi paredz, ka ir jāveic augsnis agroķīmiskās analīzes, kas nozīmē, ka lauksaimniekam būs dati par organiskās vielas saturu augsnē.</p>
31	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM5 V5 Palielināt ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm apsaimniekoto platību, veicinot ieguldījumu vides stāvokļa uzlabošanā</i></p> <p>Nepietiek tikai ar to, ka tiek noteikts neliels platību palielinājums, bet nepieciešams būtiski palielināt bioloģiski apsaimniekotās platības. Ja samēro ar stratēģijā No lauka līdz galdam izvirzīto 25% mērķi, SP projektā izvirzītais mērķis paredz samērā nebūtisku palielinājumu, ņemot vērā bioloģiskās lauksaimniecības pozitīvo ietekmi un jau esošo īpatsvaru Latvijā. SP iecerētais bioplatību pieaugums (18%) faktiski ir sasniegts jau pašlaik. Ņemot vērā to, ka atbalsta sistēmai vajadzētu veicināt pāreju no konvencionālās ražošanas metodes uz bioloģisko, tā nodrošinot piesārņojošo vielu slodzes samazinājumu vidē, augsnē un ūdens ekosistēmās, aicinām definēt jaunu mērķplatību – vismaz 25% no kopējās lauksaimniecības zemes 2027. gadā ar atbilstošu finansējumu, tiecoties sasniegt vismaz 30% līdz 2030. gadam.</p>	KLP SP	<p>Jaunajā plānošanas periodā plānojam bioloģiski apsaimniekoto platību pieaugumu līdz 20% 2027.gadā, kas mūsu ieskatā arī ir izaicinājums, ņemot vērā šobrīd iespējamās finansiālās iespējas. Līdz šim sniegtais atbalsts KLP ietvaros ir palīdzējis sasniegt, ka 14,5% no lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir bioloģiskās lauksaimniecības platības, tādējādi virzoties uz to, lai 2030. gadā sasniegtu 25 % īpatsvaru.</p> <p>Bioloģiskā lauksaimniecība tiek stiprināta ar vairākiem KLP stratēģiskā plāna atbalsta pasākumiem, tostarp vairākos atbalsta pasākumos bioloģiskajiem lauksaimniekiem tiks nodrošināta prioritāte pretendējot uz atbalsta saņemšanu gan ieguldījumiem lauku saimniecībās, mazo saimniecību attīstībā, gan jauno lauksaimnieku saimniecību dibināšanai.</p> <p>KLP SP palīdzību ir paredzēts, ka uz 2027. gadu 20% no apsaimniekotās LIZ tiks īstenota bioloģiskās lauksaimniecības prakse. Tas tiks stimulēts ar vairāku intervencu palīdzību, kas pieejamas arī bioloģiskās lauksaimniecības prakses īstenotājiem, piemēram, TM1; TM2; TM3; TM4.2; TM4.3; TM4.4; TM4.5; TM4.6; TM4.7; TM5.1-5.13; LA11; LA10.1; LA10.4; LA10.5. u.c.</p>

32	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM 5 V8 Ilgtspējīga augsnes auglības pārvaldība , uzlabojot mēslošanas plānošanu un AAL lietošanu</i></p> <p>Mēslošanas plāna sastādīšana nemazina mēslošanas līdzekļu ietekmi uz vidi, šī vajadzība LBLA ieskatā ir normālas lauksaimniecības prakses sastāvdaļa, tā nav nepieciešama kā intervence un nesniegs ieguldījumu mērķa sasniegšanā.</p>	KLP SP	<p>Šī ir konstatētā vajadzība nevis konkrēta intervence. Ilgtspējīga augsnes auglības pārvaldība, uzlabojot mēslošanas plānošanu un AAL lietošanu, viennozīmīgi sniedz tiešu un tūlītēju ietekmi uz ietekmi uz vidi. Šādi apsvērumi ir balstīti gan uz kompetento iestāžu sniegto informāciju, gan normatīvajos aktos par prasībām ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma īpaši jutīgās teritorijās noteikto.</p> <p>EK rekomendācijas Latvijai ietver ieteikumu: uzlabot barības vielu pārvaldību, izmantojot pielāgotus emisiju mazināšanas pasākumus, piemēram, kūtsmēslu apsaimniekošanas sistēmas un precīzo lauksaimniecību, un tādā veidā palīdzēt sasniegt zaļajā kursā nospraustos barības vielu zuduma samazināšanas mērķrādītājus un uzlabot arī ūdens kvalitāti. Tāpēc KLP SP ir iekļauti nosacījumi par mēslošanas plānu sagatavošanu. Ir ņemti vērā arī EK ieteikumi DV ekoshēmu un agrovides pasākumiem:</p> <p><i>Improve nutrient management, including:</i></p> <p><i>1) implementation of nitrates-related measures that go beyond the conditionality obligations;</i></p> <p><i>2) measures to reduce and prevent water, air and soil pollution from excess nutrients such as soil sampling if not already obligatory, creation of nutrient traps.</i></p>
33	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM6 VI Veicināt bioloģiskas daudzveidības saglabāšanu zālājos un meža zemēs, uzlabojot esošos un ieviešot jaunus pasākumus, kas nepieciešami dažādām sugām un dzīvotnēm</i></p> <p>Šai vajadzībai formāli noteikta augsta prioritāte, tomēr, salīdzinot ar citām vajadzībām un pasākumiem, atbalsts ir neatbilstoši zems. Lūdzam novērst disbalansu, kad atbalsts augstas prioritātes mērķim, kas rūpējas par ieguvumiem biodaudzveidībai, ir zemāki, nekā vidējas prioritātes mērķiem.</p>	KLP SP	<p>Visu KLP SP identificēto vajadzību prioritizēšanai tiek piemēroti 5 kritēriji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem; • atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam (vide un klimats); • atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām; • atbilstība 6 Eiropas Zaļā kursa mērķiem; • ex-ante novērtētāju vērtējums attiecīgajai vajadzībai (augsta/vidēja/zema prioritāte). <p>Prioritizēšanā noteicošā loma ir 3 no šiem kritērijiem – atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem, KLP SP regulas XIII pielikumam un ex-ante novērtētāju piešķirtajam vērtējumam. Tas pamatojams ar to, ka nacionālie uzstādījumi koncentrētā veidā aptver SVID analīzes un vajadzību izvērtējuma rezultātā</p>

				<p>ndefinētās nacionālās prioritātes, kuru nozīmīgums tika īpaši uzsvērts arī diskusijās ar ieinteresētajām pusēm. Savukārt atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam nodrošina vajadzību saskaņotību ar dažādiem nacionālajiem plānošanas dokumentiem, kas jau paredz noteiktus mērķus un rīcības vides un klimata izaicinājumu risināšanai nacionālā mērogā.</p> <p>Visbeidzot, ex-ante novērtējums sniedz neatkarīgu vērtējumu par identificēto vajadzību atbilstību veiktajai situācijas analīzei un konstatētajiem izaicinājumiem, tādēļ uzskatāms par objektīvu viedokli vajadzību prioritizēšanas nolūkā.</p> <p>Atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām un Eiropas Zaļā kursa mērķiem paredzēti kā papildinošie prioritizēšanas kritēriji, kas pastiprina iepriekš minēto 3 kritēriju piemērošanas rezultātā iegūto vērtējumu.</p> <p>Vajadzību prioritizēšanas principi aprakstīti arī KLP SP projektā.</p> <p>Savukārt attiecībā uz vēlamā finansējuma nodrošināšanu vajadzības īstenošanai, vēršam uzmanību uz to, ka pašreiz vienīgā iespēja rast papildus finansējumu būtu piedāvātā sadalījuma pārskatīšana vai papildus nacionālā līdzfinansējuma paredzēšana. Vienlaicīgi norādām, ka KLP atbalsts plānojams līdzsvarotā veidā - tā, lai sniegtu ieguldījumu gan ekonomiskās, gan vides, gan sociālās ilgtspējas jomā.</p>
34	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM6 V2 Palielināt bioloģiskās lauksaimniecības, integrētās augu audzēšanas un citu vides pasākumu ieguldījumu ekosistēmas pakalpojumu sniegšanā un motivēt lauksaimniekus pāriet uz integrētās augu audzēšanas un bioloģiskās lauksaimniecības sistēmām</i></p> <p>Aicinām šo vajadzību sadalīt divās daļās. Attiecībā uz bioloģisko daudzveidību un ainavu uzturēšanu bioloģiskās lauksaimniecības sniegums ir nepietiekami novērtēts, tāpēc nepieciešams būtiski palielināt platības, kā norādījām iepriekš. Attiecībā uz bioloģisko</p>	KLP SP	<p>Nav ņemts vērā, minētā vajadzība aptver kopumā nepieciešamību veicināt ilgtspējīgu praksi īstenošanu plašākā apjomā, tostarp bioloģisko lauksaimniecību.</p>

		lauksaimniecību ir skaidri ieguvumi videi, savukārt attiecībā uz integrēto audzēšanu nav saprotams, kādi tie ir.		
35	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p><i>SM6 V3 Nodrošināt atbilstošas kompensācijas par ierobežojumiem bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai</i></p> <p>Nav saprotams, kāpēc šai vajadzībai ir vidēja prioritāte. LBLA ieskatā tai jābūt augstai, ar atbilstošiem pasākumiem nodrošinot mērķu sasniegšanu.</p>	KLP SP	<p>Visu KLP SP identificēto vajadzību prioritizēšanai tiek piemēroti 5 kritēriji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem; • atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam (vide un klimats); • atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām; • atbilstība 6 Eiropas Zaļā kursa mērķiem; • ex-ante novērtētāju vērtējums attiecīgajai vajadzībai (augsta/vidēja/zema prioritāte). <p>Prioritizēšanā noteicošā loma ir 3 no šiem kritērijiem – atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem, KLP SP regulas XIII pielikumam un ex-ante novērtētāju piešķirtajam vērtējumam. Tas pamatojams ar to, ka nacionālie uzstādījumi koncentrētā veidā aptver SVID analīzes un vajadzību izvērtējuma rezultātā nedefinētās nacionālās prioritātes, kuru nozīmīgums tika īpaši uzsvērts arī diskusijās ar ieinteresētajām pusēm. Savukārt atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam nodrošina vajadzību saskaņotību ar dažādiem nacionālajiem plānošanas dokumentiem, kas jau paredz noteiktus mērķus un rīcības vides un klimata izaicinājumu risināšanai nacionālā mērogā. Visbeidzot, ex-ante novērtējums sniedz neatkarīgu vērtējumu par identificēto vajadzību atbilstību veiktajai situācijas analīzei un konstatētajiem izaicinājumiem, tādēļ uzskatāms par objektīvu viedokli vajadzību prioritizēšanas nolūkā. Atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām un Eiropas Zaļā kursa mērķiem paredzēti kā papildinošie prioritizēšanas kritēriji, kas pastiprina iepriekš minēto 3 kritēriju piemērošanas rezultātā iegūto vērtējumu.</p> <p>Vajadzību prioritizēšanas principi aprakstīti arī KLP SP projektā.</p>

36	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM6 V4 Nodrošināt tipisko lauksaimniecības zemju ainavu un to elementu aizsardzību saglabājot daudzveidīgu, vizuāli pievilcīgu un ekoloģiski funkcionālu ainavu struktūru un elementu daudzveidību</i></p> <p>Faktiski nav mehānismu ainavas elementu aizsardzībai. Vajadzībai ir augsta prioritāte, bet intervences to pienācīgi nerisina. Piedāvājums nenodrošinās tipisko lauksaimniecības zemju ainavu un to elementu aizsardzību, tādējādi neļaujot saglabāt daudzveidīgu, vizuāli pievilcīgu un ekoloģiski funkcionālu ainavu struktūru un elementu daudzveidību.</p>	KLP SP	<p>KLP stratēģiskā plānā ir noteikta ainavas elementu aizsardzība - LLVN8 (vismaz 4% no saimniecības aramzemes atvēlot ar ražošanu nesaistītām platībām un objektiem) un ar papildinošu efektu intervencēs LA10.1.; LA10.4.; LA10.5.; TM4.2.</p>
----	--	--	--------	--

37	<p style="text-align: center;">Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM6 V6 Sekmēt augu apputeksnēšanu, veicinot ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses īstenošanu, tai skaitā veidojot buferzonas, un bišu izplatību tradicionālajā un bioloģiskajā lauksaimniecības sistēmā</i></p> <p>Nepieciešams precizēt šo vajadzību, vienlaikus nosakot augstu prioritāti apputeksnētāju aizsardzībai, veicinot gan dabisko, gan savvaļas apputeksnētāju iespējas. Tā kā Biodaudzveidības stratēģijā noteikta apņemšanās līdz 2030. gadam novērst apputeksnētāju skaita samazināšanās tendenci, LBLA aicina šai vajadzībai noteikt augstu prioritāti. Nepieciešams sekmēt augu apputeksnēšanu, pielietojot ilgtspējīgas prakses, bet ar nosacījumu, ka tās patiešām sniedz ieguldījumu apputeksnētāju stāvokļa uzlabošanā.</p> <p>SP projekta piedāvājumā intervences un kritēriji ir nepietiekoši skaidri. Vajadzība ir definēta, bet nosacījumos nav ietverti risinājumi, kas to veicinātu. Vajadzībai nav pēctecības intervencēs, piemēram, nosakot īpašus apsaimniekošanas nosacījumus buferzonās.</p>	<p>KLP SP</p> <p>Visu KLP SP identificēto vajadzību prioritizēšanai tiek piemēroti 5 kritēriji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem; • atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam (vide un klimats); • atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām; • atbilstība 6 Eiropas Zaļā kursa mērķiem; • ex-ante novērtētāju vērtējums attiecīgajai vajadzībai (augsta/vidēja/zema prioritāte). <p>Prioritizēšanā noteicošā loma ir 3 no šiem kritērijiem – atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem, KLP SP regulas XIII pielikumam un ex-ante novērtētāju piešķirtajam vērtējumam. Tas pamatojams ar to, ka nacionālie uzstādījumi koncentrētā veidā aptver SVID analīzes un vajadzību izvērtējuma rezultātā nedefinētās nacionālās prioritātes, kuru nozīmīgums tika īpaši uzsvērts arī diskusijās ar ieinteresētajām pusēm. Savukārt atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam nodrošina vajadzību saskaņotību ar dažādiem nacionālajiem plānošanas dokumentiem, kas jau paredz noteiktus mērķus un rīcības vides un klimata izaicinājumu risināšanai nacionālā mērogā. Visbeidzot, ex-ante novērtējums sniedz neatkarīgu vērtējumu par identificēto vajadzību atbilstību veiktajai situācijas analīzei un konstatētajiem izaicinājumiem, tādēļ uzskatāms par objektīvu viedokli vajadzību prioritizēšanas nolūkā.</p> <p>Atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām un Eiropas Zaļā kursa mērķiem paredzēti kā papildinošie prioritizēšanas kritēriji, kas pastiprina iepriekš minēto 3 kritēriju piemērošanas rezultātā iegūto vērtējumu.</p> <p>SP ir vairākas intervences, kuru papildinošais efekts ir apputeksnētāju aizsardzība (AAL ierobežota vai aizliegta lietošana) un to dzīvotņu saglabāšana vai veidošana, bet šis rezultāts KLP ietvaros netiek vērtēts kvantitatīvi, piemēram, intervence LA11.; LA10.1.; LA10.2.; LA10.4; LA10.5; TM4.2; TM4.7.</p>
----	--	---	--

38	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM6 V7 Valstij jāveic mērķtiecīgus pētījumus, kas ļautu novērtēt Latvijas Lauku attīstības programmā ietverto pasākumu daudzpusīgo ietekmi</i></p> <p>Aicinām iekļaut SP monitoringa sistēmu, lai būtu iespējams vērtēt, kāda ir Latvijas KLP SP ietverto pasākumu ietekme.</p>	KLP SP	<p>KLP stratēģiskā plāna ietvaros paredzētajām intervencēm tiks veikta uzraudzība un novērtēšana KLP stratēģiskā plāna nepārtrauktās novērtēšanas ietvaros, ko veiks LLU Agrosursu un ekonomikas institūts.</p>
39	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM7 V6 Veicināt lauksaimniecības izglītības kvalitātes paaugstināšanu.</i></p> <p>Uzskatām, ka lauksaimniekus sevišķi nepieciešams izglītēt par ilgtspējīgas lauksaimniecības metodēm, par prioritāti nosakot kvalitatīvas bioloģiskās lauksaimniecības izglītības iespēju nodrošināšanu. Līdz ar to šai jomai jāpiešķir augsta prioritāte un jānodrošina atbalsta sistēma šī mērķa sasniegšanai. Tas ir izšķiroši nozares ilgtspējīgai nākotnei.</p>	KLP SP	<p>Skaidrojam, ka KLP SP intervencē LA 1 Profesionālās zināšanas un prasmju pilnveide, tāpat kā līdz šim lauksaimnieki tiks izglītoti par ilgtspējīgām lauksaimniecības metodēm, tostarp bioloģisko lauksaimniecību gan tiem lauksaimniekiem, kas uzsāk bioloģisko lauksaimniecību, gan informējot par aktualitātēm nozarē bioloģiskos lauksaimniekus, kas jau veic lauksaimniecisko darbību atbilstoši bioloģiskās lauksaimniecības metodēm.</p>
40	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM8 V2 Pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības veicināšana, t.sk. zaļo publisko iepirkumu nodrošināšanai</i></p> <p>Uzskatām, ka pārtikas īso piegāžu ķēžu veicināšanai jānosaka augsta prioritāte un jānosaka atbilstoši atbalsta pasākumi, par ko runā stratēģija No lauka līdz galdam. LBLA ieskatā šiem pasākumiem jābūt ar pietiekoši ambiciozu intervenci. Intervences jāsaista ar dalību Zaļajā publiskajā iepirkumā.</p>	KLP SP	<p>Visu KLP SP identificēto vajadzību prioritizēšanai tiek piemēroti 5 kritēriji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem; • atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam (vide un klimats); • atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām; • atbilstība 6 Eiropas Zaļā kursa mērķiem; • ex-ante novērtējumu vērtējums attiecīgajai vajadzībai (augsta/vidēja/zema prioritāte). <p>Prioritizēšanā noteicošā loma ir 3 no šiem kritērijiem – atbilstība nacionālajiem uzstādījumiem, KLP SP regulas XIII pielikumam un ex-ante novērtējumu piešķirtajam vērtējumam. Tas pamatojams ar to, ka nacionālie uzstādījumi koncentrētā veidā aptver SVID analīzes un vajadzību izvērtējuma rezultātā nedefinētās nacionālās prioritātes, kuru nozīmīgums tika īpaši uzsvērts arī diskusijās ar ieinteresētajām pusēm. Savukārt atbilstība KLP SP regulas XIII pielikumam nodrošina vajadzību saskaņotību ar dažādiem nacionālajiem plānošanas dokumentiem, kas jau paredz noteiktus mērķus un rīcības vides un klimata izaicinājumu risināšanai nacionālā mērogā.</p>

				<p>Visbeidzot, ex-ante novērtējums sniedz neatkarīgu vērtējumu par identificēto vajadzību atbilstību veiktajai situācijas analīzei un konstatētajiem izaicinājumiem, tādēļ uzskatāms par objektīvu viedokli vajadzību prioritizēšanas nolūkā.</p> <p>Atbilstība Eiropas Komisijas rekomendācijām un Eiropas Zaļā kursa mērķiem paredzēti kā papildinošie prioritizēšanas kritēriji, kas pastiprina iepriekš minēto 3 kritēriju piemērošanas rezultātā iegūto vērtējumu.</p>
41	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM9 VI Veicināt produkta atpazīstamību un sabiedrības informētību par kvalitatīviem produktiem (t.sk., kvalitātes shēmām)</i></p> <p>Lūdzam pārformulēt vajadzības izklāstu, jo LBLA ieskatā nav pieņemama frāze «uzticības trūkums bioloģiskai shēmai kā tādai kopumā, kā arī tiek apšaubīta bioloģiskās sertifikācijas uzticamība». LBLA uzskata, ka problēmas sakne slēpjas sabiedrības izglītošanā par bioloģisko lauksaimniecību, kas līdz šim Latvijā nav pietiekami finansēta no valsts puses. Nav arī saprotams, kas ir avots šādiem apgalvojumiem, lūdzam labot nekorektās frāzes. Aicinām labot formulējumu, ka sabiedrība ir jāinformē par bioloģisko metožu pozitīvo ietekmi gan uz vidi, gan veselību, tādā veidā veicinot bioloģisko produktu atpazīstamību.</p>	KLP SP	<p>Avots šiem apgalvojumiem:</p> <p>1) AREI ziņojums “Lauku attīstības programma 2014-2020. LAP 2014-2020 atbalsta ietekme uz bioloģiskās lauksaimniecības attīstību”, 49.lpp., uz ko arī dota atsauce 9.mērķa situācijas analīzē.</p> <p>2) LPUF sadarbībā ar OMD Snapshots 2019. gada jūnijā veiktās aptaujas par pārtikas produktu kvalitātes zīmēm dati.</p> <p>ZM pieņem zināšanai LBLA sniegtos priekšlikumus un izvērtēs iespēju veikt nepieciešamos precizējumus.</p>

42	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM9 V2 Sekmēt zaļo publisko iepirkumu, izmantojot tā sniegtās iespējas un potenciālu</i></p> <p>LBLA aicina Zaļo publisko iepirkumu interpretēt pēc Eiropas Komisijas vadlīnijām – prioritāte Zaļajā publiskajā iepirkumā ir bioloģiski sertificēta produkcija, nevis vietējie produkti.</p>	KLP SP	<p>Savulaik, kad tika izstrādātas Latvijas ZPI prasības pārtikas piegādes un ēdināšanas iepirkumiem, tika ņemtas vērā arī EK izstrādātās ZPI vadlīnijas šajā jomā, pielāgojot tās mūsu situācijai.</p> <p>Šobrīd spēkā esošo Zaļo publisko iepirkumu kritēriju piemērošanu saredzam kā labu iespēju, lai sekmētu augstas kvalitātes lauksaimniecības un pārtikas produktu, kuru kvalitāti atzinušas un kontrolē kompetentas valsts iestādes, noietu. NPKS jeb “karotītes” produkti viennozīmīgi liecina par paaugstinātu vai īpašu kvalitāti, tāpat, kā tas ir bioloģiskās lauksaimniecības gadījumā.</p> <p>Tāpat informējam, ka 2020.gadā tika pilnveidots normatīvais regulējums ZPI jomā, izdalot bioloģiski ražotus produktus kā atsevišķu obligātu ZPI prasību, nosakot, ka ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm ražots piens, kefīrs jāiegādājas vismaz 35 % (no 2022. gada 1. janvāra – 50%) apjomā, bet graudaugu pārstrādes produkti – 20 % apjomā no produktu masas vai vērtības.</p> <p>Turpināsim darbu pie šī jautājuma, lai rastu bioloģiskās lauksaimniecības nozarei labāko risinājumu ZPI ietvaros, paralēli izvērtējot bioloģisko produktu reālo pieejamību Latvijā.</p>
43	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p><i>SM9 V5 Informācijas pieejamības un izpratnes veicināšana par AAL lietošanu, tai skaitā ilgtspējīga un samazināta pesticīdu lietošana</i></p> <p>Latvija piedzīvo strauju sintētisko pesticīdu lietojuma pieaugumu, vienu no straujākajiem Eiropas Savienībā, un arī EK ir norādījusi, ka Latvijai jāsamazina pieauguma temps. Diemžēl tas netiek pieminēts. Tāpēc ne tikai jāveicina informācijas pieejamība par sintētisko AAL lietošanu un bīstamību videi un cilvēku veselībai, bet arī būtiski jāsamazina pesticīdu lietošana, veidojot atbilstošas intervences. Sevišķi nepieciešams veicināt profilaktisko pasākumu pielietošanu, kāpināt bioloģisko AAL pieejamību un lietošanu, pakāpeniski atsakoties no sintētiskajiem pesticīdiem. Līdz šim no valsts puses</p>	KLP SP	<p>Skaidrojam, ka lauku attīstības agrovides pasākumu ietvaros ir ietvertas ilgtspējīgas prakses, kuru ietvaros tiek veicināta samazināta vai arī ir aizliegums lietot AAL - LA 10.1. “Zaļās joslas” (nelieto izveidotajā joslā AAL); LA10.2. “Vidi saudzējošā dārzkopība” (veic AAL pēc profilaktisko pasākumu veikšanas un novērojumiem), LA11. “Bioloģiskā lauksaimniecība” (nelieto AAL) un LA4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” (atbalsts ieguldījumiem precīzo tehnoloģiju izmantošanai), kuru īstenošana sniegtu ieguldījumu mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas mazināšanā.</p> <p>Arī ekoshēmu pasākumu ietvaros tiks veicināts, lai lauksaimnieki veido ekoloģisko nozīmīgas platības (TM4.2), kurās netiek lietoti AAL. Lauksaimnieki tiek aicināti arī</p>

		sniegtā vienpusēja informācija neveicina sabiedrības izpratni par apdraudējumu, ko dabai un sabiedrībai nodara pesticīdu izmantošana.		izmantot precīzās tehnoloģijas AAL lietošanā (TM4.5). Tāpat ir paredzēta atbalsta intervence bioloģiskās prakses veikšanai (TM4.7). Savukārt ekoshēmu pasākumos, kuros ir atļauta AAL lietošana, tā ir ierobežota vai tā ir jāpamato ar regulārām pārbaudēm uz lauka, lai veiktu kaitīgo organismu izplatības dinamikas un augu attīstības stadijas novērojumus, un AAL tiktu izmantoti tikai pamatotos gadījumos. Tāpat ir jāveic regulāra izlietoto AAL uzskaitē.
44	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p><i>SM9 V6 Sekmēt bioloģiskai ražošanai nepieciešamo resursu, t.sk. , sēkļu ražošanas attīstību</i></p> <p>Uzskatām, ka jānosaka augsta prioritāte bioloģiskajai ražošanai nepieciešamo resursu, tostarp sēklkopības jomas attīstībai. Lai gan minēts, ka šo jomu nepieciešams sekmēt, tas diemžēl neatspoguļojas intervencēs – bioloģisko sēkļu ražošanai paaugstināts atbalsts nav paredzēts nevienā no atbalsta shēmām visā SP projektā. Aicinām nodrošināt nepieciešamo atbalsta līmeni. SP projekta izstrādes laikā visi no sākotnēji iekļautajiem pasākumiem par bioloģisko sēklkopību ir izņemti laukā.</p>	KLP SP	<p>Šobrīd intervencē LA11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" atbalsta likmes aprēķinos ir ietverts kompensējošs maksājums par bioloģiski sertificēta sekla materiāla izmantošanu, atsaucoties uz LLKC Bruto seguma datiem.</p> <p>Papildus norādām, ka bez atbalsta pasākumu īstenošanas ir iespējams veikt arī citus pasākumus, kurus īstenojot var uzlabot bioloģiskās sēkļa ražošanu un izmantošanu (piem. bioloģiski sertificētās sēkļa reģistrs/datu bāze vai ir jāgrupē vienas sugas sēkļa ar līdzīgām pazīmēm, lai lauksaimnieks izvēlētos bioloģisko sēkļu).</p> <p>Piekrītam, ka šobrīd joprojām ir sugas, kurām bioloģiska sertificēta sēkla vispār Latvijā netiek ražota, piemēram, daudzas stiebrzāles, eļļas augu sugas, pupas, neskatoties uz to, ka līdz šim sēklaudzētājiem bijis pieejams Tiešo maksājumu BSA atbalsts, sēkla netiek ražota un patērētāji to iepērk no citām dalībvalstīm.</p> <p>Ņemot vērā to, ka, sākot ar 2037.gadu bioloģiskajā lauksaimniecībā varēs izmantot tikai bioloģiski audzētu sēkļu, var tikt paredzēts, ka normatīvajā aktā par bioloģisko ražošanu, tiek iekļauta obligāta prasība bioloģiskajiem lauksaimniekiem pakāpeniska ikgadēja sertificētas bioloģiskas sēkļa izmantošana.</p>
45	Latvijas Sēklaudzētāju asociācija	LSA pārstāvji stratēģiskā plāna (SP) sagatavošanas gaitā aktīvi piedalījās diskusijās un sniedza arī konkrētus un pamatotus priekšlikumus. Diemžēl neviens no tiem SP veidošanas procesā nav ņemts vērā. Tāpēc LSA KLP SP projektu kopumā neatbalsta, it īpaši attiecībā uz:	KLP SP	Lai īstenotu saistītā ienākumu atbalsta intervenci, ir nepieciešami piemēroti un uzticami rādītāji par atbalstāmo platību, taču statistika par bioloģiski audzētajām sertificētām sēkļu platībām ir tikai par atsevišķiem kultūraugiem, kultūraugu skaits un hektāru īpatsvars ir ļoti mazs, kas šīnī gadījumā ir

		<p>SM9 V6 Sekmēt bioloģiskai ražošanai nepieciešamo resursu, t.sk. , sēklu ražošanas attīstību</p> <p>Uzskatām, ka jānosaka augsta prioritāte bioloģiskajai ražošanai nepieciešamo resursu, tostarp sēklkopības jomas attīstībai. Lai gan minēts, ka šo jomu nepieciešams sekmēt, tas diemžēl neatspoguļos intervencēs – bioloģisko sēklu ražošanai paaugstināts atbalsts nav paredzēts nevienā no atbalsta shēmām visā SP projektā. Aicinām nodrošināt nepieciešamo atbalsta līmeni. SP projekta izstrādes laikā visi no sākotnēji iekļautajiem pasākumiem par bioloģisko sēklkopību ir izņemti laukā. Turklāt, tā kā 2022. gada 1. janvārī stāsies spēkā jaunā bioloģiskās lauksaimniecības regula (Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) 2018/848), kas paredz pakāpenisku konvenciālo sēklu izmantošanas samazinājumu un pilnīgu pārtraukšanu pēc 2035.gada, LSA pauž bažas, ka šis apstāklis, izstrādājot SP piedāvājumu, nav ņemts vērā, aprēķinot atbalsta apmēru bioloģiskajai ražošanai.</p> <p>Attiecībā uz bioloģisko sēklkopību LSA rosina atjaunot atbalstu bioloģiskajai sēklkopībai, kas sākotnēji bija iestrādāts SP. LSA aicina atjaunot šādus iepriekš rosinātos priekšlikumus: saimniecības saistību periodā izmanto vismaz 15% bioloģiski sertificētu sēklu, papildus atbalsts tām platībām, kur iesēta sertificēta bioloģiskā sēkla.</p> <p>Saistītajā atbalstā diferencēt atbalstu par sēklu ražošanu un paredzēt lielāku atbalstu bioloģiskajai lauksaimniecībai, jo prasības sēklu ražošanai un sagatavošanai ir vienādas, bet izmaksas bioloģiskajiem sēklaudzētājiem ir krietni augstākas.</p>	<p>būtisks trūkums saistītā ienākuma atbalsta diferencēšanas īstenošanai. (SKATĪT iepriekšējo atbildi)</p>
--	--	--	--

46	<p style="text-align: center;">Latvijas Apvienotā putnkopības nozares asociācija</p>	<p>Sakarā ar to, ka valsts budžets tiek plānots nākamajiem trīs gadiem līdz 2024.gadam, nav pamata LKLP pilnībā izslēgt nozari no potenciālā turpmākā atbalsta iespējām laika periodā līdz pat 2027.gadam. SVID analīze būtu jāveic līdzvērtīgi visām lauksaimniecības nozarēm.</p> <p>Putnkopības nozare var dot būtisku ieguldījumu NAP un LKLP mērķu sasniegšanā, jo nozares attīstība notiek saskaņā ar NAP 2027 prioritātēm, tajā skaitā rīcības virzienos “Produktivitāte, inovācija un eksports”, “Kapitāls un uzņēmējdarbības vide”, “Daba un vide – “Zaļais kurss””, “Līdzsvarota reģionālā attīstība”, kā arī atbilst lauksaimniecības nozares stratēģiskajiem uzstādījumiem, nodrošinot drošu un kvalitatīvu vietējo pārtiku, kas pieejama ikvienam patērētājam, veicinot ekonomisko aktivitāti reģionos, nodrošinot infrastruktūru un saglabājot apdzīvotību, ražojot konkurētspējīgu produktu vietējam un eksporta tirgiem.</p> <p>Putnkopības ir otra lielākā lopkopības apakšnozare aiz piena lopkopības un viena no rentablākajām nozarēm ar augstu produktivitāti un eksportspēju. (...) Putnkopība ieņem nozīmīgu vietu lopkopības struktūrā un šīs nozares preču izlaides vērtība bāzes cenās ir vislielākā. Vienlaikus putnkopība ir videi draudzīgākā lopkopības joma ar vismazāko CO2 emisijas līmeni attiecībā pret iegūstamo dabiskā proteīna daudzumu, kā arī, ņemot vērā mazo ražošanai nepieciešamās zemes ietilpību, atbilst zaļā kursa globālajam mērķim ierobežot lauksaimniecības platību palielinājumu.</p> <p>Ņemot vērā pieaugošā pieprasījuma tendences, putnkopībai ir augstas potenciālās attīstības iespējas, tajā skaitā būtiski kāpināt eksporta apjomu. Tiek attīstīta inovatīvu produktu ražošana ar augstu pievienoto vērtību. Vienlaikus nozare apzinās draudus, kas galvenokārt ir saistīti ar konkurenci kropļojošiem faktoriem, ES standartiem neatbilstošas produkcijas ienākšanu Latvijas</p>	<p style="text-align: center;">KLP SP</p>	<p>Skaidrojam, ka putnkopības nozare līdzīgi tāpat kā visas citas lauksaimniecības nozares var izmantot KLP SP sniegtās atbalsta iespējas, turklāt situācijas analīze veikta visai lauksaimniecības nozare, specifiski izdalot tikai tos sektorus, kuriem tiek paredzēts brīvprātīgi saistītais atbalsts.</p>
----	---	--	---	---

<p>tirgū, kā arī tuvākajā nākotnē paredzamajiem ES ierobežojumiem putnu turēšanai sprostos, kas prasīs milzu investīcijas. Latvija var atbalstīt augstāku dzīvnieku labturības standartu noteikšanu ar nosacījumu, ka to ieviešanai ir paredzēts papildus ES finansējums un ka tiek veikti pasākumi, kas nemazina ES ražotāju konkurētspēju. Neveicot proaktīvu darbību saistībā ar paredzamajām ierobežojumiem, nozare zaudēs konkurētspēju un cietīs gan Latvijas importa-eksporta bilance, gan zaudējumus cietīs arī valsts budžets (...).</p>		
<p>Ņemot vērā iepriekšminēto, LAPNA sniedz priekšlikumus LKLP SP pilnveidei:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. LKLP SP stratēģijas izklāstā paredzēt iespēju īstenošanas gaitā veikt mērķu sasniegšanas rādītāju monitoringu un paredzēt iespēju izvērtēt arī citu lauksaimniecības nozaru, tajā skaitā putnkopības nozares, atbalsta iespējas, mainoties apstākļiem un ņemot vērā mērķu sasniegšanas rezultātus; 2. LKLP SP tekstā atsevišķi norādīt informāciju, kas attiecas uz putnu gaļu un olām. Situācija ir atšķirīga, tajā skaitā attiecībā uz pašnodrošinājumu u.c. Arī CSP statistiskā tas tiek norādīts atsevišķi: 1.13.3 putnu gaļa un 1.13.5. olas; 3. Novērst neprecizitāti attiecībā uz pašnodrošinājumu, piem., gan 2.1.1.1. SVID analīzē, gan citur: ... <i>tomēr cūkgaļas un mājputnu pašnodrošinājums saglabājas zem 70%. ... Dažiem produktiem nav sasniegts pašnodrošinājums (mājputni, cūkas, aitas).</i> 4. SVID analīzē tiek uzrādītas eksportspējīgas nozares, taču nozare ar vienu no augstākajiem eksporta rādītājiem (putnkopība, olu ražošana) netiek pieminēta: ... <i>Vairākās nozarēs sasniegts pašnodrošinājums, ir eksportspējīgas nozares (graudi, piens, pākšaugi); (2.1.1.1.).</i> 5. Nepamatots ir secinājums par atkarību no ievestām 	<p>KLP SP</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. KLP Stratēģiskā plāna uzraudzība un novērtēšana notiek atbilstoši KLP regulējumā noteiktajai sistēmai, kas aptver jau nedefinētu ietekmes, rezultātu un izlaides rādītāju loku. Tai pat laikā, nepieciešamības gadījumā ir iespējams diskutēt par to, kādi papildus rādītāju varētu tikt uzkrāti nacionālajā mērogā, piemēram, izmantojot atbalsta pieteikumu datus. 2. Ņemts vērā un attiecīgi precizēta situācijas analīze par SM1. 3. Ņemts vērā un attiecīgi precizēta situācijas analīze par SM1. 4. Ņemts vērā un attiecīgi precizēta situācijas analīze par SM1. 5. Secinājums ir veikts kā “SVID iespējas”, kas nozīmē to, ka Latvijai ir iespējas un labvēlīgi nosacījumi barības ar augstu olbaltumvielu saturu ražošanā, vienlīdz nodrošinot barību gan vietējiem patērētājiem, gan veidojot eksportspējīgus produktus. <p><i>1.4. Pākšaugi, proteīnaugi un eļļas kultūraugi (SA par SM 1) 67. Pēdējos gados Eiropā ir palielinājies pieprasījums pēc barības ar augstu olbaltumvielu saturu lopkopībai, jo īpaši cūkām un mājputniem, un veidojas olbaltumvielu saturošu kultūraugu, t.sk., proteīnaugu deficīts, jo ES ir atkarīga no šo kultūraugu importa . Proteīnaugu cenai pieaugot straujāk kā labības cenai, sadārdzinoties sojas barībai un mēslojumam, pākšaugu konkurences stāvoklis pēdējā desmitgadē ir uzlabojies. Olbaltumvielu kultūru ražošanas palielināšana būtu nozīmīgs ieguldījums Eiropas lauksaimniecības un pārtikas sistēmu ilgtspējīgā attīstībā, un tām ir daudzkārtēja pozitīva</i></p>

		<p>olbaltumvielu kultūrām, ...<i>Eiropā palielinās pieprasījums pēc barības ar augstu olbaltumvielu saturu lopkopībai, jo īpaši cūkām un mājputniem, bet saglabājas tās atkarība no ievestām olbaltumvielu kultūrām (2.1.1.1.).</i> Latvijā ir pieejami alternatīvi barības avoti un LKLP būtu jāparedz pasākumi tieši šo vietējo augu kultūru pieejamības veicināšanai. <i>(Saņemtajiem priekšlikumiem pievienota arī grafiska analītiskā informācija).</i></p>		<p><i>ietekme uz vidi un resursu saudzēšanu gan saimniecību, gan reģionālā un pasaules līmenī.</i></p>
47	<p>Dabas aizsardzības pārvalde</p>	<p>Vēršam uzmanību uz pretrunām, kas līdz galam nepamato, vai un kam nepieciešams atbalsts attiecībā uz mežsaimniecības sektoru, piemēram, KLP SP 2.1.6.1.nodaļa. No vienas puses tiek norādīts, ka “Pēdējos gados vērojama tendence palielināties mežu izmantošanas intensitātei, jo saimnieciskajos mežos netika laicīgi neveiktas meža atjaunošanas cirtes dažādu iemeslu dēļ, tai skaitā nelabvēlīgu laikapstākļu un zemas kokmateriālu tirgus cenas, kamdēļ uzkrājies liels apjoms pieaugušu un pāraugušu mežaudžu”, tai pašā laikā turpinājumā minēts, ka “Vērtējot izmantotos mežu atjaunošanas veidus pēc galvenās cirtes izpildes, meža īpašnieki un apsaimniekotāji izvēlas neveikt lielus finansiālus ieguldījumus un nestādīt kvalitatīvi [...] iegūtu stādmateriālu”. Nav skaidrs, ko stratēģiski mežsaimniecības nozare vēlas attīstīt – intensīvāk atjaunošanas cirtēs nocirst pāraugušos mežus, tādējādi būtiski ietekmējot bioloģisko daudzveidību, bet nevēloties ieguldīt daļu no peļņas kvalitatīvā stādmateriālā, šos izdevumus pārliet uz KLP rēķina, jeb tomēr sasniegt klimata mērķus un veicināt mežaudžu pielāgošanos klimata pārmaiņām, ieguldot atbalsta finansējumu pasākumiem, kas rada vairāk ieguvumus arī citām vides vajadzībām un vismaz nerada negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. Šai pat nodaļā sniegtais apgalvojums “Vērtējot mežu biotopu stāvokli uz 2019.gadu, konstatēts, ka kopš 2013.gada vērojami</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Saskaņā ar valsts atbalsta nosacījumiem atjaunošanas ciršu veicināšana un meža stādīšana klasiskā izpratnē nemaz nav atbalstāma. Paredzētie mežsaimniecības pasākumi tieši ir vērsti uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, ņemot vērā valsts atbalsta saņemšanas nosacījumus mežsaimniecībai. Attiecībā uz biotopiem - mūsaprāt sabiedrība netiek maldināta, jo pēc biotopu inventarizācijas datiem redzams, ka atrastas būtiski lielākas biotopu platības, salīdzinājumā ar līdzšinējām un tekstā ir minēts, ka labvēlīgs aizsardzības stāvoklis nav sasniegts. Detalizētāka diskusija par biotopu aizsardzību nav KLP SP jautājums, bet gan informatīvā ziņojuma par biotopu aizsardzību jautājums.</p>

		uzlabojumi, lai gan visaptverošs labvēlīgs stāvoklis vēl nav sasniegts” ir redakcionāli precizējams, lai netiktu maldināta sabiedrība. Atbilstoši ziņojumam Eiropas Komisijai par ES nozīmes biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā, ES nozīmes mežu biotopu aizsardzības stāvoklis lielākajai daļai biotopu ir novērtēts kā nelabvēlīgs-slikts un nelabvēlīgs-nepietiekošs, un trendi lielākajā daļā gadījumu norādīti kā nezināmi, nevis tādi, kas ir vērsti uz uzlabošanu. Attiecībā uz meža biotopiem aktuālās informācijas apkopojums pievienots DAP vēstules 2.pielikumā.		
48	Vides konsultatīvā padome	Pie rezultatīvajiem rādītājiem R13 (Emisijas samazināšana lopkopības nozarē: liellopu vienības (LU), kurās noteikts atbalsts siltumnīcefekta gāzu (SEG) un/vai amonjaka emisiju samazināšanai, tostarp kūtsmēslu pārvaldība) mērķis ir 15,54%. Kāpēc tikai sestā daļa liellopu vienību? Šīm prasībām jāattiecas uz visiem atbalsta saņēmējiem.	KLP SP	R 13. rezultatīvajā rādītājā ir ietvertas tikai tas unikālo liellopu vienību skaits, kas nedublējas citās intervences darbībās, atbilstoši rezultatīvo rādītāju noteikšanas principiem un kritērijiem. R.13 rādītājs aptver bioloģisko piena lopkopību un pārējo piena lopkopību, kas īsteno pagarināto ganīšanu. Tā kā jebkuri Agro-klimata pasākumi ir brīvprātīgi, tad pēc ekspertu viedokļiem ir identificēts optimālākais iespējamais liellopu vienību skaits šai darbībai.
49	Vides konsultatīvā padome	Pie rezultatīvajiem rādītājiem R16 (Investīcijas saistībā ar klimatu: Tādu lauku saimniecību īpatsvars, kas gūst labumu no KLP atbalsta investīcijām, ar ko tiek veicināta klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām un atjaunojamo energoresursu enerģijas vai biomateriālu ražošana) mērķis ir 0,72%. ES Zaļajam kursam neatbilstošiniecīgs skaitlis, lai gan lauksaimniecība ir būtisks SEG emisiju avots. Šīm rezultātam jābūt krietni augstākam.	KLP SP	Skaidrojam, ka šajā rādītājā ir norādīts tikai investīciju ietvaros sniegtais atbalsts, tomēr SEG emisiju samazinošu ietekmi sniedz vairāki ekoshēmu un agrovides pasākumi, kuri ir atspoguļoti citos rezultatīvajos rādītājos.
50	Vides konsultatīvā padome	Pie rezultatīvajiem rādītājiem R21 (Ūdens kvalitātes aizsardzība: tādas LIZ platības īpatsvars, kurā noteiktas atbalstītās saistības attiecībā uz ūdens kvalitāti) mērķis ir 0,13%. ES Zaļajam kursam neatbilstošiniecīgs mērķis, - tam jābūt krietni augstākam.	KLP SP	Skaidrojam, ka šajā rādītājā ir norādīts tikai agrovides LA 10.1 Zaļo joslu ieguldījums, tomēr ūdens kvalitātes uzlabošanu ietekmi sniegs vairāki ekoshēmu un agrovides pasākumi, kuri atspoguļoti citos rezultatīvajos rādītājos.

51	Vides konsultatīvā padome	Pie rezultatīvajiem rādītājiem R22 (Ilgtspējas barības vielu pārvaldība: Tādas LIZ platības īpatsvars, kurā noteiktas atbalsta saistības saistībā ar uzlabotu barības vielu pārvaldību) mērķis ir 48,78%. ES stratēģijai “No lauka līdz galdam” neatbilstoši skaitlis. Ilgtspējas barības vielu pārvaldība jāattiecina uz visiem platību maksājumu saņēmējiem.	KLP SP	Skaidrojam, ka rezultatīvajā rādītājā R22 drīkst iekļaut tikai platības, kas tiks atbalstītas ekoshēmu, agrovides vai sektorālo intervencu ietvaros. Ir pārskatītas R22 iekļaujamās intervences un tā mērķrādītājs būs 25,37%.
52	Vides konsultatīvā padome	Pie rezultatīvajiem rādītājiem R24 (Ilgtspējīga un samazināta pesticīdu lietošana: tādas LIZ platības īpatsvars, uz kuru attiecas konkrētas atbalstītas saistības ar mērķi panākt ilgtspējīgu pesticīdu lietošanu, lai samazinātu tādus ar pesticīdu radītos riskus un ietekmi kā pesticīdu noplūde) mērķis ir tikai 42,96%. Atbilstoši direktīvai par Ilgtspējīgu pesticīdu lietošanu šīm prasībām jāattiecas uz visām samniecībās, kas lieto AAL.	KLP SP	Skaidrojam, ka rezultatīvajā rādītājā drīkst iekļaut tikai platības, kas tiks atbalstītas ekoshēmu, agrovides vai sektorālo intervencu ietvaros, turklāt nodrošinot, ka netiek veikta dubultā uzskaitē.
53	Vides konsultatīvā padome	Pie rezultatīvajiem rādītājiem R43 (Antibiotiku lietošanas ierobežošana: tādu liellopu vienību īpatsvars, uz kurām attiecas atbalstītas darbības antibiotiku lietošanas ierobežošanas nolūkā (profilakse/ samazināšana) mērķis ir tikai 42,23%. Darbības antibiotiku lietošanas ierobežošanai būtu jāattiecina uz visiem atbalsta saņēmējiem.	KLP SP	Skaidrojam, ka ne visi lauksaimnieki piesakās uz brīvprātīgām atbalsta shēmām, līdz ar to rezultatīvais rādītājs nav attiecināms uz visiem lauksaimniekiem.
54	Vides konsultatīvā padome	VKP organizācijas atzinīgi vērtē Zināšanu apguvi par vidi, dabu un klimatu nozarē strādājošajiem (Rezultāta rādītājs R.28).	KLP SP	Pieņemts zināšanai
55	Vides konsultatīvā padome	VKP organizācijas atzinīgi vērtē atbalstu neienesīgām investīcijām - Mākslīgo mitrzemju izveide (20 projekti) un Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana (260 projekti)	KLP SP	Pieņemts zināšanai
Nosacījumu sistēma				
56	Dabas aizsardzības pārvalde	LLVN 1: Ilggadīgo zālāju saglabāšana valsts līmenī – norādīts, ka “Ja IZ platība attiecībā pret deklarēto LIZ valstī samazinās par vairāk nekā 5 %, lauksaimnieks daļu no zemes, kuru pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgajiem zālājiem pārveidoja par cita lietojuma zemi, pārveido	KLP SP	Ir precizēta prasības redakcija. Norādām, ka norādītais izņēmums attiecas tikai uz to gadījumu, ja valsts līmenī ir pārsniegts 5% IZ īpatsvara samazinājums un lauksaimniekiem iestājas pienākums atjaunot ilggadīgos zālājus. Šajā gadījumā šī prasība netiks attiecināta uz apmežotām

		atpakaļ par ilggadīgo zālāju platībām (izņemot apmežotās platības)”. Attiecībā uz šo Pārvalde norāda, ka zālāju platības ir tās, kas no šāda nosacījuma var tikt ietekmētas visvairāk, tāpat kā ainava, līdz ar to aicinām nepiemērot izņēmumu attiecībā uz apmežotām platībām.		platībām, ņemot vērā arī to, ka šādas platības vairāk nav lauksaimniecības zeme, kā arī to devums klimata izmaiņu mazināšanas mērķī arī ir lielāks.
57	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	LLVN 2: Mitrzemju un kūdrāju minimāla aizsardzība. Jāievieš jau tūlīt, jo, lai gan nav pieejams kartogrāfiskais materiāls, zemes apsaimniekotājiem būtu jāzina, kāda augsne ir viņu saimniecībā, turklāt līdz brīdim, kad pieejamas jaunās kartes, var izmantot vēsturisko informāciju. Mitrāju un kūdrāju platībās veikt meliorāciju nav pieļaujams.	KLP SP	Bez pamatota un aktualizēta kartogrāfiskā materiāla un informācijas par to, kāda augsne ir zemes lietotāju rīcībā nav iespējams noteikt viennozīmīgu un pamatotu prasību par kūdrāju aizsardzību. Ir skaidrs, ka vēsturiskā informācija neatbilst aktuālajai situācijai, līdz ar to šobrīd ieviešot šādu prasību tiktu noteikti pārāk stingri nosacījumi arī tādās platībās, kur vairāk kūdras augsnes nav atrodamas
58	Vides konsultatīvā padome	LLVN 2: Mitrzemju un kūdrāju minimāla aizsardzība. Jāievieš jau tūlīt, pat ja nav pieejams precīzs kartogrāfiskais materiāls, zemes apsaimniekotājiem būtu jāzina, kāda augsne ir viņu saimniecībā. Plānā nav jāatbalsta jauni meliorācijas pasākumi Mitrāju un kūdrāju platībās.	KLP SP	
59	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	LLVN 4: Buferjoslu izveide gar ūdensteci. Buferjoslās jāparedz ne tikai mēslošanas, bet arī sintētisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanas un uzaršanas aizliegums Optimālā veģetācija buferzonās gar ūdeņiem lauksaimniecības zemēs būtu zālājs.	KLP SP	LLVN4 redakcijā jau ir iekļauts AAL lietošanas aizliegums 10m joslā gar ūdensobjektiem. Ir precizēta redakcija, ka tie ir ķīmiskie AAL. Papildus norādām, ka jau šajā periodā prasība par AAL lietošanas aizliegumu 10m joslā gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm ir iekļauta savstarpējā atbilstībā kā obligātās apsaimniekošanas prasības SMR10 saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 13. decembra noteikumu Nr. 950 "Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas noteikumi" 12. punktu.

60	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	Aicinām papildināt nosacījumu sistēmas prasību LLVN 4: Buferjoslu izveide gar ūdensteci ar nosacījumu, ka 10 m platā joslā gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm aizliegts lietot ne tikai mēslošanas līdzekļus, bet arī augu aizsardzības līdzekļus. Kā arī ieviest papildus nosacījumu, kas paredz mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas aizliegumu arī gar meliorācijas kadastrā iekļautajiem grāvjiem.	KLP SP	LLVN4 redakcijā jau ir iekļauts AAL lietošanas aizliegums 10m joslā gar ūdensobjektiem. Ir precizēta redakcija, ka tie ir ķīmiskie AAL. Papildus norādām, ka jau šajā periodā prasība par AAL lietošanas aizliegumu 10m joslā gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm ir iekļauta savstarpējā atbilstībā kā obligātās apsaimniekošanas prasības SMR10 saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 13. decembra noteikumu Nr. 950 "Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas noteikumi" 12. punktu. Saskaņā ar aizsargjoslu likumu, vispārēji nosacījumi par mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas aizliegumu ir piemērojami arī uz meliorācijas kadastrā iekļautajiem grāvjiem, un par to tiek piemēroti vispārējie administratīvie sodi. Savukārt nosacījumu sistēmā prasību samērīguma un vienlīdz ietekmes uz vidi efektivitātes nolūkā, aizliegums tiek attiecināta tikai uz USIK, jo aizlieguma ierobežošanai tieši gar USIK ir būtiskāka ietekme uz vidi.
61	Vides konsultatīvā padome	LLVN 4: Buferjoslu izveide gar ūdensteci. Buferjoslās jāparedz ne tikai mēslošanas, bet arī sintētisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanas un uzāršanas aizliegums. Vēršam uzmanību, ka Plānā nosacījuma skaidrojumā teikts "Šāda prasība ir iestrādāta nacionālajā likumdošanā un tiek piemērota kā LLVN jau kopš 2012. gada.", taču Aizsargjoslu likumā atiecībā uz virszemes ūdensobjektu 10 m aizsargjoslu noteikts aizliegums "c) lietot mēslošanas līdzekļus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus".	KLP SP	Ir precizēta redakcija, ka tie ir ķīmiskie AAL, ņemot vērā arī EK vadlīnijas par LLVN piemērošanu: Nelietot mēslošanas līdzekļus un sintētiskos ķīmiskos AAL (izņemot bioloģiskā l/bā atļautos) 10 m platā joslā gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kas noteiktas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru (ŪSIK) un ūdenstilpju klasifikatoru.
62	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	LLVN 8: Kultūraugu rotācija aramzemēs, izņemot kultūras, kas aug zem ūdens. Nosaukums neatbilst nosacījumu saturam, jo tajās noteikts tikai dažādu kultūraugu aizņemto platību īpatsvars, ne nosacījumi kultūraugu rotācijai.	KLP SP	SP regulas III pielikumā kā alternatīva kultūraugu rotācijai ir paredzēta arī kultūraugu dažādošana.
63	Vides konsultatīvā padome	LLVN 8: Kultūraugu rotācija aramzemēs, izņemot kultūras, kas aug zem ūdens. Nosaukums neatbilst nosacījumu saturam, jo tajās noteikts tikai dažādu	KLP SP	SP regulas III pielikumā kā alternatīva kultūraugu rotācijai ir paredzēta arī kultūraugu dažādošana.

		kultūraugu aizņemto platību īpatsvars, bet nav nosacījumu kultūraugu rotācijai.		
64	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	LLVN 9: Minimālā lauksaimniecības zemes daļa, kas paredzēta neproduktīvām platībām vai ainavu elementiem. Platībām un elementiem, kuru primārais mērķis ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, jāatvēr ne mazāk kā 10% saimniecības platības, nenosakot sliksni saimniecību lielumam. Meliorācijas grāvji, papuves un zaļmēslojuma augi nav pieskaitāmi šai platībai. Tāpat nav pieļaujama atkāpe šīs prasības piemērošanai mežiem bagātos novados, jo mežu platības nekompensē lauksaimniecības ainavu bioloģiskās daudzveidības noplicināšanu.	KLP SP	SP regulas III pielikumā minimālā lauksaimniecības zemes daļa, kas jāatvēr neproduktīvām platībām vai ainavu elementiem, ir noteikta 4% aramzemes lauku saimniecības līmenī.
65	Dabas aizsardzības pārvalde	LLVN 9: Minimālā lauksaimniecības zemes daļa, kas paredzēta neproduktīvām platībām vai ainavu elementiem – norādīts, ka “ja saimniecības aramzemes platība ir 10 ha vai lielāka, lauksaimnieks nodrošina to, ka platība, kas atbilst vismaz 4 % no saimniecības aramzemes ir atvēlēta elementiem, kas nav saistīti ar ražošanu vai apgabaliem ar ekoloģisku vērtību”. Lūdzam redakcionāli precizēt, jo šobrīd saprotams, ka 4 % būtu jāatvēr neražojošām platībām, taču tajās netiek ieskaitīti apgabali ar ekoloģisku vērtību. Vienlaikus 4 % nozīmē, ka no 10 ha tie ir minimums 0,4 ha, savukārt lielākām saimniecībām, kas sasniedz piemēram 300 ha, tie būs 12 ha. Attiecībā uz ainavas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu šāds nosacījums par apjomu attiecībā uz neproduktīvām platībām un ainavu elementiem principā nekādā veidā neveicinās to saglabāšanu, it sevišķi, lai veicinātu zaļo elementu izmantošanu lielajās saimniecībās, kas nodarbojas ar aramzemju apsaimniekošanu. Savukārt, attiecībā uz noteiktajiem dažādajiem elementiem un to devumu prasības izpildē, Pārvalde uzsver, ka obligāti ir nepieciešams pārskatīt svēruma un pārrēķina koeficientus,	KLP SP	Ir precizēta prasības redakcija – tā ietver arī apgabalus ar ekoloģisku vērtību kā Biodaudzveidības salas kā, piemēram, mitraines, pārmitras vietas uz aramzemes, slīksņas, lankas, 0,01 - 1,5 ha platībā Prasība par 4% ir noteikta saskaņā ar Stratēģisko plānu regulas III pielikumu un tā ir attiecināma tikai uz aramzemi. Tāpat regula atļauj piemērot vairākas atkāpes šim standartam: a) kurās vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, atstāj papuvē, tajā audzē pākšaugus vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos; b) kurās vairāk nekā 75 % no atbalsttiesīgās lauksaimniecības zemes ir ilggadīgie zālāji, to izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vai kurās minētajā platībā audzē kultūraugus, kas ievērojami ilgu laiku gadā vai ievērojamu šā kultūrauga audzēšanas cikla daļu atrodas zem ūdens, vai kurās zemi minētajā platībā vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos; vai c) kurās aramzemes lielums ir līdz 10 hektāriem. Pārrēķina un svēruma koeficienti ainavas elementiem tiks

<p>lai veicinātu bioloģiski vērtīgāko elementu saglabāšanu. Pārvalde aicina papildināt ainavu elementus ar vēl dažiem objektiem un palielināt to svēruma un pārrēķina koeficientus, lai lauksaimnieki izvēlētos saglabāt būtiskākos ainavu elementus, nevis tos, ko viegli un ērti izpildīt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aizsargājamie dižkoki (uz vienu koku), potenciālie dižkoki, atsevišķi augoši koki lauksaimniecības zemēs: koeficients nosakāms kā vismaz 10 (jo atsevišķi augošs koks lauksaimniekam ir lielāks traucēklis kā aleja gar ceļa malu, turklāt ap atsevišķi augošiem kokiem būtu jāievēro buferjosla, kurā netiek veikta augsnes apstrāde); • aizsargājamās koku alejas, koku rindas (uz 1 m): koeficients nosakāms vismaz 5; • vecie augļudārzi, senās mājvietas: koeficients nosakāms kā vismaz 5 (koeficientu vajadzētu augstāku nekā grāvjiem un meliorācijas sistēmām, ko ir vieglāk gan ievērot, gan jau tāpat obligāta prasība ir ievērot aizsargjoslas); • koku vai krūmu puduri vai akmeņu kaudzes (uz 1 m²): koeficients nosakāms vismaz 5; • dižakmeņi (uz 1 m²): koeficients 1, jo šādu akmeņu saglabāšanu jau paredz normatīvais regulējums par dižakmeņu kā dabas pieminekļu aizsardzību; • grāvji (uz 1 m): pārrēķina koeficients: 5, svēruma koeficients: 2; • dīķi (uz 1 m²): 1,5; • laukmale vai buferjosla (uz 1 m): pārrēķina koeficients: 6, svēruma koeficients: 1,55; • laukmale gar mežu malām (uz 1m): pārrēķina koeficients: 6, svēruma koeficients: 1. 	<p>pārskatīti ņemot vērā arī DAP ieteikumus, nepieciešamības gadījumā organizēsim atsevišķu sanākumi ar DAP un LAD. Informācija par platībām un elementiem, kas iekļauti LLVN 8 un to jaunajiem svēruma koeficientiem ir iekļauta KLP SP 3.10.nodaļā par nosacījumu sistēmu.</p> <p>Vēršam uzmanību, ka LLVN 8 ietver 4 standartu ievērošanu (diemžēl regulas definējums nav skaidri sakārtots) un katram standartam tiek noteikti piemērošanas nosacījumi:</p> <p>LLVN 8.1. – minimālā lauksaimniecības platības daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm - ar 3 piemērošanas iespējām. Latvija piemēros tikai pirmo iespēju, kas ir arī pamatprasība: vismaz 4 % aramzemes lauku saimniecības līmenī tiek atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām un objektiem, tostarp papuvē esošai zemei.</p> <p>LLVN 8.2. - Ainavas iezīmju saglabāšana: DV jānosaka ainavas elementu sarakstu (piemēram, dzīvžogi un koki), kas jāaizsargā, un ko lauksaimnieks nedrīkst iznīcināt.</p> <p>LLVN 8.3. - Aizliegums griezt dzīvžogus un cirst kokus putnu vairošanās un ligzdošanas sezonā: DV jānosaka periodu aizliegumam griezt dzīvžogus un cirst kokus.</p> <p>LLVN 8.4. - Invazīvu augu sugu izplatības novēršanas pasākumi kā izvēles iespēja: DV var noteikt pasākumus invazīvu augu sugu novēršanai, lai samazinātu/ izskaustu jaunas vai reglamentētas invazīvas augu sugas.</p> <p>Papuve saskaņā ar Biodaudzveidības stratēģijā minēto ir augstvērtīgs ainavu elements. Kā arī Zaļā kursa mērķī par augstvērtīgiem ainavu elementiem ir ietvertas visas valsts papuves (Eurostat dati).</p>
---	---

		Kategoriski iebilstam pret sarakstā iekļautajiem elementiem - melno papuvi un zaļmēslojuma augiem. Šie elementi nekādā veidā nav saistāmi ar ainavu vai ekoloģiskiem elementiem, un vēl jo mazāk ar dabas daudzveidības elementiem, turklāt par tiem vēl tiek saņemts atbalsta maksājums. Kritiski vērtējama arī pieļaujamā atkāpe, ka prasību nepiemēro saimniecībām, kurās vairāk nekā 75 % ir zālāji, to izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, atstāj papuvē, tajā audzē pākšaugus vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos. Jau vairākkārtīgi esam norādījuši, ka šāda prasība degradē esošo atbalsta sistēmu un demotivē tos lauksaimniekus, kas ir ieinteresēti īstenot tādu lauksaimniecības praksi, kas veicina dabas un ainavas elementu saglabāšanu. Šādi ainavas elementi nekādā veidā neveicina “zaļo koridoru” veidošanu!		
66	Vides konsultatīvā padome	LLVN 9: Minimālā lauksaimniecības zemes daļa, kas paredzēta neproduktīvām platībām vai ainavu elementiem. Platībām un elementiem, kuru primārais mērķis ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, jāatvēr ne mazāk kā 10% saimniecības platības, nenosakot saimniecību lieluma sliekšni. Meliorācijas grāvji, papuves un zaļmēslojuma augi nav pieskaitāmi šai platībai. Tāpat nav pieļaujama šīs prasības nepiemērošana mežiem bagātos novados, jo mežu platības pilnībā nekompensē bioloģiskās daudzveidības zudumu lauksaimniecības zemēs un ainavā.	KLP SP	Prasība par 4% ir noteikta saskaņā ar Stratēģisko plānu regulas III pielikumu. Papuve saskaņā ar Biodaudzveidības stratēģijā minēto ir augstvērtīgs ainavu elements. Kā arī Zaļā kursa mērķī par augstvērtīgiem ainavu elementiem ir ietvertas visas valsts papuves (Eurostat dati).
67	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	Nav pieļaujams mitrzemes, kas laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ir klātas ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, izslēgt no platības, par kuru piešķir tiešo maksājumu platību atbalstu. Jāņem vērā mitrāju nozīme gan plūdu, gan sausuma risku mazināšanā un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā.	KLP SP	Izvērtējot priekšlikumu mitrzemes ir iekļautas LLVN 8.1. kā viens no ainavu elementiem, tādējādi saglabājot atbalsttiesīgumu -lauksaimnieks var veidot Biodaudzveidības salas kā, piemēram, mitraines, pārmitras vietas uz aramzemes, slīkšņas, lankas, 0,01 - 1,5 ha platībā.

68	Vides konsultatīvā padome	Nav pieļaujams mitrzesmes, kas laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ir klātas ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, izslēgt no platības, par kuru piešķir tiešo maksājumu platību atbalstu.	KLP SP	
69	Dabas aizsardzības pārvalde	KKLP SP 4.1.3.6.nodaļa Noteikumi par neattiecināmu elementu iekļaušanu/izslēgšanu Neattiecināmu elementu izslēgšanu – ir noteikts, ka tiešo maksājumu platību atbalstu nepiešķir par lauksaimniecības zemi, vairākos gadījumos, starp kuriem ir minēts, piemēram, mitrzeme, kas laikposmā no 15.maija līdz 15.septembrim ir klāta ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas (izņemot, ja šīs platības atrodas BDUZ un putnu slānī – saskaņā ar Dzīvotņu direktīva un Biotopu direktīva un izņemot, ja tas tiek aizsargāts saskaņā ar LLVN 2 standartu). Pārvalde aicina izvērtēt, vai šādas mitrzesmes nav nosakāmas kā papildus ainavas elementi , jo ne visas šādas platības ir detāli izvērtētas no dabas vērtību viedokļa, bet neapšaubāmi vairumā gadījumu šādi ieslēgumi plašās, konvencionāli apsaimniekotās platībās, ir vērtīgas no bioloģiskās daudzveidības un ainavas viedokļa (KKLP SP 4.1.nodaļa).	KLP SP	Izvērtējot priekšlikumu mitrzesmes ir iekļautas LLVN 8.1. kā viens no ainavu elementiem, tādējādi saglabājot atbalsttiesīgumu -lauksaimnieks var veidot Biodaudzveidības salas kā, piemēram, mitraines, pārmitras vietas uz aramzemes, slīkšņas, lankas, 0,01 - 1,5 ha platībā.
Tiešo maksājumu intervences				

70	<p>Latvijas Zemnieku federācija</p>	<p>Platībmaksājumu atbalsta apmērs mazajām saimniecībām (500 EUR par saimniecību) ir saglabāts iepriekšējā plānošanas perioda LAP 2014-2020 apmērā, neņemot vērā pat inflācijas ietekmi un naudas faktiskās vērtības samazināšanos pēdējo 7 gadu laikā (15,2%), nemaz nerunājot par Zemkopības ministrijas vārdos pausto apņemšanos atbalstīt mazās un vidējās saimniecības, un veicināt mazās uzņēmējdarbības potenciālu lauku apvidos. Mazo saimniecību maksājumam (TM1.1.) būtu jābūt vismaz 600 EUR vienai saimniecībai, lai šis atbalsts būtu vismaz mūsdienu ekonomiskajai situācijai līdzvērtīgs, ja ne būtisks atbalsts ļoti mazajām un mazajām saimniecībām.</p>	<p>KLP SP</p>	<p>2021.gada 15.septembra Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē vairums lauksaimnieku organizāciju, tostarp JZK, LZP, LSA, LPUF, LBLA, LOSP lēma, ka maksājums mazajiem lauksaimniekiem īstenojams, paredzot 500 EUR par saimniecību.</p> <p>Ieviešot pārdalošo ienākumu papildatbalstu un turpinot īstenot maksājumu mazajiem lauksaimniekiem, tiks nodrošināts līdzsvarots atbalsta sadalījums starp dažāda lieluma saimniecībām, mērķējot lielāku ienākumu atbalstu par labu mazajām un vidējām saimniecībām. Tādējādi tiks panākts, ka mazo un vidējo saimniecību vidējais tiešo maksājumu atbalsta līmenis pārsniegs valsts vidējo tiešo maksājumu līmeni, tam, salīdzinot ar pašreizējo plānošanas periodu, palielinoties par 10% punktiem, salīdzinot ar 2019.gadu (96,2%), un sasniedzot 106,2% no valsts vidējā tiešo maksājumu līmeņa 2027.gadā.</p>
71	<p>Latvijas Zemnieku federācija</p>	<p>Kategoriski uzsveram, ka ISIP griesti (TM1 intervence) jānosaka EUR 100 000 vienai saimniecībai, neņemot vērā nodarbināto algas, kas saistītas ar lauksaimniecisko darbību, t.sk. nodokļi un sociālās iemaksas un pārējās izmaksas.</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Iekšējā konverģence attiecas uz tām DV, kuras ISIP īsteno uz maksājumtiesību pamata. Iekšējās konverģences mērķis ir turpināt pakāpeniski attālināties no vēsturiskajām vērtībām, kādas tika noteiktas maksājumtiesībām. Jo šobrīd ir kļuvis arvien grūtāk pamatot to, kāpēc būtiski atšķiras atbalsts par vienu hektāru, kurš radies vēsturisku atsauces vērtību izmantošanas rezultātā. Latvijā ISIP netiek īstenots uz maksājumtiesību pamata, bet gan visiem lauksaimniekiem ir vienota ISIP pamatlikme, ar 10 EUR/ha piemaksu atsevišķos reģionos.</p> <p>Atbalsta samazinājums vai pieaugums būs atkarīgs no lauksaimnieka vēlmes īstenot ekoshēmu vai agrovīdes pasākumus, kuri vērsti uz klimata un vides mērķu sasniegšanu un prasa papildus ieguldījumu attiecīgi par to saņemot papildus atbalstu. Šī brīža Zaļināšanas prakses ir iekļautas nosacījumsistēma un par to izpildi varēs saņemt tikai ISIP. Zemkopības ministrija ir izvērtējusi, ka tipiskā graudaugu saimniecībā atbalsta līmenis par hektāru 2023.gadā, salīdzinot ar 2022.gadu, var veidoties no - 31% līdz +39%, savukārt tipiskā</p>

				piena lopkopības saimniecībā no -52% līdz +31%, kuru noteiks lauksaimnieka vēlme un dalība ekoshēmu vai agrovides pasākumos.
72	Latvijas Zemnieku federācija	<p>Plānotais papildmaksājums par saimniecības pirmajiem 3,1-100 ha (TM2) nenovirza atbalstu uz mazajām un vidējām saimniecībām, bet gan palielina tiešmaksājumu atbalstu par visiem pirmajiem 3,1-100 ha ikvienā saimniecībā. Šī pasākuma ietvaros ieguvēji būs visas saimniecības, nesniedzot īpašu devumu mazo un vidējo saimniecību grupā. Tieši pretēji, šis atbalsts nevienlīdzīgā un negatīvā situācijā nostāda tieši mazās saimniecības, nemaksājot palielināto atbalsta likmi par pirmajiem 3 ha (tie būtu papildus ~150 EUR katru gadu). Kamēr platību ziņā lielākās saimniecības varēs maksimāli gūt labumu no šiem nosacījumiem un par saimniecības pirmajiem 100 ha saņemt papildus atbalstu par katru ha (atbilstoši noteiktajai likmei) un, jo lielāka saimniecība, jo maznozīmīgāks fakts, ka par pirmajiem 3 ha nemaksā, tikmēr trīs, četru, piecu un desmit hektāru lielai saimniecībai tas būs būtiski.</p>	KLP SP	<p>Maksājums netiek paredzēts par pirmajiem 3 hektāriem, jo š.g. 20.jūlija Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē vairums lauksaimnieku organizāciju, tostarp ZSA, LBLA, LZF, LSA, JZK, LOSP izteica viedokli, ka pārdalošais maksājums būtu īstenojams sākot no 3 hektāriem, lai novērstu negatīvu ietekmi uz zemes nomas cenu.</p> <p>2021.gada 15.septembra Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē vairums lauksaimnieku organizāciju, tostarp JZK, LZF, LSA, LPUF, LBLA, LOSP lēma, ka mazo lauksaimnieku shēma īstenojama, tai paredzot 500 EUR par saimniecību.</p> <p>Mazo un vidējo saimniecību vidējā tiešo maksājuma līmeņa pieaugums tiks mērīts ar atbilstošu rezultātu rādītāju R6, kas iekļauts KLP Stratēģiskā plāna rezultātīvo rādītāju kopumā. R6 rādītājs raksturo par cik procentuāli vairāk TM apjomu par hektāru saņem saimniecības, kas ir mazākas par vidējo tiešo maksājumu saņēmēju saimniecību lielumu (30,7 ha), salīdzinot ar visu saimniecību vidējo TM apjomu par hektāru. EK ir norādījusi, ka rādītājs ir jāuzlabo, atbalsta pārdalei jābūt mērķtiecīgākai.</p> <p>Ieviešot pārdalošo ienākumu papildatbalstu un turpinot īstenot maksājumu mazajiem lauksaimniekiem, tiks nodrošināts līdzsvarots atbalsta sadalījums starp dažāda lieluma saimniecībām, mērķējot lielāku ienākumu atbalstu par labu mazajām un vidējām saimniecībām. Tādējādi tiks panākts, ka mazo un vidējo saimniecību vidējais tiešo maksājumu atbalsta līmenis pārsniegs valsts vidējo tiešo maksājumu līmeni, tam, salīdzinot ar pašreizējo plānošanas periodu, palielinoties par 10% punktiem, salīdzinot ar 2019.gadu (96,2%), un sasniedzot 106,2% no valsts vidējā tiešo maksājumu līmeņa 2027.gadā.</p>

73	<p style="text-align: center;">Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p>LBLA ieskatā SP projektā ietvertais ilgtspēju sekmējošā pārdalošā ienākumu papildatbalsta piedāvājums nenodrošina taisnīgu tiešmaksājumu sadalījumu. LBLA priekšlikums – noteikt 60 000 eiro, nevis 100 000 eiro sliekšni.</p> <p>Saistībā ar reģionalizācijas principa izmantošanu, aicinām atgriezties pie sākotnējā varianta atbalsta likmes diferenciācijai (20 un 30 eiro apmērā), lai nodrošinātu reģionu līdzvērtīgu attīstību. Tas dotu iespēju ietvert plašāku loku lauksaimnieku, jo esošais piedāvājums ir šauri mērķēts un neefektīvs. Tāpat aicinām ņemt vērā teritorijas attīstības indeksu atbalsta apjoma noteikšanai.</p>	<p>KLP SP regula paredz, ka ilgtspēju sekmējošā pārdalošā ienākumu papildatbalsta samazinājums vai griesti ir dalībvalstij brīvprātīgs instruments, lai ienākumu atbalstu sadalītu taisnīgāk un par ISIP griestu piemērošanu no 100 000 EUR tika nolemts 2021.gada 27.septembra Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē. Papildus ISIP griestiem ienākumu atbalsta taisnīgākas sadales nodrošināšanai tiks īstenots maksājums mazajiem lauksaimniekiem un pārdalošais maksājums, kurus ministrija ir izvērtējusi kā daudz efektīvākus ienākumu atbalsta pārdales instrumentus.</p> <p>Jānorāda, ka sākotnējais variants atbalsta likmes diferenciācijai (20 un 30 eiro apmērā) tika piedāvāts pirms dialoga rezultātiem, kad vēl nebija noteikta obligāta 10% pārdales mazām un vidējām saimniecībām un ministrija finansējuma sadalījuma piedāvājumā nebija ievērtējusi 135 milj. EUR, kas šobrīd tiek paredzēts pārdalošajam ienākumu papildatbalstam. Ņemot vērā, ka tiešo maksājumu budžets ir ierobežots un ikviena maksājuma palielināšana ietekmē citas atbalsta shēmas un likmes, tad 20 un 30 eiro/ha apmēra īstenošana notiktu uz ISIP pamatlikmes rēķina, radot būtisku pamatienākuma atbalsta samazinājumu lauksaimniekiem pārējās teritorijās. Jau šobrīd piedāvātais priekšlikums ISIP likmi 2023.gadā paredz 92EUR/ha, kas jau ir par 5 EUR/ha mazāk nekā VPM 2022.gadā (97EUR/ha).</p>
----	--	--	--

74	<p>Biedrība “Zemnieku saeima”</p>	<p>Kā vislielāko problēmu piedāvātajā stratēģiskā plāna redakcijā redzam nepamatotu un neizprotamu atbalsta sadalījuma atšķirību starp dažādām lauksaimniecības nozarēm un ražošanas metodēm. Eiropas Komisija kā vienu no centrālajiem KLP mērķiem dalībvalstīs ir definējusi arī iekšējo konverģenci. KLP Stratēģisko plānu regulas piedāvājuma 20. panta 5. punkts paredz, ka 2026. gadā pilnīgi visiem maksājumu saņēmējiem ir jāsaņem vismaz 75% no valsts vidējā maksājumu līmeņa. Atsevišķas ES dalībvalstis, piemēram Dānija, savā stratēģiskajā plānā paredz sasniegt pilnīgu iekšējo konverģenci, nodrošinot vienādu atbalstu visām nozarēm un ražošanas metodēm. 17 dalībvalstis iekšējo konverģenci jau ir jēgpilni realizējušas, tostarp Austrija, Malta, Nīderlande un Vācija. Biedrība “Zemnieku saeima” pieļauj, ka šis nebūtu vispareizākais scenārijs Latvijas gadījumā, tomēr ZM piedāvātā atbalsta pasākumu redakcija ne tikai nevirzās uz plaisas mazināšanu starp maksājumu saņēmējiem, bet ļoti strauji paredz šo plaisu palielināt. Analizējot stratēģisko plānu, un veicot situācijas modelēšanu dažādu nozaru un ražošanas metožu saimniecībās secinām, ka vairāk nekā puse augkopības saimniecību piedzīvos reālu maksājumu samazinājumu līdz pat 35% apmērā, pildot tādus pašus nosacījumus, kā šajā periodā. Diemžēl ZM pieeja nav bijusi konstanta visas nozares griezumā, jo citas nozares un ražošanas metodes, neievērojot būtiskus jaunus nosacījumus, var pretendēt uz 5-40% atbalsta maksājumu pieaugumu. Vēl jo vairāk, pat ja lielākā daļa augkopības saimniecību izvēlētos modernizēties un pretendēt uz pieejamajiem papildatbalstiem par videi/klimatam labvēlīgu praksi, tas nebūtu iespējams, jo ZM piedāvājums paredz, ka tās ekoshēmas, kuras primāri tendētas uz augkopības saimniecībām, varēs saņemt vien 20-45% no atbalsttiesīgās sējplatības. Tas nozīmē, ka Zemkopības</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Iekšējā konverģence attiecas uz tām DV, kuras ISIP īsteno uz maksājumtiesību pamata. Iekšējās konverģences mērķis ir turpināt pakāpeniski attālināties no vēsturiskajām vērtībām, kādas tika noteiktas maksājumtiesībām. Jo šobrīd ir kļuvis arvien grūtāk pamatot to, kāpēc būtiski atšķiras atbalsts par vienu hektāru, kurš radies vēsturisku atsauces vērtību izmantošanas rezultātā. Latvijā ISIP netiek īstenots uz maksājumtiesību pamata, bet gan visiem lauksaimniekiem ir vienota ISIP pamatlikme, ar 10 EUR/ha piemaksu atsevišķos reģionos.</p> <p>Atbalsta samazinājums vai pieaugums būs atkarīgs no lauksaimnieka vēlmes īstenot ekoshēmu vai agrovides pasākumus, kuri vērsti uz klimata un vides mērķu sasniegšanu un prasa papildus ieguldījumu attiecīgi par to saņemot papildus atbalstu. Par esošo saimniekošanas pieeju bez papildus ieguldījumu veikšanas papildus atbalstu saņemt nevarēs. Zemkopības ministrija ir izvērtējusi, ka tipiskā graudaugu saimniecībā atbalsta līmenis par hektāru 2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, var veidoties no - 31% līdz +39%, savukārt tipiskā piena lopkopības saimniecībā no -52% līdz +31%.</p>
----	--	---	---------------	--

	<p>Ministrija apzināti stratēģiskajā plānā ir iestrādājusi situāciju, kur līdz pat 55% no augkopības saimniecībām, neatkarīgi no tajās piekoptās prakses, varēs saņemt tikai ISIP maksājumu. Šāda diskriminācija nav novērojama citās nozarēs vai ražošanas metodēs, kur papildus atbalsts paredzēts 80-100% no saimniecību skaita. (...) Šāds piedāvājums ir kategoriski nepieņemams, tādēļ atkārtoti pieprasām Zemkopības ministrijai pārstrādāt atbalsta pasākumus, nodrošinot to, ka visas saimniecības, kuras pilda šī perioda nosacījumiem atbilstošas prasības, saņemtu vismaz tāda paša apmēra atbalstu. Savukārt papildus finansējumu saņemtu tās saimniecības, kuras izvēlējušās veikt papildus ieguldījumus vides un klimata saudzēšanā. Šāds atbalsta piedāvājums būtu tikai loģisks, ņemot vērā kopējo finansējuma pieaugumu.</p>		
--	---	--	--

75	<p>Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p>Ekoshēmas: LBLA neatbalsta šādu SP projektā izvirzīto pasākumu kopumu, jo tas nesniegs nepieciešamo ieguldījumu sasniedzamajos vides mērķos. Tādējādi lielākā daļa no ekoshēmās paredzētajiem pasākumiem nedos ieguldījumu vides uzlabošanai, emisiju mazināšanai, pesticīdu un mēslošanas līdzekļu samazinājumam, biodaudzveidības palielināšanai. Izņēmums ir bioloģiskā lauksaimniecība, kas sniedz risinājumus visiem uzskaitītajiem nozares izaicinājumiem.</p>	<p>Katra no izvēlētajām ekoshēmu vai agrovides, t.sk. bioloģiskās lauksaimniecības, praksēm veidota tā, lai sniegtu ieguldījumu kādā no situācijas analīzes rezultātā identificētajām vajadzībām, kā arī sniegtu ieguldījumu Zaļā kursa mērķu izpildē un ir izstrādātas atbilstoši KLP juridiskajam ietvaram un definētajiem sasniedzamajiem rādītājiem.</p> <p>Saskaņā ar KLP Stratēģisko plānu regulas 2021/2115 31.(4).pantu: Principā katra ekoshēma aptver vismaz divas no turpmākajām darbību jomām saistībā ar klimatu, vidi, dzīvnieku labturību un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem apkarošanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) klimata pārmaiņu mazināšana, tostarp siltumnīcefekta gāzu emisijas mazināšana no lauksaimniecības prakses, kā arī esošo oglekļa krātuvju uzturēšana un oglekļa sekvestrēšanas veicināšana; b) pielāgošanās klimata pārmaiņām, tostarp darbības, ar kurām uzlabo pārtikas ražošanas sistēmu izturētspēju un dzīvnieku un augu daudzveidību, lai tie kļūtu noturīgāki pret slimībām un klimata pārmaiņām; c) ūdens kvalitātes aizsardzība vai uzlabošana un ūdens resursu noslogojuma mazināšana; d) augsnes degradācijas novēršana, augsnes atjaunošana, augsnes auglības, barības vielu pārvaldības un augsnes biotas uzlabošana; e) bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, dzīvotņu un sugu atjaunošana vai saglabāšana, tostarp ainavu iezīmju vai ar ražošanu nesaistītu platību pārvaldība un veidošana; f) darbības, ar kurām nodrošina pesticīdu ilgspējīgu lietošanu un samazina to lietošanu, jo īpaši saistībā ar pesticīdiem, kas apdraud cilvēku veselību vai vidi; g) darbības, ar kurām uzlabo dzīvnieku labturību un apkaro rezistenci pret antimikrobiālajiem līdzekļiem.
----	--	---	--

76	<p>Latvijas Dabas fonds</p>	<p>Vērtējot KLP SP piedāvātās ekoshēmas, secinām, ka izvēlētie pasākumi lielākoties nav pārbaudīti un negarantē pasākumiem izvirzīto vides mērķu (klimate, gaiss, ūdens, augsne, bioloģiskā daudzveidība, ainava) sasniegšanu līdzvērtīgā mērā kā, piemēram, bioloģiskā lauksaimniecība. Atkārtoti aicinām ekoshēmu atbalstu paredzēt tikai tādiem pasākumiem, kuriem ir nepārprotama pozitīva ietekme vides mērķu sasniegšanā.</p>	<p>Vides un klimata atbalsta pasākumi ekoshēmām ir izstrādāti ņemot vērā:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Latvijas zinātnisko institūciju priekšlikumus kā Latvijas Lauksaimniecības Universitātes izstrādātie emisiju mazināšanas pasākumi; 2) Latvijas likumdošanā paredzētos "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.-2030.gadam" un "Nacionālais enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam" mērķus; 3) Eiropas Komisijas ieteikumus par iespējamiem ekoshēmu pasākumiem: https://ec.europa.eu/info/news/commission-publishes-list-potential-eco-schemes-2021-jan-14_lv izvērtējot Latvijai piemērotākos pasākumus, esam tos iekļāvuši ekoshēmu atbalsta pasākumos. <p>Tāpat plānoto pasākumu novērtējumam tiek izmantota EK izveidota zinātnisko pētījumu datu bāze, kurai ir reģistrētu lietotāju pieeja.</p> <p>Lai izvērtētu konkrēto pasākumu ieguldījumu nosprausto vides mērķu sasniegšanā, katra valsts kopējās KLP uzraudzības un novērtēšanas sistēmas ietvaros sniegs informāciju par pasākumu rezultātīvo rādītāju izpildi.</p>
----	------------------------------------	---	--

77	<p align="center">Vides konsultatīvā padome</p>	<p>Ekoshēmās paredzētajai mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu (AAL) plānošanai un uzskaitēi ir jābūt pamatprasībai maksājumu saņemšanai un tā būtu jāiekļauj “nosacījumu sistēmā”. Arī augsnes kaļķošana nebūtu jāiekļauj ekoshēmās, jo tā primāri kāpina produktivitāti un līdz ar to lauksaimnieku ieņēmumus. Ja Plānā tiktu norādīti konkrēti sasniedzamie kvantitatīvie vides mērķi, ietverta izmaksu un ieguvumu analīze, kas šobrīd iztrūkst, tas ļautu objektīvi izvērtēt dažādu pasākumu faktisko ieguldījumu vides mērķu sasniegšanā</p>	KLP SP	<p>Par AAL plānošanas un uzskaites sistēmas iekļaušanu nosacījumu sistēmā, informējam, ka nosacījumu sistēmas vispārējais regulējums ir vienots visās dalībvalstīs un tas noteikts KLP Stratēģiskā plāna regulas 3.pielikumā. AAL uzskaitē nav ekoshēmu pasākuma prasība. AAL lietošana ir jāpamato un jāsniedz dati elektroniskā sistēmā. AAL uzskaitē ir nepieciešama, lai kompetentām kontroles iestādēm būtu iespēja pārliecināties, kad, kādi un kādos apjomos līdzekļi ir izmantoti, un, ka ir ievēroti atbalsta saņemšanas nosacījumi un netiek radīti draudi ES un valsts finanšu līdzekļu nepamatotai izmantošanai. Iepirkto un izmantoto līdzekļu uzskaitē arī veicinās, ka lauksaimnieki tos lietos pārdomāti. Informējam, ka EK ir izstrādājusi priekšlikumu par vispārēju AAL uzskaitē visās dalībvalstīs, bet tas nav tiešā veidā jāattiecas uz ekoshēmām. Kaļķota augsne ir labāka barības vietu pieejamība un mazina barības vielu izskalošanos un piesārņošanas risku. Mazina arī SEG emisija, jo augi būs vairāk piesaistījuši slāpekli. Lai izvērtētu konkrēto pasākumu ieguldījumu nosprausto vides mērķu sasniegšanā, katra valsts kopējās KLP uzraudzības un novērtēšanas sistēmas ietvaros sniegs informāciju par pasākumu rezultātīvo rādītāju izpildi.</p>
78	<p align="center">Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p>TM4.1. Atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi Pirmā ekoshēma faktiski ir tiešs turpinājums zaļināšanas pasākumiem ar ļoti vājiem nosacījumiem, tajā pašā laikā LBLA uzsver, ka nav izmērāmu pierādījumu par to, ka zaļināšanas efekts bijis pozitīvs attiecībā uz vidi. Tādēļ aicinām šajā pasākumā noteikt mēslošanas līdzekļu samazināšanas mērķi un atjaunot sākotnējo prasību par četri kultūraugu audzēšanu augsekā.</p>	KLP SP	<p>Tas ir pārpratoms, sākotnējā prasība bija vienkārši 4 kultūraugu dažādošana bez augsekas.</p>

79	Latvijas Dabas fonds	<p>TM 4.1. Atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecību. Tā kā šis maksājums ir turpinājums šī perioda “zaļināšanas maksājumam”, kas nav spējis mazināt lauksaimniecības ietekmi uz vidi, kopumā esam skeptiski par šāda pasākuma lietderību. Šajā un ekoshēmās paredzētajai mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu (AAL) plānošanai un uzskaiti ir jābūt pamatprasībai maksājumu saņemšanai un tā būtu jāiekļauj “nosacījumu sistēmā”. Labāka plānošana un uzskaitē negarantē būtisku AAL samazinājumu, saskaņā ar ES “Zaļā kursa” prasībām. Līdz šim gan ZM, gan Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) publiski paustā informācija liecina, ka jau tagad Latvijas lauksaimnieki izmanto AAL un minerālmēslus tikai galējas nepieciešamības gadījumā, līdz ar to apšaubāms ir pieņēmums, ka labāka plānošana nodrošinās šo resursu izmantošanas samazinājumu.</p>	<p>KLP SP</p> <p>Skaidrojam, ka ekoshēmu pasākums TM4.1. Atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi nav tiešs turpinājums šī perioda “zaļināšanas maksājumam”, vienīgā sakritība ar “zaļināšanas maksājumu” bija tā, ka atbalsts bija paredzēts par visu saimniecības platību un tajā bija iekļauta uzlabota kultūraugu dažādošana. Tomēr šis atbalsta maksājums šobrīd ir mainīts, paredzot atbalstu tikai par aramzemes un illgadīgo stādījumu platību. Šīs ekoshēmas galvenais mērķis ir veicināt ilgtspējīgu lauksaimnieciskās ražošanas metožu izmantošanu lauksaimniecības zemju apsaimniekošanā, kas balstīta uz augsnes regulāru novērtējumu, veicot augšņu agroķīmiskās analīzes, un nodrošinot pamatotu augu aizsardzības līdzekļu (turpmāk AAL) lietošanu un izmantojot ilgtspējīgas prakses dažādos lauksaimniecības zemes veidos. Savukārt šī perioda “zaļināšanas maksājuma” nosacījumi turpmāk būs daļa no pastiprinātās nosacījumu sistēmās, t.i. tiks noteikti kā laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi (jaunie LLVS 1, LLVS 7 un LLVS 8.1.). Par AAL plānošanas un uzskaites sistēmas iekļaušanu nosacījumu sistēmā, informējam, ka nosacījumu sistēmas vispārējais regulējums ir vienots visās dalībvalstīs un tas noteikts KLP Stratēģiskā plāna regulas 3.pielikumā.</p> <p>AAL uzskaitē nav šī pasākuma prasība. AAL lietošana ir jāpamato un jāsniedz dati elektroniskā sistēmā. AAL uzskaitē ir nepieciešama, lai kompetentām kontroles iestādēm būtu iespēja pārliecināties, kad, kādi un kādos apjomos līdzekļi ir izmantoti, un, ka ir ievēroti atbalsta saņemšanas nosacījumi un netiek radīti draudi ES un valsts finanšu līdzekļu nepamatotai izmantošanai. Iepirkto un izmantoto līdzekļu uzskaitē arī veicinās, ka lauksaimnieki tos lieto pārdomāti. Informējam, ka EK ir izstrādājusi priekšlikumu par vispārēju AAL uzskaiti visās dalībvalstīs, bet tas nav tiešā veidā jāattiecinā uz ekoshēmām.</p>
----	----------------------	---	--

80	Latvijas Dabas fonds	<p>TM 4.2. Ekoloģiski nozīmīgas platības. Atzīstam, ka šī ekoshēma ir ar visskaidrāko ieguldījumu vides mērķu sasniegšanā, taču lūdzam izvērtēt atbalsta likmes apjomu salīdzinājumā ar citiem vides pasākumiem, piem., atbalsta likmēm agrovīdēs pasākumā LA 10.5, kas, neapšaubāmi, dod daudz lielāku ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.</p>	KLP SP	<p>1) LA10.5. nevar tik veidotas pamatojoties uz "stimulējoša" rakstura likmes izveide. Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem.</p> <p>2) Jāņem vērā, ka BVZ platību var pieteikt arī citiem KLP SP platībatkarīgajiem maksājumiem un to izdevumu pozīcijas nav ietveramas LA10.5 intervences likmju aprēķinā.</p> <p>3) KLP Stratēģisko plānu regulā ir noteikts, ka ekoshēmās atbalstu piešķir kā papildus atbalstu ISIP vai kā kompensējošu maksājumu, kas pilnībā vai daļēji kompensē saistību rezultātā radušās papildu izmaksas un negūtos ienākumus, kurus aprēķina pēc taisnīgas, objektīvas un verificējamās aprēķina metodes un ņemot vērā ekoshēmu mērķus.</p> <p>TM4.2. ir paredzēta kompensācijas likme, kas daļēji kompensē papildu izmaksas un negūtos ienākumus.</p>
81	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	<p>TM4.3. Optimāla augsnes pH līmeņa nodrošināšana – pamatkaļķošana ar tauriņziežu audzēšanu Aicinām šī ekoshēmu pasākuma finansējumu pārvirzīt uz agrovīdēs intervenci, kā tas bija plānots sākotnējā SP piedāvājumā.</p>	KLP SP	<p>Šis neparedz īstenojamo darbību vienā un tajā pašā platībā piecus gadus pēc kārtas, tāpēc nav iespējams uzņemt ilgādu saistības jeb agrovīdēs saistības uz 5 gadiem. Tāpēc atbilstošāk to ir ietvert ekoshēmās kā vienreizēju maksājumu par nokaļķoto lauku. Atbalstu var saņemt 1 x 5 gadu periodā par konkrētu lauku.</p>
82	Latvijas Dabas fonds	<p>TM 4.3. Optimāla augsnes pH līmeņa uzturēšana augu augšanai. Lai gan nenoliedzam, ka augsnes kaļķošana atsevišķos gadījumos var sniegt ieguldījumu arī vides mērķu sasniegšanā, uzskatām, ka šis pasākums nebūtu jāiekļauj ekoshēmās. Kā to apliecina KLP SP, lauksaimniecības zemju kaļķošana primāri kāpina produktivitāti un līdz ar to lauksaimnieku ieņēmumus, un nav izprotams, ko tieši šis maksājums kompensēs.</p>	KLP SP	<p>Kaļķota augsne ir labāka barības vielu pieejamība un mazina barības vielu izskalošanos un piesārņošanas risku. Mazina arī SEG emisija, jo augi būs vairāk piesaistījuši slāpekli.</p> <p>Vēlreiz izvērtējot piedāvāto intervenci, KLP SP redakcijā tiks precizētas identificētās vajadzības un intervence TM4.3. nodrošinās vajadzību - Augsnes kvalitātes uzlabošana, veicinot struktūras uzlabošanu, ilgtspējīgu apsaimniekošanu</p>

83	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	TM4.4. Saudzējošā lauksaimniecības prakse Pasākums daļēji atbilst ekoshēmu būtībai, tomēr nepieciešami stingrāki ierobežojumi sintētisko pesticīdu lietošanai, jo citādāk varam nonākt situācijā, kad, teorētiski samazinot emisijas, mēs saglabāsim esošajā līmenī vai pat palielināsim pesticīdu izmantošanu. Tādēļ LBLA aicina ieviest konkrētus kritērijus, lai pesticīdu lietojums nepalielinātos.	KLP SP	Tāpēc ir paredzēts nosacījums/ierobežojums - Herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam un ne vairāk kā 2 reizes pieteikuma gadā, un glifosātus saturošus AAL nelieto pirms ražas novākšanas.
84	Latvijas Dabas fonds	TM 4.4. Saudzējošā lauksaimniecības prakse. Tā kā pasākuma īstenošanai nepieciešamo iekārtu iegādei ir plānots investīciju atbalsts un pasākuma ieviešana nav saistāma ar papildu izmaksām lauksaimniekiem, neatbalstām finansējuma atvēlēšanu šī pasākuma īstenošanai. Papildu atbalsts būtu attaisnojams tikai tādā gadījumā, ja lauksaimnieks spētu pierādīt augsnes organiskās vielas un fosfora palielināšanos augsnē. Atgādinām, ka sākotnēji ZM piedāvājumā šis pasākums tika piedāvāts kombinācijā ar augu aizsardzības līdzekļu lietošanas samazināšanu.	KLP SP	Pasākuma izmaksas netiek pamatotas ar papildus izmaksām, bet gan ar to ka īstenojot šādas prakses būs ienākumu kritums. Par AAL ir ierobežojums - Herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam un ne vairāk kā 2 reizes pieteikuma gadā, un glifosātus saturošus AAL nelieto pirms ražas novākšanas. Kā arī lauksaimnieks sniedz informāciju par AAL VAAD LIZ pārvaldības sistēmā.
85	Latvijas Permakultūras biedrība	Izvērtēt finansējuma pārneši no EKO-SHĒMAS pasākuma "Saudzējošā lauksaimniecības prakse" uz pasākumu "Zaļās joslas" pietiekamā apjomā šādu buferjoslu ierīkošanai apdzīvoto vietu un viensētu pasargāšanai no veselībai kaitīgām vielām. Ekoshēmas pasākuma "Saudzējošā lauksaimniecības prakse" pašreizējais definējums "- veic minimālu augsnes apstrādi; vai - veic augsnes joslu apstrādi; vai - veic tiešo sēju. - Herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam un ne vairāk kā 2 reizes pieteikuma gadā, un glifosātus saturošus AAL nelieto pirms ražas novākšanas." atbalsta lauksaimniecības praksi ar palielinātu AAL lietošanu, kas ir pilnīgā pretrunā gan ar EKO-SHĒMAS	KLP SP	Ekoshēmas pasākums TM4.4 "Saudzējošā lauksaimniecības prakse" neparedz palielinātu AAL lietošanu, bet kā reiz nodrošinās, ka pamatota, kontrolēta un pareizi izvēlētu herbicīdu lietošana viendīgļlapu un divdīgļlapju nezālēm samazinās vajadzību lietot glifosātu saturošus AAL, jo lauki jau laicīgi būs apstrādāti ar vajadzīgajiem herbicīdiem. Agrovides pasākumā "Zaļās joslas" šobrīd paredzēta iespēja veidot joslas gar ūdensobjektiem, ceļiem, starp bioloģiskajiem un konvencionālajiem laukiem, tomēr lai ietvertu iespēju veidot buferjoslas ap apdzīvotām vietām un viensētām, pasākumā paredzētais finansējums ir nepietiekams.

		pasākumu virsmērķi, gan ar šajā darba grupā skatīto Latvijas pilsoņu izteikto vēlmi dzīvot tīrā lauku vidē un šādā definējumā vispār nebūtu finansējama.		
86	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	TM4.5. Oglekli un amonjaka emisijas mazinoša lauksaimniecības prakses LBLA pauž bažas, ka pasākums būs pieejams vienīgi lielsaimniecībām un šauram mazskaitlīgam saimniecību lokam, jo ietver dārgo tehnoloģiju iegādi. Nav pieļaujams, ka nav noteikti sasniedzamie rādītāji saimniecības līmenī saistībā ar pesticīdu un minerālo mēslošanas līdzekļu samazināšanu. LBLA rosina šajā pasākumā neattiecināt atbalstu par katru hektāru, bet pēc saimniecībā kopumā veiktajām darbībām.	KLP SP	Tiks mainīts TM4.5 eksohēmas nosaukums uz "Slāpekļa un amonjaka emisiju, un piesārņojuma mazinošas lauksaimniecības prakses" Bet kā amonjaka emisiju mazinošs pasākums šis ir viens no efektīvākajiem pasākumiem. Saskaņā ar ZM rīcībā esošo informāciju, prakses īstenošanai Latvijā ir iespējams iegādāties pieejamas (ar nelielām izmaksām) tehnoloģijas, kuras iespējams pievienoto esošajām tehnikas vienībām un agregātiem. Regulas nosaka, ka ekoshēmu atbalsts ir jānodrošina par ha.

87	Latvijas Dabas fonds	<p>TM 4.5. Oglekli un amonjaka emisijas mazinoša lauksaimniecības prakse. Kā jau iepriekš rakstījām, šajā un citos pasākumos paredzētajai mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu plānošanai un uzskaitē ir jābūt pamatprasībai maksājumu saņemšanai un tā būtu jāiekļauj “nosacījumu sistēmā”. Labāka plānošana un uzskaitē nekādā veidā negarantē būtisku AAL un mēslošanas līdzekļu samazinājumu, saskaņā ar ES “Zaļo kursu”. Tā kā pasākuma īstenošanai nepieciešamo iekārtu iegādei ir plānots investīciju atbalsts un pasākuma ieviešana nav saistāma ar papildu izmaksām lauksaimniekiem, neatbalstām finansējuma atvēlēšanu šī pasākuma īstenošanai. Tāpat vēlamies norādīt, ka emisiju pieaugums Latvijas lauksaimniecībā ir galvenokārt saistāms ar augkopības ražošanas attīstību un intensificēšanos un, lai arī atbalstāma ir emisiju mazināšana lopkopībā, mums nav saprotams, kāpēc nav mērķtiecīgu pasākumu būtiskai emisiju mazināšanai tieši augkopībā.</p>	KLP SP	<p>Vides un klimata atbalsta pasākumi ekoshēmām ir izstrādāti ņemot vērā:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Latvijas zinātnisko institūciju priekšlikumus kā Latvijas Lauksaimniecības Universitātes izstrādātie emisiju mazināšanas pasākumi; 2) Latvijas likumdošanā paredzētos "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.-2030.gadam" un "Nacionālais enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam" mērķus; 3) Eiropas Komisijas ieteikumus par iespējamiem ekoshēmu pasākumiem: https://ec.europa.eu/info/news/commission-publishes-list-potential-eco-schemes-2021-jan-14_lv izvērtējot Latvijai piemērotākos pasākumus, esam tos iekļāvuši ekoshēmu atbalsta pasākumos. <p>AAL uzskaitē nav šī pasākuma pamatprasība. AAL lietošana ir jāpamato un jāsniedz dati elektroniskā sistēmā. AAL uzskaitē ir nepieciešama, lai kompetentām kontroles iestādēm būtu iespēja pārliecināties, kad, kādi un kādos apjomos līdzekļi ir izmantoti, un, ka ir ievēroti atbalsta saņemšanas nosacījumi un netiek radīti draudi ES un valsts finanšu līdzekļu nepamatotai izmantošanai. Iepirkto un izmantoto līdzekļu uzskaitē arī veicinās, ka lauksaimnieki tos lieto pārdomāti. Informējam, ka EK ir izstrādājusi priekšlikumu par vispārēju AAL uzskaiti visās dalībvalstīs, bet tas nav tiešā veidā jāattiecas uz ekoshēmām. Šis pasākums attiecas gan uz lopkopību gan augkopību, jo ir paredzēta prakse par organisko šķidrmēsli iestrādi, kas var tikt veikta kā lopkopības tā arī augkopības saimniecībās, kā arī prakse par precīzu minerālmēsli iestrādi un AAL lietošanu, kas vairāk ir attiecināma uz augkopības saimniecībām. Pēc ZM novērtējuma AAL samazinājumu var veicināt 1; 2; 4; 5 un 7 ekoshēma.</p>
88	Latvijas Dabas fonds	<p>TM 4.6. Ilggadīgo zālāju saglabāšanas veicināšana lopkopības saimniecībās. No zālāju platību uzturēšanas pozitīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību ir sagaidāma tikai tadā gadījumā, ja šie zālāji tiek</p>	KLP SP	<p>Prasības par zālāju noganīšanu vai zāles nopļaušanu jau ir iekļauti pamatprasībās par zālāju apsaimniekošanu un uzturēšanu. Šīs prasības ir jāievēro arī piesakoties ekoshēmu atbalstam.</p>

		apsaimniekoti ekstensīvi (zālāji tiek nopļauti un novākti vienu reizi sezonā vai ekstensīvi noganīti).		
89	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	TM4.7. Bioloģiskās ražošanas prakses veicināšana Aicinām nesamazināt atbalstu nozarei, kas ir izvirzīta kā prioritāra Eiropas Zaļajā kursā. LBLA ieskatā nepieciešams atgriezt 63 eiro atbalsta likmi par hektāru, nesamazinot to uz 56 eiro, virzoties uz mērķi bioloģiskās nozares mērķi sasniegt 30% no kopējās lauksaimniecības zemes 2030. gadā vai stratēģijā No lauka līdz galdam noteiktajiem 25% līdz 2027. gadam.	KLP SP	Atbalsta likme ekoshēmai TM4.7. ir paredzēta līdzvērtīga 2022.gada zaļināšanas atbalsta līmenim.
90	Latvijas Bīskopības biedrība	Par intervenci TM4.2. Ekoloģiski nozīmīgas platības	KLP SP	Atšķirību ha veido amoliņš, bet tas ir paredzēts kā slāpekļaugš ar tādu pašu likmi kā nektāraugs. ZM piedāvā apvienot slāpekļaugus un nektāraugus un ASZ >50% taurinziežu (izņemot pākšaugus) vienotā mērķa platībā ar vienādu atbalsta likmi
		1) lūdzam paredzēt vismaz 4 000 hektāru lielu mērķa platību ekoloģiski nozīmīgām platībām - augiem nektāra iegūšanai .		Precizēsīm KLP SP apraksta daļu. Detalizēti nosacījumi tiks iestrādāti nacionālajā likumdošanā.
		2) lūdzam precizēt Projekta aprakstu sadaļā “5.1.4.5 Intervences uzbūve/prasības un atbilstības nosacījumi” par intervenci “TM4.2. Ekoloģiski nozīmīgas platības” un paskaidrot, kādas likmes ir paredzētas par ekoloģiski nozīmīgām platībām atkarībā no izvēlēta aramzemes apsaimniekošanas veida un nosacījumiem (tas ir, ja aramzemes platībās ir aramzemē sēts stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums; slāpekli piesaistoši kultūraugi, zaļmēslojuma augu aizņemtas papuves, starpkultūras, augi nektāra iegūšanai vai zālāji pasējā).		Skatīs individuālās aploknes. Ja būs nepieciešamība, sākotnēji finansējumu pārskatīs konkrētā ekoshēmu pasākuma ietvaros.
		Projektā sadaļā “5.1.5.11 Plānotās vienības summas – finanšu tabula ar izlaides rādītājiem” intervencei “TM 4.2. Ekoloģiski nozīmīgas platības” atbalsta likmes ir norādītas intervāla veidā no 50 eiro līdz 212 eiro, tāpēc nav skaidrs kāda atbalsta likme būs par katru ekoloģiski nozīmīgas platības apsaimniekošanas veidu, kā arī nav skaidrs, kādas mērķa platības ir plānotas šajā intervencē katram ekoloģiski nozīmīgam platības veidam, tāpat nav skaidrs, kā tiks noteiktas likmes ja kāds no		

		ekoloģiski nozīmīgo platību veidiem kārtējā gadā pārsniegs plānoto mērķa platību hektāru skaitu, piemēram, ja dominēs starpkultūras un attiecīgajā gadā tiks pārsniegts starpkultūru plānotais hektāru skaits. Lūdzam ņemt vērā mūsu priekšlikumus un Projektu precizēt.		
91	Latvijas Bīskopības biedrība	Par intervenci TM5.14. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem 1) ierosinām papildināt KLP stratēģiskā plāna projekta sadaļā “5.1.5.5 Intervences uzbūve, prasības un atbilstības nosacījumi” intervences aprakstu TM5.14. “Saistīto ienākumu atbalstu par proteīnaugiem” ar nektāraugiem - vīķi, lupīnu, lucernu, austrumu galegu, sarkano āboliņu, bastarda āboliņu vai baltais āboliņu.	KLP SP	Lai salāgotu finansējuma apjomu starp vienlīdzīgu kultūraugu audzēšanu un, ņemot vērā ierobežoto finansējumu saistītajam atbalstam, minētajiem kultūraugiem (vīķi, lucerna, austrumu galega, sarkanais āboliņš, bastarda āboliņš un baltais āboliņš) atbalsts tiek paredzēts eko-shēmu pasākumā TM4.2 Ekoloģiski nozīmīga platība (slāpekli piesaistoši kultūraugi). Plānotais atbalsta apjoms par hektāru abās intervencēs ir līdzīgs. Ņemot vērā, ka tiešo maksājumu budžets ir ierobežots, ikviena izmaiņa atbalstāmo kultūraugu mērķa platībās ietekmē intervencei paredzēto finansējumu, tāpēc gadījumā, ja arī atbalsts tiktu paredzēts abās intervencēs, paredzamais kopējais atbalsta apjoms šiem kultūraugiem nemainītos. Līdz ar to ZM neredz pamatotu iemeslu mainīt izveidoto pieeju.
Lauku attīstības atbalsta intervences				
92	Biedrība “Zemnieku saeima”	Biedrība “Zemnieku saeima” nevar piekrist arī KLP SP definētajai redakcijai par ieguldījumiem lauku saimniecībās, kur ZM ir noteikusi obligāti īstenojamo vides/klimata pasākumu kopumu no kopējā pretendētā pieejamā finansējuma (mazajā saimniecību grupā 30%, vidējā saimniecību grupā 60%, lielajā saimniecību grupā 100%). Uzsveram to, ka investīciju mērķis nav tikai vides un klimata investīcijas, bet arī investīcijas, kuru rezultātā tiktu veicināta saimniecību ekonomiskā dzīvotspēja un vitalitāte. Turklāt biedrība Zemnieku saeima ir vairākkārtīgi norādījusi uz vides investīciju saraksta nepilnīgumu. Nepiekrītam arī tam, ka ZM kā maksimālo attiecināmo izmaksu summu vienam pretendētājam plānošanas periodā ir noteikusi 700 000 EUR, jo šāds ierobežojums ne reizi nav apspriests ar	KLP SP	Šie visi nosacījumi ir skatīti Lauksaimnieku konsultatīvā padomē. Ņemot vērā situācijas analīzi, kā arī veiktos AREI novērtējumus, ir nepieciešams veicināt mazo un vidējo saimniecību konkurētspējas attīstību, savukārt lielajās saimniecībās būtu nepieciešams sniegt atbalstu vides/klimata ieguldījumu veikšanai. Ņemot vērā pieejamo finansējuma apjomu ir nepieciešams nodrošināt tā pieejamību plašākam atbalsta saņēmēju lokam, tāpēc ir jāsamazina maksimālais atbalsta apjoms vienam pretendētājam.

		NVO, kā arī traucētu plūstošu pāreju no pārejas perioda uz jauno KLP plānošanas periodu. Šāda nosacījumu maiņa būtu diskriminējoša pret tiem atbalsta pretendentiem, kuri investīcijas plāno veikt nevis pārejas periodā, bet jaunajā plānošanas periodā.		
93	Biedrība "Zemnieku saeima"	Lai pildītu Eiropas Komisijas Zaļā kursa mērķus par īso pārtikas ķēžu veicināšanu, transporta emisiju mazināšanu, kooperācijas un mazo/vidējo saimniecību attīstību, kā arī pievienotās vērtības radīšanu vietējai lauksaimniecības produkcijai, uzskatām, ka nepieciešams noteikt lielāku vietējās izejvielas nosacījumu pārstrādes projektos : gaļa vismaz 50%, augļi, dārzeņi, kartupeļi vismaz 70%, ogas vismaz 30%, milti, miltu izstrādājumi, piens u.c. sektori vismaz 70% no kopējās komersanta iepirktās pamatizejvielas apjoma. Pēc darba grupās paustā, iepriekš sapratām, ka ZM ir gatava noteikt vietējās izejvielas prasību šādā līmenī.	KLP SP	Ievērojot, to, ka joprojām lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumi sastopas ar nopietnām grūtībām, lai nodrošinātu vietējo izejvielu noteiktajā apjomā, rosinām turpināt veicināt vietējās izejvielas izmantošanu ar projektu atlases kritērijiem, augstāku prioritāti piešķirot tiem atbalsta pretendentiem, kas vietējo izejvielu nodrošinās augstākā apjomā. Attiecībā uz atbalstu Ražotāju organizācijām jāatzīmē, ka atbalsta apjoms šeit tiek aprēķināts pēc Ražotāju organizācijas realizētās produkcijas vērtības (t.i., atbalsts RO augļu un dārzeņu sektorā tiek paredzēts 4,1% apmērā no RO realizētās produkcijas vērtības, bet RO citos sektoros – 6% apmērā no RO realizētās produkcijas vērtības).
94	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	Intervence LA 4.3 Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā ir izslēdzama no KLP SP. Šim pasākumam piedēvētais ieguldījums vides un klimata mērķu sasniegšanā ir nepamatots. Tieši pretēji – meliorācija noplicina bioloģisko daudzveidību, veicina CO2 emisijas, negatīvi ietekmē ūdeņu kvalitāti un mazina noturību pret klimata pārmaiņām. Šādi pasākumi nebūtu subsidējami par publiskiem līdzekļiem.	KLP SP	Skaidrojam, ka šāda aktivitāte ir ietverta gan Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2030.gadam (LIZ, tādējādi samazinot netiešās NO2 noteces, meža zemēs - veicinot CO2 piesaistes), gan Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam, lai reaģētu uz nokrišņu intensitātes palielināšanos. Lai mazinātu potenciālo negatīvo ietekmi, t.sk. uz bioloģisko daudzveidību, atbalsta saņemšanas nosacījumi, tāpat kā šajā plānošanas periodā, paredzēs veikt ietekmes uz vidi novērtējumu LV likumdošanā noteiktajā kārtībā, ietvert vidi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus, kā arī meliorācijas sistēmu atjaunošana vai pārbūve netiek atbalstīta īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, Natura 2000 teritorijās (izņemot, ja to paredz teritorijas Dabas aizsardzības plāns) un bioloģiski vērtīgos zālajos. Atbalsts netiek sniegts par jaunu meliorācijas sistēmu būvniecību.

95	Vides konsultatīvā padome	Intervence LA 4.3 Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā ir izslēdzama no KLP SP. Šim pasākumam piedēvētais ieguldījums vides un klimata mērķu sasniegšanā nav pamatots. Meliorācija klasiskā izpratnē var kritiski mazināt bioloģisko daudzveidību, veicināt SEG emisijas, negatīvi ietekmēt ūdeņu kvalitāti un mazināt noturību pret klimata pārmaiņām. Tāpēc šādi pasākumi ar potenciāli negatīvu vides bilanci nav subsidējami no publiskiem līdzekļiem. Plānā jānosaka nepārprotami kritēriji un jāparedz atbalsts patiešām zaļām investīcijām, piemēram, ja meliorācijas projektos tiek lietoti dabā balstīti risinājumi (mitrzesmes, nosēddīķi, nārsta vietas saudzējoša un atjaunojoša hidrotehniska darbība, utt).	KLP SP	Skaidrojam, ka šāda aktivitāte ir ietverta gan Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2030. gadam (LIZ, tādējādi samazinot netiešās NO2 noteces, meža zemēs - veicinot CO2 piesaistes), gan Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam, lai reaģētu uz nokrišņu intensitātes palielināšanos. Lai mazinātu potenciālo negatīvo ietekmi, t.sk. uz bioloģisko daudzveidību, atbalsta saņemšanas nosacījumi, tāpat kā šajā plānošanas periodā, paredzēs veikt ietekmes uz vidi novērtējumu LV likumdošanā noteiktajā kārtībā, ietvert videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus, kā arī meliorācijas sistēmu atjaunošana vai pārbūve netiek atbalstīta īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, Natura 2000 teritorijās (izņemot, ja to paredz teritorijas Dabas aizsardzības plāns) un bioloģiski vērtīgos zālajos. Atbalsts netiek sniegts par jaunu meliorācijas sistēmu būvniecību.
96	Biedrība "Zemnieku saeima"	Uzskatām, ka Zemkopības ministrijai ir jārod iespēja stratēģiskajā plānā atbalstīt arī meliorācijas sistēmu pārbūvi un atjaunošanu viena īpašnieka sistēmām , kas būtiski uzlabotu saimniecību noturību pret dažādiem klimata riskiem.	KLP SP	Prioritāte ir valsts nozīmes un pašvaldību koplietošanas meliorācijas sistēmām, ja tiek palielināts LV līdzfinansējums, tad var tikt izskatīta šāda iespēja.
97	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	Intervencē LA 4.6 Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana nav pieļaujama ciņu likvidēšana ķikuta dzīvotnēs.	KLP SP	Ņemts vērā, intervences apraksts precizēts. Izstrādājot nacionālos normatīvos aktus par zālāju biotopu atjaunošanu ķikuta dzīvotnēs, prasība tiks iekļauta atbalsta saņemšanas nosacījumos.
98	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana: Nepieciešams norādīt mērķa platību.	KLP SP	SP. 5.3.12.7. apakšnodaļas Tabulā ir norādīta maksimālā attiecināmā summa par hektāru - 1500eiro. 5.3.12.13.apakšnodaļas Tabulā ir norādīts kopējais intervencei plānotais finansējums - 2 000 000 eiro. Balstoties uz šiem datiem, aptuvenā plānotā atjaunojamā platība ir 1333 ha.

99	Latvijas Zemnieku Federācija	Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās un vidējās saimniecības (LA5.) arī ir saglabāts iepriekšējā perioda LAP 2014-2020 apmērā, neņemot vērā inflācijas negatīvo ietekmi uz naudas faktisko vērtību. Ņemot vērā pēdējo 7 gadu periodā bijušo inflāciju (15,2%), šim atbalstam būtu jābūt vismaz 17 500 EUR vienai saimniecībai, turklāt palielināt plānoto atbalsta saņēmēju skaitu vismaz līdz 3000 saimniecībām, līdzīgi kā bija LAP 2014-2020 ietvaros, jo pieprasījums un nepieciešamība pēc šāda atbalsta mazo un vidējo saimniecību grupā ir bijis liels. Nepieņemami ir tas, ka šī atbalsta pasākuma kopējais budžets KLP SP 2023-2027 periodā (plānots 30 milj. EUR) ir par 30% mazāks nekā LAP 2014-2020 periodā (kad bija iepļānoti 47,2 milj.EUR).	KLP SP	Skaidrojam, ka kopumā lauku attīstības pasākumu īstenošanai pieejamais finansējums ir samazināts gan no ES, gan LV valsts budžeta (salīdzinot plānošanas periodus par 248,5 milj.EUR), tad atbalsta apjoms saglabāts iepriekšējā perioda apjomā un tādā apmērā, kā tas tika diskutēts arī KLP darba grupās un Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē, kurās netika rosināts pārskatīt atbalsta apjomu, kā arī atbalsta apjoms netiek palielināts atbilstoši inflācijas pieaugumam.
100	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	Intervences LA 7.1.Meža ieaudzēšana un kopšana atbilstības nosacījumos jāiekļauj aizliegums ieaudzēt mežu bioloģiski vērtīgos zālājos un citos Latvijā vai ES īpaši aizsargājamās biotopos un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs (izņemot ar Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojumu). Minētās prasības ievērojamas neatkarīgi no apmežojamās platības lieluma.	KLP SP	Jau šobrīd šāda prasība ir ietverta atbalsta saņemšanas nosacījumos (MK noteikumos) un to nav paredzēts svītrot.
101	Vides konsultatīvā padome	Intervences LA 7.1. Meža ieaudzēšanas un kopšanas atbilstības nosacījumos jāiekļauj aizliegums ieaudzēt mežu bioloģiski vērtīgos zālājos un citos Latvijā vai ES īpaši aizsargājamās biotopos un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs (izņemot ar Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojumu). Minētās prasības ievērojamas neatkarīgi no apmežojamās platības lieluma.	KLP SP	Jau šobrīd šāda prasība ir ietverta atbalsta saņemšanas nosacījumos (MK noteikumos) un to nav paredzēts svītrot.

102	<p>Latvijas Ornitoloģijas biedrība</p>	<p>Intervence LA 8 Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai ir izslēdzama no KLP SP. Tās nosaukums un norāde uz ieguldījumu “obligāto piešķirumu” nosacījumos ir maldinoša, jo paredzēts atbalsts tīri saimnieciska rakstura pasākumiem, kas neveicina ne ekosistēmu noturību, ne ekoloģisko vērtību. Atkarībā no apstākļiem un izpildījuma pasākumam prognozējama neitrāla vai būtiska negatīva ietekme uz bioloģiskās daudzveidības un klimata mērķu sasniegšanu. Vēršam uzmanību uz to, ka neproduktīvas mežaudzes saskaņā ar Noteikumos par koku ciršanu uzskaitītajiem kritērijiem nenozīmē tādas audzes, kurās nenotiek oglekļa piesaiste. Turklāt šādu audžu nociršana radīs CO2 emisijas, kuras atjaunotā mežaudze vēl ilgi nevarēs kompensēt pat tad, ja tā būs produktīvāka.</p>	KLP SP	<p>Svarīgākais ir vērtēt nevis pasākuma atbilstību nosaukumam, bet gan nosacījumiem. Pasākuma nosacījumi, tai skaitā valsts atbalsta saņemšanas vadlīnijas, nošķir atbalstāmos un neatbalstāmos pasākumus mežsaimniecībā. Neproduktīvas audzes atbalsta saņemšanas nosacījumos (MK noteikumos) ir iespējams noteikt detālākus ierobežojumus. Tieši ikgadējais pieaugums pamatā ir kritērijs pēc kura nosaka neproduktīvu mežaudzi un aizstājot neproduktīvu audzi ar produktīvu, šo kritēriju var būtiski mainīt.</p>
103	<p>Vides konsultatīvā padome</p>	<p>Intervence LA 8 Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai ir izslēdzama no KLP SP. Tās nosaukums un norāde uz ieguldījumu “obligāto piešķirumu” nosacījumos ir maldinoša, jo paredzēts atbalsts tīri saimnieciska rakstura pasākumiem, kas neveicina ne ekosistēmu noturību, ne ekoloģisko vērtību. Atkarībā no apstākļiem un izpildījuma pasākumam prognozējama neitrāla vai būtiska negatīva ietekme uz bioloģiskās daudzveidības un klimata mērķu sasniegšanu. Vēršam uzmanību uz to, ka neproduktīvas mežaudzes saskaņā ar Noteikumos par koku ciršanu uzskaitītajiem kritērijiem nenozīmē tādas audzes, kurās nenotiek oglekļa piesaiste. Turklāt šādu audžu nociršana radīs CO2 emisijas, kuras atjaunotā mežaudze vēl ilgi nekompensēs pat tad, ja tā būs produktīvāka.</p>	KLP SP	<p>Svarīgākais ir vērtēt nevis pasākuma atbilstību nosaukumam, bet gan nosacījumiem. Pasākuma nosacījumi, tai skaitā valsts atbalsta saņemšanas vadlīnijas, nošķir atbalstāmos un neatbalstāmos pasākumus mežsaimniecībā. Neproduktīvas audzes atbalsta saņemšanas nosacījumos (MK noteikumos) ir iespējams noteikt detālākus ierobežojumus. Tieši ikgadējais pieaugums pamatā ir kritērijs pēc kura nosaka neproduktīvu mežaudzi un aizstājot neproduktīvu audzi ar produktīvu, šo kritēriju var būtiski mainīt.</p>

104	Biedrība "Zemnieku saeima"	Kritizējams ir arī ZM izveidotais pasākumu kopums agrovidē. Agrovides programmās paredzētā ambīcija ir pārāk zema un pasākumu skaits pārāk niecīgs, turklāt tajās nav izveidoti reāli pasākumi, kuri būtu ieviešami laukkopības saimniecībās AAL un SEG emisiju mazināšanā, barības vielu noplūdes mazināšanā, vai bioloģiskās daudzveidības palielināšanā. Vienīgais pasākums, kurš būtu pieejams plašam saimniecību lokam ir pasākums "zaļās joslas", taču tam atvēlētais finansējums ir nepietiekošs, no kā izriet arī pārāk maza mērķa platība.	KLP SP	Skaidrojam, ka agrovides pasākumiem novirzīts finansējums 280,9 milj.EUR jeb 36% no ELFLA finansējuma un ir ietverti pasākumi AAL un SEG emisiju samazināšanai - LA11 Bioloģiskā lauksaimniecība, LA10.2.Vidi saudzējoša dārzkopība, LA10.1. Zaļās joslas, LA10.Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinoša lopkopība; barības vielu noplūdes mazināšanā - LA10.1. Zaļās joslas, kā arī neienesīgās investīcijas mitrzemju izveidei (LA4.5), bioloģiskās daudzveidības palielināšanā - LA10.5 Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos un LA10.4. Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām.
105	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	LA10.1. Zaļās joslas - 8m platās buferjoslas gar ūdensobjektiem – 0,60 EUR/m LBLA ieskatā atbalsts ir nesamērīgi liels, aicinām noteikt, ka atbalsta likmei jābūt ne lielākai par 0,30 EUR/m.	KLP SP	Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.
106	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	LA10.2. Vidi saudzējoša dārzkopība - Likme: 115 – 401 EUR/ha atkarībā no kultūrauga (+10% īpaši jutīgajā un risku ūdens objektu sateces baseinu teritorijā) LBLA aicina pārvērtēt likmi. Ja salīdzina ar bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu, kur ilggadīgajiem stādījumiem likme ir 518 EUR/ha, tad šajā pasākumā var sasniegt pat 441 EUR/ha. Nelielā starpība nemotivē pāriet uz bioloģisko ražošanu nav ievērots atbalsta samērības princips.	KLP SP	Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.
107	Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija	LA10.3. Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība (liellopiem): - Likme: 52 EUR/LielV piena liellopiem, 43 EUR/LielV gaļas liellopiem, 38 EUR/LielV pagarinātā ganīšana, 28 EUR/LielV – jaunlopu turēšana. Atbalsts ir nesamērīgi liels, salīdzinot ar atbalstu bioloģiskajiem liellopiem, līdz ar to neveicinās pāreju	KLP SP	Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.

		uz bioloģisko ražošanu. Tieši pretēji – bioloģiskie ražotāji pie līdzvērtīga atbalsta un stingrākām prasībām atteiksies no bioloģiskās ražošanas.		
108	Latvijas Biškopības biedrība	<p>Par intervenci LA 10.4. Agrovide: Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām</p> <p>1) LBB vērs uzmanību, ka biškopība ir lauksaimniecības nozare, biškopji ir lauksaimnieki un bites ir lauksaimniecības dzīvnieki. Tajā pašā laikā biškopība ir specifiska lauksaimniecības nozare un saimniekošana var notikt bez lauksaimniecības zemes, ko arī pierāda Latvijas statistika, jo 16,5 tūkstoši bišu saimes tiek apsaimniekotas bezzemes biškopībā. Biedrība lūdz atbalstu plānot par bišu saimēm un mūsu nozares pozīciju darīt zināmu arī Eiropas Komisijai. Mēs neatbalstām atbalsta nosacījumus, kas ir saistīti ar deklarētām zemes platībām intervences “LA 10.4. Agrovide: Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām” aprakstā un ierosina dzēst Projekta sadaļā “5.3.22.5 Atbilstības nosacījumi” papildus prasības atbalsta saņemšanai[1] par deklarēto zemi, kas noteiktas pirmajā punktā. Bites lido un apputeksnē daudz lielākas platības kā šobrīd papildus prasībās piedāvāts, tādēļ mēs redzam, ka esošais piedāvājums neatpoguļo patieso situāciju. Mūsu piedāvājums atbilst reālai situācijai dabā, kā arī intervences rezultatīvo rādītāju skaitliskās vērtības būs liekākas un atskaitēs platība sakrītīs ar patieso bišu apputeksnēšanas platību.</p>	KLP SP	Intervence un Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 8.punktā noteikto: <i>Ja atbalstu saskaņā ar šo pantu piešķir par agrovides un klimata saistībām vai par apņemšanos pāriet uz Regulā (ES) 2018/848 noteiktu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm vai turpināt to izmantošanu, atbalsta summu dalībvalstis nosaka par hektāru, kā arī ņemot vērā to, ka šai atbalsta intervencei jānodrošina labvēlīga vide arī dabiskajiem apputeksnētājiem.</i> Saskaņā ar EK sniegtajiem skaidrojumiem atbalstu par bišu saimi var sniegt tikai tādos gadījumos, ja tas ir saistīts ar ģenētisko resursu saglabāšanu.
		<p>2) ierosinām precizēt Projekta sadaļu “5.3.22.5 Atbilstības nosacījumi” ar tekstu, ka atbalstu piešķir par bišu saimēm, kas ir reģistrētas Lauksaimniecības datu centrā un kuras nodrošina apputeksnēšanas pakalpojumu 2 km produktīva lidojuma rādiusā - 1250 ha zemes platībā (kur ir gan kultivētie augi, gan savvaļas pļavu veģetācija, gan mežu platības), neradot papildus</p>	KLP SP	KLP SP intervences aprakstošā daļa var tikt papildināta ar skaidrojumu par medus bites produktīvo lidojuma aprakstu, taču tas nevar ietekmēt intervences šī brīža īstenošanas nosacījumus par to, ka atbalsts ir jāizmaksā par konkrētu platību, kas piesaistīta atbalsta pretendenta iesniegumam.

	administratīvo slogu un neslēdzot līgumus ar zemes īpašniekiem.		
	Papildus vēršam uzmanību, ka bioloģiskās ražošanas (tai skaitā, biškopības) noteikumi ir noteikti Regulā Nr. 2018/848[2] par bioloģisko ražošanu un saskaņā ar šīs regulas 61.pantu to piemēros sākot no 2022. gada 1. janvāra. Atbalsta saņemšanas nosacījumi, kas attiecas uz bioloģiskajām saimniecībām ir jāsaskaņo ar Regulas Nr. 2018/848 par bioloģisko ražošanu noteikumiem.	KLP SP	Intervence nav pretrunā ar regulu 848/2018, jo, lai saņemtu bioloģiskās lauksaimniecības sertifikātu biškopības jomā, nav jāievēro KLP SP prasības.
	3) ierosinām precizēt atbalsta saņēmēja aprakstu par lauksaimniecisko darbību Projekta sadaļā “5.3.22.5 Atbilstības nosacījumi” vai arī precizēt Projekta sadaļas “4.1.1 Lauksaimnieciskā aktivitāte” aprakstus, gadījumā, ja Projektā ir tehniskas neprecizitātes, piemēram tulkojuma dēļ.	KLP SP	Atbalsta saņēmējs ir lauksaimnieks, kas veic lauksaimniecisko darbību t.sk. lauksaimnieciskām darbībām izmanto un apsaimnieko visu vai daļu savas saimniecības vienības t.sk. lauksaimniecības dzīvniekus - bites. 4.1.1 "Lauksaimnieciskā aktivitāte" - regulas oficiālais tulkojums ir " Lauksaimnieciska darbība" - apraksts tiks precizēts.
	LBB neatbalsta, ka lauksaimnieciskā darbība tiek saistīta tikai ar lauksaimniecības zemes uzturēšanu un tiek sašaurināta. Atbilstoši Projekta 01.11.2021. redakcijai intervences “LA 10.4. Agrovide: Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām” atbalsta saņēmējs ir lauksaimnieks vai cits saņēmējs (fiziska vai juridiska persona), kas veic lauksaimniecisko darbību. Savukārt Projektā lauksaimnieciskā darbība ir noteikta pārāk šauri, jo tā ir norādīta Projekta sadaļā “4.1.1.2 Lauksaimniecības zemes uzturēšanas definīcija[3].	KLP SP	LV KLP SP tika sagatavots ņemot vērā EK vadlīnijas par stratēģiskā plāna saturu un to ietvaros dalībvalstis ir jāskaidro, kāda būs lauksaimnieciskās darbības definīcija, kurā tiek ietverta gan "Ražošanas definīcija" un "Lauksaimniecības zemes uzturēšanas definīcija". KLP Stratēģisko plānu regula nosaka, kas ir "Lauksaimnieciska darbība": “Lauksaimniecisku darbību” nosaka tā, lai tā dotu iespēju palīdzēt nodrošināt privāto un sabiedrisko labumu vienā vai abos turpmāk minētajos veidos: a) lauksaimniecības produktu ražošana, kas aptver tādas darbības kā dzīvnieku audzēšana vai augu audzēšana, tostarp audzējot paludikultūras, ar lauksaimniecības produktiem saprotot tos produktus, kas ir uzskaitīti LESD I pielikumā, izņēmumu veido zivsaimniecības produkti, kā arī kokvilna un īscirtmeta atvasāji; b) lauksaimniecības zemes uzturēšana noganīšanai vai

				<p>kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, neveicot nekādus sagatavošanas darbus papildus parastu lauksaimniecības metožu un tehnikas izmantošanai.</p> <p>Attiecīgi KLP SP redakcija tiks aktualizēta atbilstoši SPR regulā noteiktajām prasībām. Biškopība ir viena no lauksaimniecības jomām.</p>
109	<p>Latvijas Ornitoloģijas biedrība</p>	<p>Intervencē LA 10.5 Agrovide: Zālāju biotopu apsaimniekošana atbalsta likme 5. un 6. klases zālājiem noteikta nepamatoti maza, ņemot vērā ķikuta un citu bridējputnu dzīvotņu apsaimniekošanas sarežģītību. Šīm klasēm būtu nosakāmas atbalsta likmes attiecīgi 214 EUR/ha un 338 EUR/ha. Plānotā mērķa platība visticamāk ir noteikta pārāk maza, jo ķikutam un citiem bridējputniem vien tā varētu būt ap 28000 ha. Lai nodrošinātu KLP SP mērķtiecīgu ieguldījumu lauksaimniecības zemju un zālāju bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā, šajā intervencē būtu iekļaujams atbalsts arī šādu sugu dzīvotņu uzturēšanai: dzeltenā cielava, platknābis, priekšķe, pelēkā pīle un grieze (ar atbalsta likmi 214 EUR/ha pīļu sugām, 166 EUR/ha – dzeltenajai cielavai un griezei). Visas uzskaitītās sugas, ir Latvijā apdraudētas vai gandrīz apdraudētas.</p>	<p>KLP SP</p>	<p>1) Nosakot mērķa platību ir ņemt vērā, ka putnu dzīvotņu slānis daļēji pārklājas ar botānisko zālāju biotopu slāni, kā arī ņemot vērā līdzšinējo pieredzi atbalsta pretendentu aktivitāti. Uz Intervences LA10.5. izstrādāšanas brīdi, sadarbībā ar DAP, tika konstatēts, ka atbalsttiesīgais putnu BVZ slānis ir 5000 ha (t.sk. 2086ha ķikutam), no kura piektā daļa vismaz ir tāda, kas pārklājas ar ES zālāju biotopu.</p> <p>2) Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.</p>

110	<p>Latvijas Dabas fonds</p>	<p>Pasākums LA 10.5 “Zālāju biotopu apsaimniekošana” ir Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (LAP) pasākuma “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” turpinājums. 2015. gadā šajā pasākumā tika ieviesta atbalsta likmju diferenciacija, kas paredzēja, ka kompensāciju aprēķina, pamatojoties uz dažādu biotopu grupu (klašu) sienu ražu – jo mazāka ir raža, jo lielāka ir atbalsta likme. Tomēr šī pieeja attiecībā uz likmju diferencēšanu neņēma vērā nedz apsaimniekošanas sarežģītību, nedz dzīvotņu iznīcināšanas risku (aparot vai apmežojot). Tāpēc lielākajai daļai palienes plāvu ir viszemākais atbalsta līmenis (96 EUR/ha), tāpat kā citiem biotopiem, ko raksturo augsta biomasas ražība, taču daudzos gadījumos tie ir grūti sasniedzami, vai arī ar augstu gruntsūdeni, kas apgrūtina to apsaimniekošanu. Jau 2015. gadā Lubāna ezera krastos saimniekojošie zemnieki vērsās pie Zemkopības ministra Jāņa Dūklava un Vides un reģionālās attīstības ministra Kaspara Gerharda ar lūgumu rast risinājumu, un abi ministri solīja palīdzēt, taču līdz šim brīdim risinājums tā arī nav atrasts. Atbalsta likmju nepietiekamību attiecībā uz LA 10.5 apstiprina arī Dabas aizsardzības pārvaldes projekta “Dabas skaitīšana” apkopotie dati, kas rāda, ka laikā no 2017. līdz 2021. gadam ir iznīcināti 7 % (4 201 ha) aizsargājamo zālāju biotopu, un lielākā daļa platību ir apertas. Tas ir nepārprotams signāls, ka KLP SP piedāvātās atbalsta likmes nav konkurētspējīgas attiecībā pret ienākumiem, ko var gūt no laukaugu audzēšanas (un atbalsta maksājumiem, kas saistīti ar šo kultūru audzēšanu). Turklāt mēs esam nobažījušies, ka atbalsta likmes putnu biotopu apsaimniekošanai (5. un 6. klase zālājiem plānoti 96 €/ha un 115 €/ha) nebūs adekvātas un lauksaimnieki tiks motivēti šīs platības izmantot ienesīgākam apsaimniekošanas veidam – kultūraugu audzēšanai. Pasākums LA 10.1. “Zaļās joslas” ir labs piemērs atbalsta līmenim (742-890 €/ha),</p>	<p>KLP SP</p>	<p>1) Nosakot mērķa platību ir ņemt vērā, ka putnu dzīvotņu slānis daļēji pārklājas ar botānisko zālāju biotopu slāni, kā arī ņemt vērā līdzšinējo pieredzi atbalsta pretendenta aktivitāti. Uz Intervences LA10.5. izstrādāšanas brīdi, sadarbībā ar DAP, tika konstatēts, ka atbalsttiesīgais putnu BVZ slānis ir 5000 ha (t.sk. 2086ha ķikutam), no kura piektā daļa vismaz ir tāda, kas pārklājas ar ES zālāju biotopu.</p> <p>2) Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.</p> <p>3) KLP SP aktualizēts: "Atbalstam var pieteikt lauku, kas ir vismaz 0,1 ha. Kopējā atbalstam pieteiktā platība ir ne mazāk kā 0,3 ha, bet kopējā saimniecības platība, kas pieteikta tiešo maksājumu atbalstam ir ne mazāka kā 1,0 ha. Lauku atrašanās vietu saistību periodā var mainīt, saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību".</p>
-----	------------------------------------	---	---------------	--

		<p>kāds ir nepieciešams, lai stimulētu lauksaimniekus piedalīties agrovīdēs pasākumos, kuru mērķis ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.</p> <p>Atbalsta maksājumu LA 10.5 iespējams apvienot ar citiem atbalsta maksājumiem (piemēram, TM 1, TM 2, TM 4.6, TM 4.7 un LA 11) un atkarībā no saimniecības īpatnībām šie papildu maksājumi var svārstīties no 152 līdz 300 €/ha, tādējādi kopējā atbalsta likme kļūst konkurētspējīgāka. Taču iepriekš rakstītais neattiecas uz atbalstu 4. kategorijas zālāju biotopiem (338 €/ha), kas atrodas ārpus lauku blokiem un nevar pretendēt uz citiem maksājumiem. Tāpēc uzskatām, ka KLP SP paredzētā atbalsta likme 4. kategorijas zālājiem nav pietiekama, lai nodrošinātu zālāju biotopu saglabāšanu.</p>		
111	Dabas aizsardzības pārvalde	<p>Attiecībā uz LA 10.5 Agrovīde: Zālāju biotopu apsaimniekošana, Pārvalde vērš uzmanību uz to, ka atbilstības nosacījumos iekļauts, ka “atbalsta saņēmējs uzņemas 5 gadu saistības par konkrētu apjoma platību, (lauku atrašanās vietu saistību periodā var mainīt), kas iekļauta atbalsttiesīgajā ilggadīgo zālāju slānī”. Pārvalde iebilst lauku atrašanās vietu mainīšanai, jo tad ieguldījums attiecībā uz zālāju saglabāšanu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ir “0”.</p>	KLP SP	<p>Ņemts vērā, nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikti specifiski nosacījumi, attiecībā uz LA10.5. paredzot, ka laukus nemaina, izņemot specifiskus gadījumus, lai nodrošinātu uzņemto saistību turpināšanu sākotnējā apmērā. Ievērojot to, ka liela daļa zālāju biotopu apsaimniekotāju ir nomnieki, tad lauzot nomas līgumu tiek samazināta atbalsta pretendenta saistību platība, attiecīgi zem 1 ha, līdzīgi arī situācijās, kad zālāja platība samazinās citu no apsaimniekotāja neatkarīgu iemeslu dēļ, tad lai novērstu šādas situācijas, biotopu apsaimniekotājam tiek dota iespēja slēgt jaunu līgumu - citā vietā, ar citu biotopa īpašnieku par zālāja biotopa apsaimniekošanu.</p>

112	<p style="text-align: center;">Vides konsultatīvā padome</p>	<p>Pasākumā LA 10.5 piedāvātā likme 4., 5. un 6. zālāju klasei pasākumā ir nepietiekama zālāju biotopu uzturēšanai, kā arī norādītā mērķplatība (53 350 ha) ir gandrīz uz pusi zemāka par nepieciešamo mērķplatību, kas aprakstīta Dabas aizsardzības pārvaldes publicētajās zālāju biotopu apsaimniekošanas vadlīnijās (vismaz 100 000 ha).</p>	KLP SP	<p>1) Atbalsta likmes ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus. 2) KLP SP intervences mērķa platība ir jānosaka ņemot vērā vairākus kritērijus ne tikai vadlīnijas vai DAP "OZOLS" identificētos BVZ, lai arī tie visi ir atbalsttiesīgi LA10.5 intervencei. Ir jāņem vērā gan faktiskā pretendenta aktivitāte iepriekšējā plānošanas periodā; gan fiziskās piekļuves iespējas BVZ laukam, lai īstenotu tā apsaimniekošanas prasības, gan arī tas, ka katrai intervencei ir sava minimālā atbalsttiesīgā platība pretendenta līmenī (t.sk. gan lauka minimālā platība, gan atbalstam pieteiktā kopējā minimālā platība) u.c. 3) Jāņem vērā, ka BVZ platību var pieteikt arī citiem KLP SP platībatkarīgiem maksājumiem un to izdevumu pozīcijas nav ietveramas LA10.5 intervences likmju aprēķinā.</p>
113	<p style="text-align: center;">Latvijas Ornitoloģijas biedrība</p>	<p>Intervence LA 12 Natura 2000 maksājums mežiem ir ar ļoti augstu prioritāti no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa un sniedz būtisku ieguldījumu klimata mērķu sasniegšanā, tāpēc nav pieļaujama finansējuma samazināšana (salīdzinot ar iepriekšējo periodu) šai intervencei un finansējuma pārtraukšana pēc trim gadiem. Likmju noteikšanā jāņem vērā VARAM darba grupā izstrādātie atbalsta likmju piedāvājumi.</p>	KLP SP	<p>Finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā. Attiecīgi tas ietekmē intervencei pieejamo finansējuma apjomu. Lai gan finansējuma apmērs ir iepriekšējā plānošanas perioda apmērā (2021-2022.g. 12 milj.EUR+KLP SP 11,9milj.EUR), tomēr, ņemot vērā platību ikgadējo palielinājumu, tomēr tas ir nepietiekams. Tāpēc atbilstoši MK 18.01.2022. protokollēmumam ZM gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta un vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta sagatavošanas procesā iesniegs izskatīšanai FM priekšlikumu par papildu finansējuma piešķirumu 21 milj.EUR apmērā.</p>

114	Latvijas Dabas fonds	<p>Lai gan pašreizējā KLP reforma sola “lielākus mērķus vides jomā”, mēs esam vīlušies, ka finansējums pasākumam LA 12 “Natura 2000 maksājums mežiem” ir plānots tikai pirmajiem trim KLP SP gadiem (2023.-2025. gads) un nekāds atbalsts nav plānots 2026. un 2027. gadā. Arī atbalsta likmes ir saglabātas tajā pašā līmenī, kāds tās bija 2014.–2020. gada finanšu plānošanas periodā un kuras tika aprēķināts 2013. gadā – desmit gadus pirms KLP SP ieviešanas. Atbalsta likmes ir nepietiekamas un neatbilst Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izveidotās darba grupas “Kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos pilnveidošanai” ieteikumam, kas norāda uz vajadzību būtiski paaugstināt atbalsta likmes. Vēlamies norādīt, ka ZM piedāvājums ir pretrunā ar likuma “Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās” 2. panta otro daļu, kurā paredzēts, ka: “Ikgadēju atbalsta maksājumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijās (Natura 2000) izmaksā normatīvajos aktos par lauku attīstības atbalsta piešķiršanu noteiktajā kārtībā no attiecīgo Eiropas Savienības fondu līdzekļiem”.</p>	KLP SP	<p>Finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā. Attiecīgi tas ietekmē intervencei pieejamo finansējuma apjomu. Lai gan finansējuma apmērs ir iepriekšējā plānošanas perioda apmērā (2021-2022.g. 12 milj.EUR+KLP SP 11,9milj.EUR), tomēr, ņemot vērā platību ikgadējo palielinājumu, tomēr tas ir nepietiekams. Tāpēc atbilstoši MK 18.01.2022. protokollēmumam ZM gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta un vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta sagatavošanas procesā iesniegs izskatīšanai FM priekšlikumu par papildu finansējuma piešķirumu 21 milj.EUR apmērā.</p>
115	Vides konsultatīvā padome	<p>Nav pieļaujama prakse, ka Plāna pasākumā LA 12 “Natura 2000 maksājums par mežu” atbalsts ir plānots tikai pirmajos trīs KLP SP gados (2023-2025), turklāt plānojot atbalsta likmes netiek ņemti vērā VARAM “Darba grupas kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumu attīstībai” priekšlikumi. Patlaban atbilstoša kompensāciju mehānisma trūkums privātajiem zemju īpašniekiem ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc privāto zemju īpašnieki lemj par ES nozīmes meža biotopu un</p>	KLP SP	<p>Finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā. Attiecīgi tas ietekmē intervencei pieejamo finansējuma apjomu. Lai gan finansējuma apmērs ir iepriekšējā plānošanas perioda apmērā (2021-2022.g. 12 milj.EUR+KLP SP 11,9milj.EUR), tomēr, ņemot vērā platību ikgadējo palielinājumu, tomēr tas ir nepietiekams. Tāpēc atbilstoši MK 18.01.2022. protokollēmumam ZM gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta</p>

		<p>aizsargājamo putnu sugu (piemēram, mazā ērgļa) vairošanās vietu izciršanu.</p>		<p>un vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta sagatavošanas procesā iesniegs izskatīšanai FM priekšlikumu par papildu finansējuma piešķirumu 21 milj.EUR apmērā. Tomēr kompensācijas likmes aprēķinā ir jāievēro KLP stratēģiskā plāna regulas nosacījumi un attiecīgi tas, ka kompensācija ir ikgadēja un aprēķināta ņemot vērā kokmateriālu cenas 2014. gadā mežaudzes aprites ciklu.</p>
		<p>Intervencē LA 12 Natura 2000 maksājums mežiem mērķa radītājs noteikts 53000 ha, kas ir būtiski lielāks par iepriekšējā periodā noteikto mērķa rādītāju. Indikatīvais kopējais finansējums periodā ir paredzēts tikai 11,92 milj. EUR, kas savukārt ir būtiski mazāks nekā iepriekšējā periodā, šobrīd norādot par finanšu resursu indikatīvu pietiekamību tikai trīs gadu periodam. Izprotot bioloģiskās daudzveidības aizsardzības aktualitāti, t.sk. tirgus un citas privātās iniciatīvas, ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030 tvērumu un dalībvalstu atbildību stratēģijas īstenošanā, plānošanas periodā sagaidāms dabas aizsardzības teritoriju pieaugums Latvijā. Nozīmīga loma dabas aizsardzības teritoriju uzturēšanā ir kompensāciju nodrošinājumam privātiem meža zemju īpašniekiem par saimnieciskās darbības ierobežojumiem. 2019.-2020.gada VARAM koordinētajā darba grupā par kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos dažādu interešu pušu pārstāvji pamatojuši nepieciešamību palielināt kompensāciju maksājumu par meža ha. Lai nodrošinātu kompensāciju maksājumus privāto meža zemju īpašniekiem, nepieciešams palielināt Natura 2000 maksājumu mežiem plānoto finansējumu LA 12 intervencē vismaz līdz 40 milj. EUR periodā. Šāds finansējuma apjoms nodrošinātu turpmāku atbalstu tiem meža zemju īpašniekiem, kas šobrīd jau izmanto šo atbalsta mehānismu, sniegtu rezerves nodrošinājumu</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā. Attiecīgi tas ietekmē intervencei pieejamo finansējuma apjomu. Lai gan finansējuma apmērs ir iepriekšējā plānošanas perioda apmērā (2021-2022.g. 12 milj.EUR+KLP SP 11,9milj.EUR), tomēr, ņemot vērā platību ikgadējo palielinājumu, tomēr tas ir nepietiekams. Tāpēc atbilstoši MK 18.01.2022. protokollēmumam ZM gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta un vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta sagatavošanas procesā iesniegs izskatīšanai FM priekšlikumu par papildu finansējuma piešķirumu 21 milj.EUR apmērā. Tomēr kompensācijas likmes aprēķinā ir jāievēro KLP stratēģiskā plāna regulas nosacījumi un attiecīgi tas, ka kompensācija ir ikgadēja un aprēķināta ņemot vērā kokmateriālu cenas 2014. gadā mežaudzes aprites ciklu.</p>

		<p>kompensāciju maksājumiem privāto zemju īpašniekiem dabas aizsardzības teritoriju platību pieauguma gadījumā, kā arī ļautu palielināt kompensāciju maksājuma apjomu par ha uz ko norādīja meža nozares, dabas aizsardzības un citu pušu pārstāvji VARAM koordinētajā darba grupā par kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos.</p>		
116	<p>Biedrība "Zemnieku saeima"</p>	<p>Neredzam arī to, kā ZM ir plānojusi pildīt EK rekomendāciju par saimniecību stiprināšanu saistībā ar dažādiem riskiem. Esošajā periodā ļoti veiksmīgi ir darbojies pasākums "risku mazināšana", sniedzot atbalstu apdrošināšanas polišu iegādei, kā rezultātā ir palielinājušās sējumu platības un apdrošināto dzīvnieku skaits, taču ZM izstrādātais stratēģiskais plāns paredz būtiski mazināt atbalsta intensitāti apdrošināšanas polišu iegādei, kas neizbēgami mazinās lauksaimnieku ieinteresētību apdrošināt sējumus un dzīvniekus, virzoties prom no EK rekomendācijām. Līdz ar to, uzskatām, ka atbalsts apdrošināšanas polišu iegādei būtu jānosaka šī perioda līmenī. Norādām arī uz vairākām nepilnībām pašreizējā redakcijā, kas var negatīvi ietekmēt turpmāku sējumu vai dzīvnieku apdrošināšanu. Pirmkārt, atbalsta pretendents būtu jāļauj apdrošināt divus dažādus riskus pie diviem dažādiem apdrošinātājiem, nepieļaujot situācijas, kur pie diviem dažādiem apdrošinātājiem tiek apdrošināts vienāds risks. Otrkārt, par tiem riskiem, kurus polisē nav atļauts segt no ES atbalsta, būtu jāslēdz atsevišķas polises, ja apdrošinātājs ir gatavs maksāt atlīdzību par tādiem paredzamiem riskiem, piemēram, meža zvēru, gājputnu postījumi, palu radītie postījumi u.t.t.</p>	KLP SP	<p>1) Atbalsta intensitāte: Lēmums par 50% atbalsta intensitāti ar padomes locekļu vairākuma atbalstu pieņemts 20.07.2021. Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes sēdē. Samazinot atbalsta intensitāti līdz 50% nākamajā periodā: - finansējums atbalstam tiek nodrošināts ilglaicīgi – visā 5 gadu periodā (2023.-2027.gads) garumā; - ir iespējams organizēt vienu nepārtrauktu iesniegumu iesniegšanas kārtu, kas ir daudz ērtāk un izdevīgāk lauksaimniekiem; - lauksaimniekiem jau sākotnēji ir skaidra atbalsta likme. Palielinoties lauksaimnieku interesei, apdrošinātāju skaitam un to konkurencei savā starpā, sagaidām arī apdrošināšanas polišu cenu samazinājumu, kas daļēji atsvērtu lauksaimniekiem atbalsta intensitātes samazinājumu. Saglabājot atbalsta intensitāti 70 %, ar pieejamo finansējumu pietiktu ne ilgāk kā 3,4 gadiem.</p> <p>2) divu dažādu risku apdrošināšana pie dažādiem apdrošinātājiem: ņemot vērā to, ka apdrošināšanu pret sausuma risku nepiedāvā visi apdrošinātāji, šādu priekšlikumu varam vērtēt. Būtu arī ņemt vērā LAD iespējas administrēt atbalstu šādā situācijā. Tāpat jāizvērtē, vai nepalielināsies iespējas atbalstu izmantot negodīgi vai mērķim neatbilstoši.</p> <p>3) par atsevišķām polisēm neattiecināmajiem riskiem: KLP SP nav nepieciešams iekļaut visus nosacījumus attiecībā uz apdrošināšanas polisēm. Daļa no nosacījumiem nākamajā</p>

				<p>periodā, tāpat kā līdz šim, būs iekļauti MK noteikumos. Tādējādi, ja nepieciešami papildus uzlabojumi, par tiem iespējams diskutēt MK noteikumu izstrādes procesā. Līdz šim, izstrādājot grozījumus MK noteikumos, ZM nebija saņēmusi priekšlikumu par atsevišķu polišu slēgšanu.</p>
117	Latvijas Zemnieku Federācija	<p>Daļa lauku attīstības pasākumu (piem., TM4.4., LA17) lielā mērā un daudz lielākā apjomā būs pieejami tieši lielajām saimniecībām, stiprinot to saimniecisko darbību un konkurētspēju, bet samazinot mazo un vidējo saimniecību konkurētspējas iespējas (piemēram, pastiprinot nevienlīdzīgo cīņā par LIZ nomas vai pirkuma līgumiem).</p>	KLP SP	<p>Izstrādājot KLP SP atbalsta intervences ir ņemts vērā katras saimniecību grupas specifiskās vajadzības, turklāt mazo saimniecību attīstībai ir paredzēti specifiskas atbalsta intervences kā LA5 Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības, kredītresursu pieejamību veicinās kombinētais finanšu instruments, kā paredzēts investīciju atbalsts.</p>
118	Latvijas Apdrošinātāju asociācija	<p>Plāns paredz būtiski mazināt atbalsta intensitāti apdrošināšanas polišu iegādei, un LAA kategoriski neatbalsta šādu Plāna redakciju vairāku iemeslu dēļ: 1. Esošajā plānošanas periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam ļoti veiksmīgi ir īstenots atbalsta rīks “risku mazināšana”, sniedzot atbalstu apdrošināšanas polišu iegādei, kā rezultātā lauksaimniecības platību un dzīvnieku apdrošināšana ir krietni pieaugusi, parakstītajām prēmijām periodā palielinoties par 740%. Būtisko apdrošināšanas nozīmi apliecina arī izmaksāto atlīdzību apjoms – tā 2020.gadā apdrošinātāji izmaksāja atlīdzības lauksaimniekiem 13 miljonu eiro apmērā. 2. Atbalsta samazināšana nozīmēs krietnu sējumu un dzīvnieku apdrošināšanas pieprasījuma samazināšanos, kā arī, ņemot vērā salīdzinoši nelielās apdrošinātās sējumu platības (pēc mūsu aprēķiniem apdrošināti tiek 15-25% no visiem sējumiem), sējumu apdrošināšana kā zemkopības riska vadības instruments netiks stimulēta, tieši pretēji, tiks vēl mazāk izmantota. 3. Šī iecere arī nonāk pretrunā ar EK rekomendāciju par saimniecību stiprināšanu saistībā ar dažādiem riskiem, jo neizbēgami mazinās lauksaimnieku ieinteresētību</p>	KLP SP	<p>Lēmums par 50% atbalsta intensitāti ar padomes locekļu vairākuma atbalstu pieņemts 20.07.2021. Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes sēdē. Samazinot atbalsta intensitāti līdz 50% nākamajā periodā: - finansējums atbalstam tiek nodrošināts ilglaicīgi – visā 5 gadu perioda (2023.-2027.gads) garumā; - ir iespējams organizēt vienu nepārtrauktu iesniegumu iesniegšanas kārtu, kas ir daudz ērtāk un izdevīgāk lauksaimniekiem; - lauksaimniekiem jau sākotnēji ir skaidra atbalsta likme. Palielinoties lauksaimnieku interesei, apdrošinātāju skaitam un to konkurencei savā starpā, sagaidām arī apdrošināšanas polišu cenu samazinājumu, kas daļēji atsvērtu lauksaimniekiem atbalsta intensitātes samazinājumu. Saglabājot atbalsta intensitāti 70 %, ar pieejamo finansējumu pietiktu ne ilgāk kā 3,4 gadiem.</p>

		<p>apdrošināt sējumus un dzīvniekus.</p> <p>4. Sējumu neapdrošināšana sezonālās vai klimatisko apstākļu iespaidā var radīt grūti prognozējamus, bieži – ievērojamus zaudējumus zemniekiem.</p> <p>5. Latvijā daudz lauksaimnieku tomēr nav aizdomājušies par riskus mazinošiem instrumentiem. Pat esot iespējai iegādāties sējumu apdrošināšanu, vieglākais ceļš bieži vien ir lūgt valdībai segt radušos zaudējumus. Atbalsta samazinājums var radīt priekšnoteikumus kārtējai zemnieku neapmierinātībai, un zaudējumu gadījumā, visticamāk, lauksaimnieki pieprasītu kompensācijas no valsts, kas prasītu vēl ievērojamākus, neparedzētus izdevumus no valsts budžeta.</p> <p>Pamatojoties uz augstāk minēto, LAA iebilst pret atbalsta intensitātes mazināšanu Plānā un lūdz saglabāt valsts atbalsta sniegšanu apdrošināšanas polišu iegādei esošajā līmenī.</p>		
119	<p>Biedrība „Pierīgas partnerība” un Pierīgas uzņēmēji un iedzīvotāji</p>	<p>Saskaņā ar KLP, LEADER pieejas īstenošanai Pierīgas (novados, kas robežojas ar Rīgas pilsētu) teritorijā netiek paredzēts atbalsts uzņēmējdarbības radīšanai un attīstībai (izņemot sociālo uzņēmējdarbību un kopprojektus ar pašvaldību, kurā uzņēmējs papildina pašvaldības ieguldījumus publiskā infrastruktūrā ar pakalpojumu radīšanu un attīstību publiskās ārtelpas attīstībai), ņemot vērā, ka atbalsts uzņēmējdarbībai būs pieejams Finanšu instrumentu veidā. Tāpat Pierīgas teritorijā nevarēs īstenot vienkāršoto izmaksu pasākumu “Jauniešu iniciatīvas”. Atbalsts starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības projektiem būs pieejams ar mērķi dot ieguldījumu resursu efektīvā izmantošanā (bioekonomika) un inovācijās.</p> <p>1. Tas neatbilst LEADER pieejas būtībai, kas Eiropas Savienībā veiksmīgi tiek realizēta jau 30 gadus.</p>	KLP SP	<p>Izstrādājot KLP SP SVID analīzi ir secināts, ka Latvijā ir vienas no augstākajām reģionālās attīstības atšķirībām, tās ir trešās augstākās starp Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības organizācijas (OECD) valstīm. Turklāt būtiski atšķiras komersantu spēja piesaistīt investīcijas - atšķirības nefinanšu investīcijās ir 5,4 reizes starp Rīgas un Latgales plānošanas reģionu. Tā rezultātā darba samaksas atšķirības starp reģioniem ir 1,6 reizes (jeb 5 līdz 10 gadu starpība starp plānošanas reģioniem). Līdz ar to ir nepieciešams samazināt dzīves līmeņa atšķirības starp Latvijas reģioniem un veicināt izaugsmes attīstību lauku teritorijās. Ar LEADER/SVVA pieeju Pierīgā aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” plānots atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību, tirdzniecības vietu izveidi un labiekārtošanu, kā arī kopdarbību ar pašvaldību, kurā uzņēmējs papildina pašvaldības ieguldījumus publiskā infrastruktūrā ar pakalpojumu radīšanu un attīstību publiskās</p>

		<p>2. Noteiktie ierobežojumi, t.sk., sadarbības projektu īstenošanā, samazina Pierīgas vietējo rīcību grupu rīcībspēju vietējās teritorijas attīstībā, reaģējot uz teritorijas vajadzībām.</p> <p>3. Pierīgai ir nepieciešams atbalsta mazajai uzņēmējdarbībai.</p> <p>Biedrības mērķauditorija ir topošie un esošie uzņēmumi (apgrozījums līdz 70 000 EUR, turpmāk 150 000 EUR). Biedrība arī turpmāk vēlas stiprināt vietējo uzņēmējdarbību (mājražošanu, tūrisma), tādejādi veicinot nodarbinātību partnerības darbības teritorijā, un sekmējot mazo un vidējo uzņēmumu attīstību</p> <p>COVID-19 krīze ir negatīvi ietekmējusi uzņēmējdarbības vidi, t.sk., tūrisma, mājražošanu. Tāpēc jo īpaši ir svarīgi saglabāt šo atbalsta instrumentu arī Pierīgā.</p> <p>Biedrība lūdz saglabāt LEADER pieejas īstenošanu pašreizējā administrēšanas kārtībā un apmērā, un ļaut Biedrībai kopā ar iedzīvotājiem, uzņēmējiem, un nevalstisko sektoru, izstrādājot Sabiedrības virzītu vietējās attīstības stratēģiju 2023.-2027.gadam, lemt par realizējamajām aktivitātēm un pasākumiem.</p>		<p>ārtelpas attīstībai. Turklāt KLP SP ietvaros Pierīgas uzņēmējiem un arī topošiem saimnieciskās darbības veicējiem būs pieejams atbalsts finanšu instrumenta veidā "Aizdevums ar pamatsummas daļēju atmaksu maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem".</p>
120	<p>Latvijas Zemnieku Federācija</p>	<p>Negatīvi vērtējam to, ka ir paredzēts nebūtisks atbalsts nelauksaimnieciskajai uzņēmējdarbībai lauku apvidos, kas praktiski ir paredzēts vien LEADER ietvaros turklāt neparedzot tam papildus finansējumu. Tas ierobežos saimnieciskās darbības diversifikāciju, kas tiek atzīta par labo praksi, iespēju izaugsmei un saimniecisko risku mazināšanai mazās un vidējās saimniecībās.</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Skaidrojam, ka finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā.</p> <p>LEADER pieejas īstenošanai ir paredzēts novirzīt 9% no ELFLA piešķiruma, t.i.72,3milj. euro. Turklāt ir paredzēts atbalsts finanšu instrumentu veidā LA 4.4. "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā" intervencē 6 milj. euro.</p>

121	<p align="center">Biedrība “Pierīgas tūrisma asociācija”</p>	<p>Saskaņā ar KLP, LEADER pieejas īstenošanai Pierīgas (novados, kas robežojas ar Rīgas pilsētu) ir paredzēti ierobežojumi LEADER pieejai, kas var būtiski ietekmēt uzņēmējdarbības veiksmīgu attīstību. Pierīgas tūrisma asociācijas novērojums ir, ka tieši mazie un ģimenes uzņēmumi ir tie, kas vislielākajā mērā sastāda tūrisma piedāvājumu Pierīgā un LEADER pieeja ir nozīmīgs inovācijas instruments. Tas ir svarīgs aspekts kā iedzīvotāju iniciatīvas un vietējās teritorijas vajadzības var tikt atbalstītas. Aicinām arī nākamajā plānošanas periodā kā nozīmīgu aspektu finansējuma piešķiršanā saglabāt tā sasaisti ar vietējās teritorijas vajadzībām un uzņēmēju un iedzīvotāju sniegtajiem viedokļiem. PTA līdz šim risinot tūrisma attīstības problēmjautājumus ir bijusi veiksmīga sadarbība ar Vietējās rīcības grupām, kas darbojas Pierīgas teritorijā, īstenojot arī kopīgus projektus un novērots, ka šīs biedrības arī ir svarīgs vietējo kopienu stimulators. Aicinām arī nākamajā plānošanas periodā nesamazināt Pierīgas vietējo rīcības grupu rīcībspēju LEADER projektu īstenošanā. PTA darbības teritorijā ir fiziskas personas, uzņēmumi, vietējās kopienas, kurām ir nepieciešams LEADER atbalsts arī nākamajā plānošanas periodā.</p>	KLP SP	<p>Izstrādājot KLP SP SVID analīzi ir secināts, ka Latvijā ir vienas no augstākajām reģionālās attīstības atšķirībām, tās ir trešās augstākās starp Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības organizācijas (OECD) valstīm. Turklāt būtiski atšķiras komersantu spēja piesaistīt investīcijas - atšķirības nefinanšu investīcijās ir 5,4 reizes starp Rīgas un Latgales plānošanas reģionu. Tā rezultātā darba samaksas atšķirības starp reģioniem ir 1,6 reizes (jeb 5 līdz 10 gadu starpība starp plānošanas reģioniem). Līdz ar to ir nepieciešams samazināt dzīves līmeņa atšķirības starp Latvijas reģioniem un veicināt izaugsmes attīstību lauku teritorijās. Ar LEADER/SVVA pieeju Pierīgā aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” plānots atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību, tirdzniecības vietu izveidi un labiekārtošanu, kā arī kopdarbību ar pašvaldību, kurā uzņēmējs papildina pašvaldības ieguldījumus publiskā infrastruktūrā ar pakalpojumu radīšanu un attīstību publiskās ārtelpas attīstībai. Turklāt KLP SP ietvaros Pierīgas uzņēmējiem un arī topošiem saimnieciskās darbības veicējiem būs pieejams atbalsts finanšu instrumenta veidā “Aizdevums ar pamatsummas daļēju atmaksu maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem”.</p>
-----	---	--	--------	---

122	<p>Ķekavas novada pašvaldība, Biedrība “Partnerība Daugavkrasts”</p>	<p>Ķekavas novada pašvaldība/Biedrība nepiekrīt, ka Pierīgā tiek ierobežota LEADER pieejas īstenošana, kā arī minētie nosacījumi ir pretrunā ar pašā KLP SP minētajām definīcijām un argumentiem attiecībā uz LEADER pieejas īstenošanu.</p> <p>Proti, 1. KLP SP 191.lp. ir definēts, ka “LEADER pieejas īstenošanas teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot valstspilsētas”, kas vēlreiz tiek uzsvērts 19.1.intervencē 471.lp. Līdz ar to netiek noteikti nekādi teritoriāli izņēmumi LEADER pieejas īstenošanai Pierīgā.</p> <p>2.Savukārt KLP SP 19.1.intervences aprakstos vairākkārt ir norādīts, ka lēmumu pieņemšanā par Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijās iekļaujamiem atbalsta pasākumiem, ir jāiesaista attiecīgās teritorijas iedzīvotāji, nevalstiskais sektors, uzņēmēji un pašvaldība.</p> <p>3. Izvēlētās LEADER metodes pievienotā vērtība (475.lp.): LEADER pieejas īstenošana dod iespēju, sadarbojoties vietējiem iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem un pašvaldībām, pašiem noteikt savas teritorijas attīstības vajadzības, noteikt uz vietējām vajadzībām balstītus mērķus un izteikt tos rīcībās, un rīcībām, kas sekmē KLP SP noteikto mērķu sasniegšanu, saņemt atbalstu.</p> <p>4. Pamatprasības un principi, kas attiecas uz LEADER pieeju, tiks nodrošināti snieguma modeļa ietvaros (476.lp.). Pieeja “no apakšas uz augšu” - vietējās attīstības stratēģija ir sagatavota iesaistot sabiedrību, ir ņemtas vērā vietējās vajadzības un potenciāls, kā arī attiecīgās sociālās un kultūras īpatnības.</p>	KLP SP	<p>Izstrādājot KLP SP SVID analīzi ir secināts, ka Latvijā ir vienas no augstākajām reģionālās attīstības atšķirībām, tās ir trešās augstākās starp Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības organizācijas (OECD) valstīm. Turklāt būtiski atšķiras komersantu spēja piesaistīt investīcijas - atšķirības nefinanšu investīcijās ir 5,4 reizes starp Rīgas un Latgales plānošanas reģionu. Tā rezultātā darba samaksas atšķirības starp reģioniem ir 1,6 reizes (jeb 5 līdz 10 gadu starpība starp plānošanas reģioniem). Līdz ar to ir nepieciešams samazināt dzīves līmeņa atšķirības starp Latvijas reģioniem un veicināt izaugsmes attīstību lauku teritorijās. Ar LEADER/SVVA pieeju Pierīgā aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” plānots atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību, tirdzniecības vietu izveidi un labiekārtošanu, kā arī kopdarbību ar pašvaldību, kurā uzņēmējs papildina pašvaldības ieguldījumus publiskā infrastruktūrā ar pakalpojumu radīšanu un attīstību publiskās ārtelpas attīstībai. Turklāt KLP SP ietvaros Pierīgas uzņēmējiem un arī topošiem saimnieciskās darbības veicējiem būs pieejams atbalsts finanšu instrumenta veidā “Aizdevums ar pamatsummas daļēju atmaksu maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem”.</p>
-----	---	--	--------	---

Līdz ar to, ierobežojumi attiecībā uz Pierīgu, neatbilst LEADER pieejas būtībai. LEADER ir mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstības veicināšanai. Viens no LEADER pieejas pamatprincipiem ir pieeja no “apakšas uz augšu”, kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā. Katra vietējā rīcības grupa izstrādā vietējās attīstības stratēģiju, kurā, balstoties uz teritorijas vajadzībām, tiek noteikti stratēģiskie mērķi un prioritātes.

Aicinām arī nākamajā periodā kā nozīmīgu aspektu finansējuma piešķiršanā saglabāt tā sasaisti ar vietējās teritorijas vajadzībām un iedzīvotāju, uzņēmēju, nevalstiskā sektora un pašvaldības sniegtajiem viedokļiem, tajā skaitā arī Pierīgā (...).

Savukārt KLP SP 4.4 intervencē “Atbalsts ieguldījumiem neluksaimniecības aktivitāšu īstenošanai” (331.lp.), kas tiek minēts kā Finanšu instruments Pierīgas uzņēmējiem, kas aizstāj LEADER pieeju, nav norādīti nekādi specifiski nosacījumi, ka šis instruments būs attiecināms tikai uz Pierīgu. Attiecīgais Finanšu instruments būs pieejams visiem lauku uzņēmējiem, turklāt tas būs aizdevuma veida instruments, kas nozīmē, ka Pierīgas esošie un topošie mazie un vidējie uzņēmumi tiek nolikti nevienlīdzīgas konkurences apstākļos pret pārējās Latvijas lauku teritorijas uzņēmējiem:

- tiem netiek paredzēts LEADER pieejas finansējums;
- iepriekšējā finansējuma perioda (2014.-2020.gads) pasākums neluksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstībai ir integrēts LEADER pieejā,
- nav indikāciju, ka no kādiem citiem ES finansējuma fondiem tiks paredzēti pasākumi mazo un vidējo uzņēmumu atbalstam,
- atbalstu investīcijām būs iespējams saņemt tikai aizdevuma veidā, arī šajā pasākumā konkurējot ar visiem uzņēmumiem visā Latvijas teritorijā.

<p>Lūdzam ņemt vērā arī pandēmijas ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi. Nepieciešams veikt papildus aktivitātes, kas veicinātu dažādu nozaru, piemēram, tūrisma, pakalpojumu, mājražotāju atveseļošanās vai ieņēmumu diversifikācijas pasākumus. Pierīgā ir biznesa uzsācēji, kas vēlas uzsākt uzņēmējdarbību, piemēram, pēc darbavietas zaudēšanas un ir samazinājušies brīvi pieejamie līdzekļi. Vēršam uzmanību, ka esošajos apstākļos uzņēmēji rūpīgāk izstrādā biznesa plānus, piesardzīgāk analizē biznesa riskus.</p> <p>SP noteiktie ierobežojumi LEADER sadarbības projektiem Pierīgā, samazina vietējo rīcības grupu rīcībspēju teritorijas attīstībā, reaģējot uz teritorijas vajadzībām. (...)</p>		
<p>SP noteiktie ierobežojumi LEADER sadarbības projektiem Pierīgā, samazina vietējo rīcības grupu rīcībspēju teritorijas attīstībā, reaģējot uz teritorijas vajadzībām.</p>		
<p>Ķekavas novada/Biedrības darbības teritorijā dzīvo un strādā fiziskas personas, uzņēmumi, nevalstiskais sektors, vietējās kopienas, kurām ir nepieciešams atbalsts arī nākamajā plānošanas periodā. LEADER pieeja sekmē inovatīvu risinājumu ieviešanu teritorijā, un KLP SP nebūtu jāierobežo tā īstenošana. Ņemot vērā augstākminēto, Ķekavas novada pašvaldība lūdz saglabāt LEADER pieejas īstenošanu pašreizējā administrēšanas kārtībā un apmērā, un ļaut vietējām rīcības grupām kopā ar pašvaldībām, iedzīvotājiem, uzņēmējiem, un nevalstisko sektoru, izstrādājot Sabiedrības virzītu vietējās attīstības stratēģiju 2023.-2027.gadam, lemt par realizējamajām aktivitātēm un pasākumiem gan uzņēmējdarbības veicināšanai, gan sadarbības projektu realizācijai.</p>		

123	<p align="center">Biedrības “Ķekavas novada uzņēmēju padome”</p>	<p>Iepazīstoties ar dokumentiem, kas paredz samazināt un pat pilnībā ierobežot LEADER programmas atbalstu Pierīgas mazajiem uzņēmējiem, neveicinot uzņēmējdarbības veicināšanu šajā reģionā, uzskatām to par netālredzīgu un neloģisku risinājumu. (...) Aicinām pārskatīt savus ierosinājumus attiecībā uz pierīgas uzņēmumu atbalsta samazināšanu, mainot stratēģiju, un:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dubultot atbalsta intensitāti, 2. paplašināt atbalsta jomas, 3. atvieglot atbalsta finansējuma saņemšanas ceļu. 4. izveidot atbalsta formas, kas veicinātu dažādu reģionu uzņēmēju sadarbību, kopprojektu izveidi, kā arī sadarbības veicināšanu starp uzņēmējdarbības un nevalstisko sektoru. 	KLP SP	<p>Finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā. KLP SP ietvaros LEADER pieejas ieviešanai ir paredzēts 9% no ELFLA finanšu līdzekļiem.</p>
124	<p align="center">Biedrība „Latvijas Lauku forums”</p>	<p>Stratēģijas izklāstā minēts, ka reģionālā attīstība ir pamats valsts ilgtermiņa līdzsvarotai izaugsmei, turklāt viens no stratēģiskajiem mērķiem ir minēta „Plaukstoši lauku apvidi, veicinot ekonomisko aktivitāti, nodrošinot infrastruktūru un saglabājot apdzīvotību”. Lai arī minētajam caur LEADER aktivitātēm paredzēti gandrīz 10% no ELFLA finansējuma, kas procentuāli ir lielāks apjoms, tomēr, ņemot vērā LEADER ietvarā iekļauto papildu nelauksaimniecisko aktivitāšu un pārtikas īso piegādes ķēžu veicināšanas pasākumu, kopējais finanšu apjoms aktivitātēm, kas pieejams jau šajā periodā, nav plānots pietiekams (...). Papildus LEADER pieejā nākamajā plānošanas periodā jau esošajām atbalsta aktivitātēm tiek iekļautas jaunas atbalsta aktivitātes - atbalsts nelauksaimnieciskajām aktivitātēm un zaļajiem publiskajiem pārtikas iepirkumiem, atbalsta pretendentu vidū iekļaujot uzņēmumus ar divreiz lielāku apgrozījumu un kooperatīvus, kas ir nozīmīgi, jo risina teritoriju vajadzības, bet vienlaikus palielina pretendentu loku un atbalstāmās aktivitātēs un proporcionāli nav palielināts</p>	KLP SP	<p>Finansējums lauku attīstībai salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazinājies gan no ES puses, gan LV budžeta līdzfinansējums, kopumā par 248,5 milj.euro mazāk kā iepriekšējā plānošanas periodā, kas attiecīgi ierobežo iespējas īstenot lauku attīstības intervences lielākā apjomā. KLP SP ietvaros LEADER pieejas ieviešanai ir paredzēts 9% no ELFLA finanšu līdzekļiem.</p>

		<p>finansējuma apjomu (...).</p> <p>Tāpat aicinām paredzēt LEADER finansējuma palielinājumu līdz 15%, lai sekmētu atbilstošu plānoto mērķu sasniegšanu un ieguldījumu lauku teritoriju attīstībā, tai skaitā uzņēmējdarbības veicināšanai un dzīves vides uzlabošanā vietējiem lauku iedzīvotājiem.</p>		
125	<p>Biedrība „Latvijas Lauku forums”</p>	<p>(472. lpp., 5.3.31.5.) Neatbalstām ietvertu nosacījumu, ka Pierīgas teritorijā nav pieejams atbalsts uzņēmējdarbības radīšanai un attīstībai, t.sk. „Jauniešu iniciatīvas” un tiek ierobežotas starpterritoriālās un starpvalstu sadarbības projektu jomas. KLP SP Pierīga ir ietverta kā LEADER pieejas īstenošanas teritorija, attiecīgi tajā jāievēro LEADER metode, kuras pamatā ir vietējo iedzīvotāju, organizāciju, uzņēmēju un pašvaldību pašu noteiktas konkrētās vietējās rīcības grupas darbības teritorijas attīstības vajadzības un uz tām balstīti mērķi. Vienlaikus esošais nosacījums ir pretrunā ar pieejas „no apakšas un augšu” īstenošanas principu, kas paredz vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanu iesaistot sabiedrību un reaģējot uz vietējo iniciatīvu, izstrādē ņemot vērā vietējās vajadzības un potenciālu. Aicinām arī nākamajā periodā kā nozīmīgu aspektu finansējuma piešķiršanā saglabāt tā sasaisti ar vietējās teritorijas vajadzībām un iedzīvotāju, uzņēmēju, nevalstiskā sektora un pašvaldības sniegtajiem viedokļiem visā LEADER teritorijā, tajā skaitā arī Pierīgā nenosakot specifiskus ierobežojumus, bet ļaujot teritorijas iedzīvotājiem pieejamā finansējuma apjomā pašiem noteikt attīstības prioritātes.</p> <p>Šajā darbības periodā Pierīgas teritorijā strādājošās vietējās rīcības grupas, apzinot situāciju, norāda, ka līdztekus citām prioritēm ir nepieciešams stiprināt arī mājražošanu, tūrismu, amatniecību, pakalpojumu sniegšanu, u.c., sekmējot mazo un vidējo uzņēmumu attīstību, kam nav skaidra alternatīva atbalsta</p>	KLP SP	<p>Izstrādājot KLP SP SVID analīzi ir secināts, ka Latvijā ir vienas no augstākajām reģionālās attīstības atšķirībām, tās ir trešās augstākās starp Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības organizācijas (OECD) valstīm. Turklāt būtiski atšķiras komersantu spēja piesaistīt investīcijas - atšķirības nefinanšu investīcijās ir 5,4 reizes starp Rīgas un Latgales plānošanas reģionu. Tā rezultātā darba samaksas atšķirības starp reģioniem ir 1,6 reizes (jeb 5 līdz 10 gadu starpība starp plānošanas reģioniem). Līdz ar to ir nepieciešams samazināt dzīves līmeņa atšķirības starp Latvijas reģioniem un veicināt izaugsmes attīstību lauku teritorijās. Ar LEADER/SVVA pieeju Pierīgā aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” plānots atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību, tirdzniecības vietu izveidi un labiekārtošanu, kā arī kopdarbību ar pašvaldību, kurā uzņēmējs papildina pašvaldības ieguldījumus publiskā infrastruktūrā ar pakalpojumu radīšanu un attīstību publiskās ārtelpas attīstībai. Turklāt KLP SP ietvaros Pierīgas uzņēmējiem un arī topošiem saimnieciskās darbības veicējiem būs pieejams atbalsts finanšu instrumenta veidā “Aizdevums ar pamatsummas daļēju atmaksu maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem”.</p>

		instrumentiem no citiem ES fondiem vai citos veidos. Attiecīgi rosinām neierobežot atbalstāmo aktivitāšu kopu Pierīgas teritorijā un, atbilstoši LEADER pieejas principiem to katras teritorijas esošā finansējuma ietvaros noteikt pašām teritorijām.		
126	Biedrība „Latvijas Lauku forums”	(473. lpp., 5.3.31.6.) Neatbalstām punkta par 50% atsauci ekonomisko darbības aktivitāšu atbalstam pašreizējo redakciju „(..) izņemot Pierīgas teritorijā (..)”, jo tas radītu sarežģītu aprēķinu iespējamām vietējām rīcības grupām, kurām tikai daļa teritorijas atrodas Pierīgas teritorijā. Attiecīgi rosinām pārdefinēt nosacījumu, piemēram, izmantojot formulējumu: „izņemot vietējās rīcības grupās, kurām daļa vai visa darbības teritorija atrodas Pierīgas teritorijā.” Tāpat šajā punktā aicinām izslēgt iekavās minēto „(īpaši, lauku tūrismā, lauku ekonomikas dažādošanā uzņēmumiem un mājražošanā)”, jo atbilstoši LEADER pieejas pamatprincipiem katras vietējās rīcības grupas stratēģijas izstrādes procesā iedzīvotāji, uzņēmēji, NVO un pašvaldību pārstāvji noteiks prioritātes arī uzņēmējdarbībā, atbilstoši teritorijas vajadzībām un unikalitātei, vienlaikus ņemot vērā KLP SP identificētās vajadzības. Ja izpratnes veidošanai nepieciešami piemēri, rosinām tos izteikt kā „piemēram, lauku tūrismā, lauku ekonomikas dažādošanā uzņēmumiem un mājražošanā”.	KLP SP	Attiecībā uz 50% iekavās var norādīt, nevis “īpaši”, bet “piemēram”, lai būtu bez nacionāliem norādījumiem un VRG pašas nosaka prioritārās jomas, kurām piešķir nozīmi kritērijos, varbūt arī atbalsta intensitātei

127	<p>Biedrība „Latvijas Lauku forums”</p>	<p>(474. lpp., 5.3.31.7.) Aicinām paredzēt, ka SVVA stratēģijā var paredzēt sabiedriskā labuma projektiem līdzfinansēt projektu brīvprātīgā darba veidā, veicot atbilstošu darba uzskaiti utt., attiecīgi neparedzot tikai līdzfinansējumu, kas identificējams finanšu plūsmas veidā.</p> <p>Tāpat „Atbalsta intensitāte starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības projektiem ir 100%.” punktu rosinām papildināt ar šādu atrunu „Vietējā rīcības grupa stratēģijas ietvaros var samazināt atbalsta intensitāti atsevišķiem sadarbības projektu pasākumiem līdz 90%”. Ņemot vērā esošo pieredzi sadarbības projektu īstenošanā, gadījumos, kad īstenošanā iesaistītie ir uzņēmēji, plānojot pieredzes apmaiņas braucienus vai citus pasākumus uzņēmējiem, sekmējot augstāku iesaistes motivāciju, līdzatbildību un personiskāku ieinteresētību, nozīmīga iespēja nepieciešamības gadījumā paredzēt līdzfinansējumu 5-10% apmērā tajās projektu aktivitāšu sadaļās, kurās ir tieša uzņēmēju iesaiste.</p>	KLP SP	<p>Lai varētu paredzēt sabiedriskā labuma projektiem līdzfinansēt projektu brīvprātīgā darba veidā ir nepieciešams izstrādāt metodiku par brīvprātīga darba finansēšanas iespējams. Šo priekšlikumu var ievērtēt un ja būtu lietderīgi attīstīt 2022.g./2023.gados.</p> <p>Ir ņemts vērā - starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības projektiem vietējā rīcības grupa stratēģijas ietvaros var samazināt atbalsta intensitāti atsevišķiem sadarbības projektu pasākumiem līdz 90%</p>
128	<p>Biedrība „Latvijas Lauku forums”</p>	<p>(474. lpp., 5.3.31.7.) Neatbalstām aktivitātes „Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas” VRG starpvalstu un starpteritoriālie sadarbības projektu un viedo ciemu iniciatīvu ietvaros atbalstu tikai kā sabiedriskā labuma projektiem, tāpēc rosinām iekļaut, ka projektiem vajadzības gadījumā ir iespēja arī sekmēt ekonomikas stiprināšanu, t.i. projekta ietvaros veidojot dalītos budžetus vai citas no iespējām, paredzot atsevišķu budžeta sadaļu ar zemāku intensitāti, kas kā efektīvai un uz mērķu sasniegšanu virzītai pieejai kā nozīmīga tika identificēta 2014.-2020. gada periodā. Rosinām iekļaut papildinājumu, ka ekonomikas stiprināšanas aktivitātes var tikt ietvertas noteiktā apjomā no kopējās projekta summas - ne vairāk kā 20% no projekta kopējā budžeta un tām ir jābūt nozīmīgi projekta mērķa sasniegšanai.</p>	KLP SP	<p>VRG sadarbības projektu mērķi vai mērķauditoriju nav plānots ierobežot, to izvēlas pati VRG un tas varētu būt saistīts arī ar vietējās ekonomikas stiprināšanu. Ņemot vērā, ka VRG ir sadarbības projekta īstenošana un atbildīga par projektā īstenojamām darbībām un izlietoto finansējumu, tad tomēr uzņēmēja veiktās investīcijas ir jānošķir, piemērojot tām atbilstošus atbalsta saņemšanas nosacījumus, t.sk. sasniedzamo rezultātu rādītāju sasniegšanu. Vietējās attīstības stratēģijā VRG ir iespēja nodrošināt sadarbības projekta sasaisti ar uzņēmēju projektiem, norādot kā atsevišķu stratēģisko rīcību.</p>

129	Biedrība „Latvijas Lauku forums”	(474. lpp., 5.3.31.7.) Aicinām aktivitātes „Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas” paredzēt atbalstu arī vienas VRG teritorijā esošo biedrību un uzņēmēju stratēģiskajiem starpteritoriālās sadarbības projektiem, kas ir atbilstoši VRG stratēģijā ietvertajam, ar vienkāršotām „lietussarga” principa izmaksām.	KLP SP	Šis ir iespējams esošā piedāvājuma ietvaros – veidojot arī stratēģiskās rīcības, kur VRG paredz, piem., teritorijas sakārtošanu – paredzot atbalstu gan sabiedriskā labuma projektiem - labiekārtošanai, atpūtas elementiem, gan uzņēmēju projektiem - pakalpojumu sniegšanai. Tāpat arī tā var būt jomas attīstība, kur arī tiek atbalstīti gan sabiedriskā labuma projekti, gan uzņēmējdarbības projekti.
130	Biedrība „Latvijas Lauku forums”	(476 lpp., 5.3.31.9.) Pirmajā punktā pie „Aprakstīt, kā pamatprasības un principi, kas attiecas uz LEADER pieeju, tiks nodrošināti snieguma modeļa ietvaros?” aicinām pievienot papildinājumu, ka „Vietējām rīcības grupām, kuras vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņems ELFLA un EJZAF fondu finansējumu, valstspilsētas var tikt iekļautas kā darbības teritorija un saņemt atbalstu tās darbības teritorijai EJZAF finansējuma ietvaros.” vai līdzīgu atsauci ar norādi uz abos fondos esošo dažādo darbības teritoriju ietvert šajā pašā lapaspusē pie „Vai tiek plānota multi-fondu pieeja?”.	KLP SP	Ir ņemts vērā.
131	Biedrība „Latvijas Lauku forums”	(477.lpp., 5.3.31.9) „(..) Pārstāvju lēmējinstītūcija ir partnerība, kuras pienākumi un struktūra tiek noteikta biedrības statūtos un nolikumā (..)” – aicinām šajā teikumā minēto „partnerība” pārfrāzēt, jo šis vārds bieži tiek izmantots kā neatkarīgs termins, raksturojot visu vietējo rīcības grupu kā organizāciju un rada neviennozīmīgu izpratni. Aicinām izmantot šādu redakciju: „Pārstāvju lēmējinstītūcija ir balstīta tajā esošo dalībnieku sadarbībā, un šīs lēmējinstītūcijas pienākumi un struktūra tiek noteikta biedrības statūtos un nolikumā (..)”.	KLP SP	Ir ņemts vērā.

132	Biedrība „Latvijas Lauku forums”	<p>(489.lpp., 5.3.33.7) Neatbalstām pašreizējo redakciju kā vienkāršotās izmaksas izmantot vienoto likmi 40 % no atbilstīgajām tiešajām personāla izmaksām. Plānojot šādas pieejas uzsākšanu Pārejas periodā, VRG identificējušas dažādus iespējamus riskus, tāpat arī analizējot šādas pieejas izmantošanu citās valstīs, piemēram, Somijā, kur šāda prakse jau tiek izmantota, secināts, ka tā ir nav administratīvi vienkārša un nav atbilstoša/efektīva neliela izmēra vietējo rīcības grupu darbībai, ierobežojot to rīcībspēju. Rosinām izmantot vienkāršoto pieeju, kas tiek izmantota, piemēram, LEADER pieejas īstenošanā Polijā un plānota arī Somija šajā periodā, kur tiek pielāgota vienkāršotā likme, balstoties uz VRG funkciju nodrošināšanu un snieguma radītājiem – patstāvīgi atvērts birojs, mājaslapa, konsultāciju pakalpojumi, darbinieku mācības utt</p>	KLP SP	<p>Lai ieviestu vienkāršotas izmaksas ir nepieciešams sagatavot vienkāršoto izmaksu ieviešanas metodiku, kas ir laikietilpīgs process. No EK vadlīnijām ir secināts ka process aizņem no 6 mēnešiem līdz gadam. Pašlaik ZM nav šādas kapacitātes.</p>
133	Biedrība „Latvijas Lauku forums”	<p>(490.lpp., 5.3.33.9) Neatbalstām pašreizējo redakciju, kas sadaļā par „Kāda ir izvēlētās LEADER metodes pievienotā vērtība?” paredz aktivizēšanu primāri tikai saistībā ar projektu iesniedzējiem, nevis sabiedrības aktivizēšana kopumā. Sasaistē ar SVID un vajadzību intervenci aktivizēšanai nepieciešami paredzēt sabiedrības aktivizēšanu kopumā konkrētās vietējās rīcības grupas teritorijā un atbilstoši vietējās attīstības stratēģijai. LEADER pieejas īstenošanā nozīmīgā pievienotā vērtība, dažādu iesaistīto pušu sadarbība, inovāciju attīstība un citi pamatprincipi ieviešami ne tikai caur potenciālajiem un atbalstītajiem projektiem un to iesniedzējiem, bet arī plašāku sabiedrību, sekmējot vietas vajadzībās balstītu holistiskāku attīstības virzību.</p>	KLP SP	<p>Ir ņemts vērā.</p>

134	VARAM	<p>2) LEADER atbalsta ietvaros plānotās aktivitātes VARAM ieskatā ir jo īpaši nozīmīgas teritoriālās attīstības veicināšanā. Vienlaikus, lai nodrošinātu lielāku sinerģiju starp attīstības plānošanas dokumentiem vietējā līmenī, atbalsta labāku koordināciju un ciešāku sadarbību starp pašvaldībām un vietējām kopienām, LEADER atbalsta instrumenta aprakstā aicinām iekļaut papildinājumu, ka vietējo rīcības grupu (turpmāk – VRG) stratēģijas izstrādes procesā tiek ņemts vērā pašvaldību attīstības programmās plānotais. Savas kompetences ietvaros esam aicinājuši pašvaldības savās attīstības programmās ievērtēt to teritorijās esošo VRG stratēģijas. Papildus, LEADER atbalsta ietvaros, kur tas ir loģiski, aicinām iestrādāt nosacījumus, kas paredz projektiem, kas saistīti ar uzņēmējdarbības attīstību, lielāku priekšrocību dot gadījumos, ja tiek izmantota vai tiek plānots izmantot pašvaldību sagatavoto publisko uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūru (inženierkomunikācijas, atjaunos vai pārbūvētos ceļus, industriālās platības u.tml.), tādējādi veicinot sinerģiju starp dažādiem atbalsta pasākumiem un finansējuma avotiem. Vēršam uzmanību, ka VARAM līdzšinēji īstenotā un plānotā atbalsta uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstībai mērķis ir atslogot esošos un topošos uzņēmējus no izdevumiem, kas saistīti ar inženierkomunikāciju pieejamību, telpām, pievedceļiem utt., tādējādi dodot iespēju ietaupītos līdzekļus novirzīt uzņēmumu attīstībā.</p>	KLP SP	<p>KLP SP ir ietverti stratēģiju atlases kritēriji, kur viens no tiem ir - tā ir saskaņota ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo vietējo pašvaldību attīstības programmām;</p> <p>- LEADER pieejas atbalsta saņemšanas pamatā ir projekta atbilstība vietējās rīcības grupas (VRG) izstrādātai vietējās attīstības stratēģijai, pamatojoties uz VRG izstrādātiem projektu vērtēšanas kritērijiem. Attiecīgi VRG ar kritērijiem nosaka, kuriem projektiem tiek piešķirtas priekšrocības saņemt atbalstu konkrētajā vietējās attīstības stratēģijas rīcībā.</p> <p>- VARAM priekšlikumu VRG varam piedāvāt tikai kā rekomendējošu, jo pati VRG ir atbildīga par projektu vērtēšanas kritēriju izstrādi un jaunajā plānošanas periodā atbilstoši Kopējo noteikumu regulas Nr.2021/1060 32.panta 1.punktam vērtēšanas kritēriji nav norādīti kā vietējās attīstības stratēģijas sastāvdaļa.</p>
-----	-------	--	--------	---

135	VARAM	<p>Atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam ir iecerēts sniegt atbalstu reģionālās zināšanu un inovācijas sistēmas iedzīvināšanai un darbībai visos plānošanas reģionos, nolūkā veicināt inovācijas attīstību reģionos. Šajā kontekstā iecerēts atbalstīt plānošanas reģionus kā galvenos sistēmas iniciatorus un koordinatorus, kas:</p> <p>a) apzina situāciju un iespējas reģionā;</p> <p>b) izveido nepieciešamo ekosistēmu (savedot kopā dažādas iesaistītās / ieinteresētās puses);</p> <p>c) veicina informācijas apmaiņu starp iesaistītajām pusēm, tajā skaitā par dažādām atbalsta iespējām;</p> <p>d) sniedz atbalstu potenciālajiem inovācijas attīstītājiem visos projekta īstenošanas ciklos (gan projektu sagatavošanā, testa vietu nodrošināšanā, virzībai tirgū u.c.).</p> <p>Šajā kontekstā saskatām, ka lauksaimniecības zināšanu un inovācijas sistēma (turpmāk - AKIS) veiks līdzīgas darbības ar fokusu uz inovāciju attīstību lauku teritorijās. Lai novērstu darbību dublēšanos, kā arī veicinātu efektīvāku informācijas apmaiņu un resursu izmantošanu, aicinām apsvērt iespēju nodrošināt ciešāku sinerģiju starp AKIS un reģionālo zināšanu un inovāciju sistēmu. VARAM ieskatā plānošanas reģioni var dot būtisku pienesumu lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās radīto inovāciju noieta sekmēšanā, tajā skaitā īstenojot starpnieka lomu starp inovatīva produkta vai pakalpojuma radītāju un pašvaldībām kā potenciālajām produkta patērētājām (pašvaldība iepērk inovatīvo produktu). Attiecīgi aicinām izmantot plānošanas reģionu potenciālu AKIS ietvaros, tajā skaitā paredzot arī atbalsta iespējas plānošanas reģioniem šādās KLP SP aktivitātēs:</p> <p>a) 5.3.6 LA 3 Demonstrējumi;</p> <p>b) 5.3.28 LA 16.3 Produktu virzība tirgū un tūrisma pakalpojumu mārketing.</p>	<p>Ievērojot, ka Latvijā ir fragmentāra AKIS jeb Lauksaimniecības zināšanu un inovāciju sistēma, jo pastāv vājš vienotas plānošanas un koordinācijas mehānisms, ir nepieciešams sekmēt AKIS iesaistīto pušu savstarpēju sadarbību, lai uzlabotu informācijas un zināšanu apriti un pielietošanu praksē, kur šobrīd netiek izmantots viss iespējamais potenciāls. Ir atbalstāms ierosinājums veidot ciešāku sinerģiju starp AKIS un reģionālo zināšanu un inovāciju sistēmu.</p> <p>Jaunajā plānošanas periodā KLP ietvaros AKIS darbības koordinēšanai tiks izveidots AKIS kontaktpunkts (platforma informācijas apmaiņai), kas būs atbildīgs par lauksaimniecībā radīto zināšanu un inovāciju izplatīšanu un pieejamību ieinteresētajām pusēm, kā arī komunikācijas uzlabošanu starp ieinteresētajām pusēm un izpratnes par AKIS veicināšanu, tādā veidā sekmējot koordinētas darbības un mehānismu AKIS efektīvai funkcionēšanai.</p> <p>Savukārt Zemkopības ministrija kā KLP vadošā iestāde izveidos KLP uzraudzības komitejas apakškomiteju – AKIS apakškomiteju. Tā apvienos gan KLP UK sastāvā esošo institūciju un organizāciju izvirzītos pārstāvjus, gan izmantos iespēju pieaicināt citu organizāciju un institūciju pārstāvjus. AKIS apakškomitejai būs konsultatīva funkcija lauksaimniecības zināšanu un inovāciju jomā. Atsevišķs finansējums specifiski AKIS netiek paredzēts.</p> <p>Savukārt KLP SP intervencē LA 3 “Demonstrējumi” kā atbalsta saņēmēji tiek paredzētas juridiskas personas, kas ir reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā vai Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu reģistrā un kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Atbalsta pretendents ir prasība demonstrējuma ierīkošanā un īstenošanā iesaistīt sadarbības partnerus, piemēram, nozares nevalstisko organizāciju, konsultāciju organizāciju, nozares uzņēmumu. Sadarbības partneru uzskaitījums nav izslēdzošs vai limitējošs, līdz ar to atbalsta pretendents var iesaistīt tos partnerus, kas tiek uzskatīti par nepieciešamiem veiksmīgai demonstrējuma nodrošināšanai.</p>
-----	-------	---	--

Bioloģiskā lauksaimniecība

<p align="center">136</p>	<p align="center">Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija</p>	<p>KLP SP projektā izstrūkst mērķtiecīgas virzības uz bioloģiskās lauksaimniecības attīstību saskaņā ar stratēģiju No lauka līdz galdam, kā arī nav pietiekami novērtēts bioloģiskās lauksaimniecības devums vides mērķu izpildē.</p> <p>LBLA aicina izvirzīt ievērojami ambiciozākus mērķus un noteikt sasniedzamos rādītājus – bioloģiskajām platībām jāpieaug līdz vismaz 25% no kopējās lauksaimniecības zemes platības līdz 2027. gadam. Mērķa sasniegšanai jāparedz atbilstošs finansējums, lai atbalsta līmenis motivētu konvencionālos lauksaimniekus pāriet uz bioloģisko ražošanas metodi. Patreizējais KLP atbalsta finansiālais sadalījums vairāk stiprinās konvencionālo graudkopību un piena lopkopību, nemotivējot pāriet uz bioloģisko ražošanu, jo kopējais atbalsta pieaugums konvencionālajai lauksaimniecībai ir lielāks.</p> <p>LBLA nevar atbalstīt tādu SP projektu, kas paredz faktiski vienāda līmeņa atbalsts bioloģiskajai un konvencionālajai piena lopkopībai. Tādējādi ir apdraudēta nozīmīgākā bioloģiskās lauksaimniecības nozare, kā rezultātā bioloģisko saimniecību skaits šajā nozarē var samazināties. Lai gan Zemkopības ministrija atzinusi, ka bioloģiskā piensaimniecība ir nozīmīga SEG emisiju mazināšanai, to nav iespējams saskatīt SP projektā. Tas pats attiecas uz pārējām bioloģiskās lopkopības nozarēm, kur atbalsts atsevišķos gadījumos bioloģiskajiem lopkopjiem nevis pieaugs, bet samazināsies. LBLA uzsver, ka tas nav pieļaujams un pauž neizpratni, kāpēc bioloģiskā lopkopība tiek izvirzīta par prioritāti, taču tas neatspoguļojas piešķirtā atbalsta apmērā.</p> <p>Nepietiekams atbalsts ir arī bioloģiskajā augkopībā. Nav pieņemams atbalsta samazinājums par tauriņziežu un pākšaugu audzēšanu, kas ir nozīmīga sastāvdaļa bioloģiskajā ražošanā.</p> <p>Ņemot vērā līdzšinējā normatīvā regulējuma</p>	<p align="center">KLP SP</p> <p>Atbalsta likmes intervencei LA11 ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.</p> <p>Bioloģiskai piena lopkopībai ir paredzēta augstāka atbalsta likme, ņemot vērā ieguldījumu emisiju samazinājumā. Jau šobrīd bioloģiskajai lauksaimniecībai ir novirzīti 57% no agrovides pasākumu finansējuma un kopumā 21% no lauku attīstības finansējuma. Ņemot vērā to, ka pieejams atbalsts tauriņziežu un pākšaugu audzēšanai ekoshēmu ietvaros, līdz ar to jānovērs pārkompensācija šo abu atbalstu kombinēšanas gadījumā.</p> <p>Pēc ministrijas aprēķiniem bioloģiskajai piena lopkopībai un arī pārējām lopkopības nozarēm tiek paredzēts atbalsta pieaugums un augstāks atbalsta līmenis. Ja salīdzina atbalsta apjomu uz ilggadīgā zālāja vai aramzemē sēta zālāja hektāra, uz kuriem tiek nodrošinātas vismaz 0,4 liellopu vienības, tiek paredzēts, ka bioloģiskie saimnieki saņems par 99EUR/ha vairāk (+43 EUR/zālāju ha, ja pretendē uz bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu agrovidē un +56 EUR/ha, ja pretendē uz Bioloģiskās ražošanas prakses veicināšanas atbalstu ekoshēmās) nekā konvencionālie ražotāji.</p> <p>Lai motivētu konvencionālos lauksaimniekus pāriet uz bioloģisko ražošanas metodi, intervencē ir iekļauta iespēja īstenot paralēlo ražošanu, kad uz atbalstu piesaka tikai daļu saimniecības vienību, kas tādejādi atbalsta pretendentiem ļautu pakāpeniski pielāgoties jaunajiem stingrākajiem nosacījumiem, kas jāievieto atbilstoši Regulai 848/2018.</p> <p>Bioloģiskā piensaimniecība ir nozīmīga emisiju mazināšanai it īpaši amonjaka emisiju kontekstā, kas intervencē LA11 ir atspoguļots ar atsevišķu rezultatīvo rādītāju R.13 (iekļautas visas bio piena govīs) un paredzēts papildus maksājums 95 eiro/dzīvnieks, kas ir redzams SP projekta 5.3.24.13. aprakstošajā daļā un tabulās.</p>
---------------------------	---	--	--

<p>paaugstinātās prasības un bioloģiskās lauksaimniecības sertifikācijas izmaksas, arī šis atbalsts ir nekonkurētspējīgs un neveicinās bioloģiskās ražošanas izaugsmi. Turklāt, tā kā 2022. gada 1. janvārī stāsies spēkā jaunā bioloģiskās lauksaimniecības regula (Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) 2018/848) ar pastiprinātām prasībām, LBLA pauž bažas, ka šis apstāklis, izstrādājot SP piedāvājumu, nav ņemts vērā, aprēķinot atbalsta apmēru bioloģiskajai ražošanai.</p>	<p>Pēc ministrijas aprēķiniem bioloģiskajā augkopībā būs atbalsta pieaugums, tas būs atkarīgs arī no lauksaimnieka vēlmes izvēlēties un īstenot ekoshēmu un agrovides pasākumus, kuri vērsti uz klimata un vides mērķu sasniegšanu un prasa papildus ieguldījumu saimniekošanas pieejai.</p>
<p>Attiecībā uz bioloģisko sēklkopību LBLA rosina atjaunot atbalstu bioloģiskajai sēklkopībai, kas sākotnēji bija iestrādāts SP. LBLA aicina atjaunot šādus iepriekš rosinātos priekšlikumus: saimniecības saistību periodā izmanto vismaz 15% bioloģiski sertificētu sēklu, papildus atbalsts tām platībām, kur iesēta sertificēta bioloģiskā sēkla.</p> <p>Saistītajā atbalstā diferencēt atbalstu par sēklu ražošanu un paredzēt lielāku atbalstu bioloģiskajai lauksaimniecībai, jo prasības sēklu ražošanai un sagatavošanai ir vienādas, bet izmaksas bioloģiskajiem sēklaudzētājiem ir krietni augstākas.</p> <p>LBLA nav pieņemams atbalsta samazinājums par 25% bioloģiskajai biškopībai, ņemot vērā to, ka ražošana kļūst arvien sarežģītāka, jo palielinās vides piesārņojums no pesticīdiem. Šo uzskatām par tiešu centienu likvidēt nozari, kas ir viena no skaļākajām balsīm, kritizējot pesticīdu lietošanu. Ņemot vērā kopējo KLP finansējuma pieaugumu, nav pieņemams, ka šai svarīgajai nozarei, kas jau cietusi un sarukusi, sarežģītajā situācijā tiek samazināts atbalsts. Turklāt vienlaikus tiek zaudētas plašās eksporta iespējas, jo bioloģiskais medus ir pieprasīta eksportprece un ir labas iestrādes eksporta tirgu apgūšanai.</p> <p>Aicinām palielināt atbalstu bioloģiskajai biškopībai līdz 50 eiro par bišu saimi, ņemot vērā nozares nozīmīgumu</p>	<p>Ņemot vērā dažādus aspektus, diskusiju gaitā secināts, ka obligāto nosacījumu par vismaz 15% (vai citu) bioloģiski sertificētu sēklu izmantošanu (atsevišķi laukkopības nozarei, augkopības jomā) var tikt iestrādāts nacionālajos normatīvajos aktos.</p> <p>Šobrīd bruto seguma aprēķinos bioloģiskajā lauksaimniecībā ir ietverta bioloģiskās sēklas izmantošana, kas ir ietverta esošās likmes ietvaros.</p> <p>Lai īstenotu saistītā ienākumu atbalsta intervenci, ir nepieciešami piemēroti un uzticami rādītāji par atbalstāmo platību, taču statistika par bioloģiski audzētajām sertificētām sēklu platībām ir tikai par atsevišķiem kultūraugiem, kultūraugu skaits un hektāru īpatsvars ir ļoti mazs, kas šinī gadījumā ir būtisks trūkums saistītā ienākuma atbalsta diferencēšanas īstenošanai.</p> <p>Attiecībā par bioloģisko biškopību norādām, lai gan bioloģiskās lauksaimniecības regulējums neparedz biškopības gadījumā sasaisti ar platību, tomēr KLP stratēģiskā plāna regulējumā ir ietverts pamatnosacījums par atbalsta sasaisti ar platību. Atbalsta likmes aprēķins biškopībai veikts atbilstoši KLP stratēģiskā plāna regulas nosacījumiem un tas nevar būt stimulējošs maksājums vai pārsniegt neiegūto ieņēmumu un zaudējumu kopējo apjomu, kas rodas īstenojot paaugstināto agrovides praksi.</p>

		<p>un Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030.</p> <p>Tāpat LBLA vēlas atzīmēt, ka bioloģiskais regulējums neparedz, ka biškopim nepieciešama zeme, kā to pieprasa SP projekts. Atbilstoši regulai biškopība ir vienīga bioloģiskās lauksaimniecības nozare, kas nav saistīta ar augsni tai nav jābūt saistītai ar platībām, tāpēc aicinām pārskatīt izvirzītās prasības.</p>		
137	<p>Biedrība ‘Zemnieku saeima’</p>	<p>Saistībā ar bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu, konceptuāli piekrītam, ka atbalsta apmērs ir jāpalielina, tomēr Latvijas stratēģiskajā plānā neredzam nekādu virzību uz bioloģiskās lauksaimniecības efektivitātes palielināšanu un ilgtspējas veicināšanu. Šī brīža piedāvājums paredz ievērojamu platību pieaugumu, kā arī ievērojamu atbalsta pieaugumu par zālāju hektāru un dzīvnieku vienību. Tomēr neredzam iniciatīvu no ZM puses jēgpilni risināt problēmu ar katastrofāli zemo ražību bioloģiskajās saimniecībās, zemajiem ienākumiem un to tiem izrietošo subsīdiju atkarību, augsto pašpatēriņu saimniecībās, kā arī problēmu ar bioloģiskās produkcijas realizāciju kā konvencionālo produkciju. Šobrīd izskatās, ka bioloģiskās lauksaimniecības atbalsts tiek turpināts bez jaunām prasībām, ievērojami palielinot izmaksājamo atbalstu. Kaut arī VAAD augšņu monitorings norāda uz nepietiekamu barības vielu, pH un organisko vielu saturu bioloģiskajā lauksaimniecībā (arī konvencionālajā, taču šajā metodē agroķīmiskie rādītāji lēnām uzlabojas), ZM nav uzskatījusi par vajadzīgu kādā no bioloģiskās lauksaimniecības pasākumiem pieprasīt augsnes agroķīmiskās izpētes veikšanu. Uzskatām, ka šāda stratēģija ilgtermiņā neizbēgami novedīs pie tālākas augsnes degradācijas bioloģiskajā lauksaimniecībā. Paredzam, ka tuvākajos gados, ievērojami pieaugot bioloģiskajām platībām, taču dzīvnieku skaitam paliekot nemainīgam, vai pieaugot mēreni, radīsies milzīgs mēslojuma iztrūkums. Kaut arī mēs tam nesaskatām</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Atbalsta likmes intervencei LA11 ir veidotas, ievērojot KLP SP Regulas 70.panta 4.punktā noteikto: Maksājumus, kas jāizmaksā, dalībvalstis nosaka, pamatojoties uz papildu izmaksām, kas radušās, un uzņemto saistību izpildes rezultātā negūtajiem ienākumiem, ņemot vērā nospraustos mērķus.</p> <p>Paralēli KLP SP plāna izstrādei, šobrīd norit darbs arī pie Bioloģiskās lauksaimniecības rīcības plāna sagatavošanas, kura ietvaros ir paredzētas darbības plašu jautājumu klāsta risināšanai t.sk. attiecībā uz bioloģiskās lauksaimniecības efektivitātes palielināšanu un ilgtspējas veicināšanu.</p> <p>Esam apkopojuši Latvijas īstenotajos pētījumos zinātnieku secināto, ka:</p> <p>Bioloģiskā lauksaimniecība ietver lielāko daļu no klimata izmaiņas samazinošajiem pasākumiem, bet īpaši jāuzsver tauriņziežu audzēšanas paplašināšana, daudzgadīgo zālāju audzēšana, dzīvnieku ganīšana, tai skaitā ganību perioda pagarināšana, sintētisko slāpekļa minerālmēslu nelietošana un zaļmēslojuma izmantošana.</p> <p>Pārejot uz bioloģisko lauksaimniecību par 40% samazinātos pasaules lauksaimniecības radītās SEG emisijas (oglekļa piesaistes kontekstā);</p> <p>Slāpekļa oksīda emisija no bioloģiski apsaimniekotām augsnēm ir par 492±160 kg CO₂ ekv. ha-1 g-1 zemāka nekā no nebioloģiski apsaimniekotām;</p> <p>Produkcijas ražošanai patērē par 25 līdz 50% mazāk enerģijas, salīdzinot ar konvencionālo lauksaimniecību, kur lieto agroķīmikālijas;</p> <p>Bioloģiskās saimniekošanas sistēmā nozīmīgu vietu ieņem zālāji</p>

		<p>zinātnisko pamatojumu, atsevišķas lobija organizācijas uzstāj uz to, ka šajā ražošanas metodē mēslošana var tikt nodrošināta ar augsnes mikrobioloģiju, taču neviens pasākums nepieprasa augsnes mikrobioloģiskā sastāva analīžu veikšanu. Uzskatām, ka bioloģiskās lauksaimniecības atbalstā ir paredzēta vairākkārtēja subsidācija par standarta praksi, piemēram, bioloģisks zālājs, izpildot vienādas prasības, varēs saņemt ISIP pamatatbalstu, atbalstu par zālāju saglabāšanas veicināšanu, atbalstu par bioloģiskās prakses veicināšanu, kā arī agrovīdēšanas pasākuma ‘bioloģiskā lauksaimniecība’ atbalstu. Šāda pieeja nav pieļaujama, jo iniciatīva, lai sasniegtu zaļā kursa mērķus, ir jāuzņemas visām saimniecībām. Uzskatām, ka bioloģiskā sektora sabalansētai un efektīvai attīstībai ir nepieciešams pārstrukturizēt esošo atbalsta piedāvājumu, kurš šobrīd atsevišķos gadījumos motivē uz negodprātīgu pieeju maksājumu saņemšanā, bet nerisina reālas bioloģiskās lauksaimniecības problēmas. ZM nepieciešams arī veikt papildus pētījumus par bioloģiskās lauksaimniecības ietekmi uz klimatu un vidi, jo šobrīd var rasties priekšstats, ka visas prakses, kas veiktas bioloģiskajā lauksaimniecībā, neatstāj negatīvu ietekmi uz klimatu vai vidi. Tas, savukārt, noved pie kuriozām situācijām, kur, piemēram, pasākumā ‘Ieguldījumu materiālajos aktīvos’, iegādāts arklis vai betonēts laukums bioloģiskajā lauksaimniecībā ir uzskatāms par vides/klimata investīciju, taču tāda pati investīcija citas ražošanas metodes saimniecībā – nav.</p>		<p>un augsne ir nosepta maksimāli ilgu laiku gadā, ar augiem absorbētais ogleklis palielina augsnē organisko vielu saturu; Dzīvnieku vidējais vecums ir 4.29 laktācijas, kas ir par 0.3 vairāk, nekā mazajās un vidējās konvencionālajās saimniecībās ar līdzīgu izslaukumu, līdz ar to SEG emisijas samazinās. Tā pat ir ņemti vērā starptautisko pētījumu atzinumi, kuri no rezultātīvajiem rādītājiem ir atbilstoši šai praksei, izpildot Regulas 848/2018 prasības:</p> <p>R.14. Palielina augsnes organiskā oglekļa un oglekļa sekvestrāciju. Samazina SEG emisijas.</p> <p>R.19. Augsnes organiskais ogleklis, palielina augsnes bioloģisko daudzveidību, palielina N krājumus augsnē.</p> <p>R.21. Samazina barības vielu izskalošanos un eitrofikāciju.</p> <p>R.32. Palielina bioloģisko daudzveidību.</p> <p>R.43. Antibiotiku lietošanu stingri ierobežo ES bioloģiskās lauksaimniecības noteikumi.</p> <p>R.24. Pesticīdu lietošanu stingri ierobežo ES bioloģiskās lauksaimniecības noteikumi.</p> <p>R.44. ES bioloģiskās lauksaimniecības noteikumi nosaka vairākas prasības dzīvnieku labturības uzlabošanai.</p>
138	<p>Vides konsultatīvā padome</p>	<p>Plānā nav paredzēts pietiekams atbalsts bioloģiskajām saimniecībām, kuru saimniekošanas prakses atbilst ES Zaļajam kursam. Rosinām ZM izvirzīt lielākus mērķus bioloģiskās prakses izaugsmei nevis mazināt maksājumus par bioloģisko lauksaimniecību. Plānotajam bioloģisko platību pieaugumam jāplāno atbilstošs finansējuma apmērs, bet pašreiz plānā paredzētais finansējuma sadalījums nosliecas par labu</p>	KLP SP	Skat. iepriekšējās atbildes

		<p>konvencionālai saimniekošanai un nemotivēs pievērsties Bioloģiskās lauksaimniecības praksei, bet Zaļais kurss paredz atbalstīt tieši bioloģiskās lauksaimniecības izaugsmi. Plāna bioloģiskās lauksaimniecības mērķa rādītāju (18.78%) nepieciešams palielināt uz 30% vai vismaz ES Zaļā kursa līmenī (25%). Uzsvēram, ka citas Eiropas valstis sāk apsteigt Latviju bioloģiskās lauksaimniecības izaugsmē.</p> <p>Atbalsta samazinājums bioloģiskās biškopības nozarei ir tieši pretējs mērķim saglabāt bioloģisko daudzveidību. Pesticīdu ietekmes rezultātā Latvijā ir kritisks bioloģisko biškopības saimniecību skaits samazinājums (no 512 saimniecībām 2018. g. līdz 284 – 2019. g.), kas saistīts ar prasību, ka ap bioloģisko bišu saimju novietņu apkārtnē nedrīkst lietot pesticīdus 3 km rādiusā. Tā vietā, lai īpaši atbalstītu šo nozari, Plāna izstrādātāji samazina atbalstu bioloģiskajai biškopībai par 25%.</p>		
Priekšlikumi cita atbalsta paredzēšanai KLP SP ietvaros				
139	<p>Biedrība “Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija”</p>	<p>Lūdzam KLP SP un VP papildināt ar pasākumiem ilgtspējīgas un sabalansētas notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas sistēmas nodrošināšanai. Tas ļautu ne tikai risināt dūņu pārstrādi un izmantošanu kā resursu ar pievienoto vērtību un pēc rašanās atgriežot ekonomikas apritē, bet arī nodrošinātu nozīmīgu piensumu valsts politikas izstrādē notekūdeņu dūņu apsaimniekošanai. LŪKA ieskatā, notekūdeņu dūņu (neatkarīgi no apstrādes vai pārstrādes veida) izmantošana pilnībā atbilst KLP SP šādu specifisko mērķu vajadzībām:</p> <p>o SM4 “Dot ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā, pielāgoties tām un attīstīt ilgtspējīgu enerģētiku” vajadzībai V9 “Veicināt energoefektīvus un resursu efektīvas izmantošanas ieguldījumus lauku saimniecībās un pārstrādes uzņēmumos”;</p>	KLP SP	<p>Notekūdeņu dūņas ir vērtīgs organiskais mēslojums lauksaimniecības zemju mēslošanai, īpaši augsnēs, kurās ir izteikts fosfora un organiskās vielas trūkums. Lai veicinātu notekūdeņu dūņu izmantošanu lauksaimniecības zemēs, ir nepieciešama kompleksa pieeja, kas ietver gan tiesiskā regulējuma aktualizēšanu attiecībā uz ērtāku un vienkāršāku notekūdeņu dūņu izmantošanu lauksaimniecībā, gan notekūdeņu pārstrādes centru izveidi, kas nodrošinātu kvalitatīvu dūņu komposta ražošanu, gan arī lauksaimnieku informēšanu par notekūdeņu dūņu izmantošanas priekšrocībām. Līdz šim viens no galvenajiem iemesliem lauksaimnieku zemajai atsaucībai notekūdeņu dūņu izmantošanā ir bijusi notekūdeņu dūņu atšķirīgā kvalitāte, kas rada neērtības to transportēšanā un izkliešana lauksaimniecības zemēs. Tādēļ ir atzinīgi vērtējams Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas stratēģijā Latvijā izvirzītais</p>

		<p>o SM5 “Veicināt ilgtspējīgu attīstību un efektīvu tādu dabas resursu pārvaldību kā ūdens, augsne un gaiss, tostarp, samazinot atkarību no ķīmikālijām” vajadzībām:</p> <p>- V1 “Augsnes kvalitātes uzlabošana, veicinot augsnes struktūras uzlabošanu un ilgtspējīgu augsnes apsaimniekošanu”,</p> <p>- V2 “Ūdens kvalitātes uzlabošana, mazinot barības vielu noteci no lauksaimniecības zemēm, īpaši riska ūdens objektu teritorijās”,</p> <p>- V4 “Veicināt zināšanu pilnveidošanu un pieredzes apmaiņu ilgtspējīgu lauksaimniecisko darbību īstenošanai praksē” (attiecas arī uz horizontālo mērķi HORIZ),</p> <p>- V8 “Ilgtspējīga augsnes auglības pārvaldība, uzlabojot mēslošanas plānošanu un AAL lietošanu”;</p> <p>o SM9 “Uzlabot Savienības lauksaimniecības spēju reaģēt uz sabiedrības prasībām pārtikas un veselības jomā, tostarp uz prasību pēc kvalitatīvas, nekaitīgas un uzturvielām bagātas pārtikas, kas ražota ilgtspējīgā veidā, prasību samazināt pārtikas atkritumus, panākt dzīvnieku labturību un apkarot rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem” vajadzībai V9 “Sekmēt bezatlikumu tehnoloģiju attīstību”.</p> <p>Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas pasākumu integrēšana kopējā lauksaimniecības politikā ir nozīmīga, lai nodrošinātu starpnozaru virzīto politiku saskaņotību, koordināciju un monitoringu.</p>		uzdevums izveidot reģionālos dūņu pārstrādes centrus, kuros nodrošinātu augstvērtīgāku un ērtāk lietojamu mēslošanas līdzekļa ražošanu ar nemainīgu kvalitāti.
140	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	<p>Nepieciešama atsevišķa intervence mazā ērgļa barošanās vietu uzturēšanai, jo Latvijas mazā ērgļa populācijai ir ārkārtīgi liela nozīme sugas kopējās populācijas saglabāšanā – Latvijā ligzdo 22% no Eiropas (33% no Eiropas Savienības) mazā ērgļa populācijas. Intervences mērķa platība ir lauksaimniecības zemes, kas nav uzartas vismaz kopš iepriekšējā gada vidus, 1 km rādiusā ap mazā ērgļa ligzdām, kam izveidoti mikroliegumi. Šajās platībās jāveic pļaušana pēc 1. jūlija divos paņēmienu, pļaujot slejās (otrais paņēmiens pēc 1. augusta). Nopļauto noved no lauka. Pļauj vienreiz sezonā.</p>	KLP SP	Lai paredzētu šādu iespēju, attiecīgi paplašinātu BDUZ mērķa platību ir nepieciešams rast papildus finansējumu, specifiski izstrādāt DAP OZOLS "M.ērgļu slānis"

141	<p style="text-align: center;">Latvijas Permakultūras biedrība</p>	<p>Latvijas Permakultūras biedrība rosina iekļaut Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskajā plānā lielāku atbalstu pasākumiem, kas veicina lauku apdzīvotības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Izvērtējot ES zaļā kursa vadlīnijas par CO2 neitralitātes sasniegšanu 2050. gadā un sabiedrības vēlmes dzīvot sakoptā vidē, ievērojot tradicionālās Latvijas lauku vērtības, vēlamies piedāvāt sekojošus priekšlikumus, kas veicinātu Stratēģiskā plāna izvirzīto mērķu “Plaukstoši lauku apvidi, veicinot ekonomisko aktivitāti, nodrošinot infrastruktūru un saglabājot apdzīvotību;” un “Katra saimniecība, efektīvi izmantojot resursus, iegulda bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un klimata pārmaiņu mazināšanā;” sasniegšanu.</p> <p>Iekļaut kokaugu stādījumus lauksaimniecības platībās, kā tradicionālu labas lauksaimniecības kultūru audzēšanas un lauksaimniecības platību izmantošanas praksi Latvijas Republikas teritorijā (EIROPAS KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) Nr. 640/2014 (2014. gada 11. marts)).</p> <p>Kokaugu stādījumu vēsturiski nodrošināja auglīgu, lauksaimniecībai piemērotu augšņu izveidošanos un CO2 uzkrāšanos. Vienlaicīgi kokaugu stādījumi ir tradicionālās Latvijas lauku ainavu pamats.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aleju stādījumi -Birztales/koku grupas -Buferjoslas -Kokaugu pļavas (kokājs) 	KLP SP	<p>Nosacījumsistēmā LLVN8 ietvaros tiks noteikta virkne neproduktīvu ainavas elementu, arī tādi, kas atbilst vai ir līdzīgi priekšlikumā minētajiem, šīs platības būs arī kā atbalsttiesīga zeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koku vai krūmu puduri un rindas, akmeņu kaudzes, max 1,5 ha platībā, ja attiecīgā platība nav iekļauta Valsts meža dienesta Meža valsts reģistrā kā mežs – te varēs deklarēt arī aleju stādījumus (kā koku rindas) birztales/koku grupas, arī buferjoslas ar kokaugu elementiem – kā koku pudurus vai grupas, kas nepārsniedz 1,5 ha, kā arī kokaugu pļavas/kokājs, kas iekļaujas nosacījumos kā koku vai krūmu grupas; - 2m platas ražošanā neizmantotas laukmales, buferjoslas, ar zālāju vai dabīgi iesaļējušos augu segumu.; <p>- jau šajā periodā platības, kurās ir max 100 koki/ ha ir atbalsttiesīgas un tās var pieteikt maksājumam.</p> <p>KLP SP ir iekļauta intervence LA 10.1. Zaļās joslas, kuru būtība aptver ierosināto "Buferjoslu" konceptu.</p>
-----	---	---	--------	---

		<p>1. Aleju stādījumi Aleju stādījumi ir tradicionāla Latvijas ainavas sastāvdaļa, gar lielākas un mazākas nozīmes ceļiem. Šādi stādījumi kalpo kā vējlauzējs, papildina bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dzīvotnes putniem un derīgajiem kukaiņiem. Aleju stādījumu darbojās arī kā vējlauzējs samazinot vēja eroziju periodos kad nav laukos kultūraugu pārklājuma (pozitīvāka CO2 bilance), saglabā augsnē mitrumu vasaras mēnešos tādējādi palielinot ražību. Lūdzam iekļaut aleju stādījumus sekojošā redakcijā:</p> <p>Aleju stādījumi ir koku stādījumi : gar jebkura veida ceļiem (ar un bez seguma), vienpusēji vai abpusēji gar īpašuma robežām, ar vējlauzēju nenorobežotās lauku platībās, kur valdošo vēju virzienā brīvā platība ir garāka par vienu kilometru un platāka par 500 metriem. Ja audzējamās kultūras audzēšanas prasības, lauku bloka (-u) topogrāfiskā novietojuma vai erozijas dēļ tas nepieciešams, aleju stādījumus var izvietot biežāk.</p> <p>Aleja ir vienrindu vai divrindu koku stādījums ar koku attālumu ne retāku kā 10 metri izmantojot koku sugas kas izaug garākas par 5 metriem. Stādot augļukokus vai riekstaugus garuma nosacījums netiek piemērots.</p> <p>Aleju stādījumi ir iekļaujami pieguļošā lauku blokā un saņem tādu pašu atbalstu. Bloka malu mērot 5 metru attālumā no koku rindas uz āru vai pa dabisko robežu (ceļš, grāvis, ūdenstilpne, īpašuma robeža) Zāles pļaušanu var veikt reizi pāris gados nodrošinot mazo dziedātājpunu, derīgo kukaiņu dzīvotnes un ziemošanas vietas.</p>	KLP SP	
--	--	---	--------	--

		<p>2. Birztales/ koku grupas (Meža dārzi) Kokaugu birztales ir tradicionāla Latvijas lauku ainavu sastāvdaļa, tās plaši pieminētas pat tautasdziesmās. Birztales kalpo kā bioloģiskās daudzveidības papildinātājs, nodrošina dzīvotnes putniem un derīgajiem kukaiņiem un mazajiem dzīvniekiem un lakstaugiem</p> <p>Lūdzam iekļaut birztales/koku grupas sekojošā redakcijā: Birztales/ kokaugu grupa ir dabisks vai cilvēka veidots funkcionāls koka puduris lauksaimniecības platībās ar koku skaitu ne mazāku kā 250 gab/ha. Koku novietojums un sugu izvēle ir brīva. Birztales iespējami daudzgadīgo lakstaugu un augļkoku/krūmu stādījumi, kuri neprasa ikgadēju augsnes apstrādi. Birztales ir iekļaujama esošā lauku blokā, vai tiek izveidots jauns lauku bloks. Ja tiek veidots jauns lauku bloks, tad tiek piemērots izņēmums bloka minimālajai platībai, to nosakot 0.1 ha, mērot 10m attālumā uz āru no ārējas malas kokaugu stumbriem. Zāles pļaušanu var veikt reizi pāris gados nodrošinot mazo dziedātājpunu, derīgo kukaiņu un lakstaugu dzīvotnes un ziemošanas vietas.</p>	KLP SP	
--	--	---	--------	--

		<p>3. Buferjoslas</p> <p>Stādītas vai dabiskas kokaugu veģetācijas joslas laukmalās/pieguļošās platībās, kas darbojas kā biofiltrs: barības vielu uzkrājējs un ķīmisko vielu pārneses bremsētājs. Tādējādi samazinot šo vielu noplūdes daudzumu dabiskajās ekosistēmās un apdzīvotajās teritorijās.</p> <p>Barības vielas noplūstot ūdenstecēs, upēs un ezeros veicina ūdenstilpņu eutrofikāciju un beigās arī piesārņo Baltijas jūru.</p> <p>Buferjoslas veicina bioloģisko daudzveidību, nodrošina dzīvotnes putniem, mazajiem dzīvniekiem un derīgajiem kukaiņiem.</p> <p>Pietiekami augstas un vienlaidus kokaugu buferjoslas ar poriozitāti (caurspīdību) 40-60% aptur un akumulē gaistošo sintētisko augu aizsardzības līdzekļu sānplūsmu/noplūdi, kas rodas šo līdzekļu lietošanas laikā, un pasargā apdzīvotas vietas no šo ķīmisko vielu izsēšanās un akumulēšanās iedzīvotāju dzīves telpā.</p> <p>Lūdzam iekļaut buferjoslas sekojošā redakcijā:</p> <p>Kokveida stādījumu buferjoslas ar platumu 5-25 metri, paralēli lauku malām, pielāgojot tās vietējiem apstākļiem.</p> <p>Buferjosla sastāv no jauktiem, dažāda augstuma kokaugu stādījumiem, kur pamata audze izaug garāka par 2,5 metriem.</p> <p>Buferjoslas ir veidojamas, kur lauku bloku malas ir vērstas/robežojas ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -apdzīvotām vietām, sabiedriskiem objektiem un lauku viensētām, -valsts nozīmes ūdenstecēm, upēm, ezeriem. Ja pastāv dabiska krasta veģetācijas josla, tā būtu uzskatāma kā dabiskā buferjosla un iekļaujama atbalsta platībā. 	KLP SP	
--	--	---	--------	--

		<p>4. Kokveida pļavas/kokājs. Parkveida ganības Vēsturiski pļavas un ganības ar biežu kokaugu veģetāciju bija tradicionāla Latvijas lauksaimniecības prakse. Šobrīd šis ir straujāk izzūdošais dabiskās ainavas elements valsts teritorijā. Zālāju platības ar kokaugu veģetāciju ir vienas no bioloģiski daudzveidīgām ekosistēmām attiecībā pret dzīvniekiem, kukaiņiem un augiem. Bez tam liellopu un koku efektīvās mijiedarbības rezultātā liellopu radītās CO2 emisijas tiek efektīvi uzņemtas caur koku fotosintēzes procesu, kas paātrina koku augšanu un samazina emisijas.</p> <p>Lūdzam iekļaut kokveida pļavas sekojošā redakcijā: Kokveida pļava ir izklaidus koku stādījums lauksaimniecības platībās ar koku daudzumu 100 pieauguši koki uz hektāru. Platībās ar kokiem kuru vainaga augstums ir zemāks par 20 metriem koku skaits var būt lielāks, bet nepārsniedzot 400 kokus uz hektāru. Koku sugu izvēle brīva ietverot visas koku sugas gan koksnes iegūšanai gan augļkokus.</p>	KLP SP	
Koordinācija un papildinātība ar citiem ES finanšu instrumentiem				
142	Finanšu ministrija	<p>Finanšu ministrija atbilstoši kompetencei ir izskatījusi Kopējās Lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna 2023.-2027.gadam projektu (turpmāk – projekts) un izsaka šādu iebildumu.</p> <p>Lūdzam papildināt projekta apakšsadaļu “4.5.1 Īss demarkācijas un koordinācijas mehānismu apraksts” ar informāciju attiecībā uz demarkāciju ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027.gadam un Attīstības un noturības mehānisma plāna (AF) paredzētajam aktivitātēm.</p>	KLP SP	Nemts vērā, sagatavots un papildināts KLP stratēģiskā plāna projekts.

143	<p align="center">Biedrība "Latvijas Lauku forums"</p>	<p>Aicinām Zemkopības ministriju kā par lauku attīstības politiku atbildīgo ministriju iniciēt aktīvas diskusijas ar citām valsts pārvaldes iestādēm gan par citu fondu iekļaušanu SVVA, ņemot vērā, piemēram, Čehijas pieredzi par nozīmīgu ESF un ERAF ieguldījumu lauku telpā, gan par KLP neiekļautajām vajadzībām – nodokļu atlaidēm lauku uzņēmējiem, atbalstam dzīvojamajam fondam, ceļu tīklam un interneta pārklājumam un tā kvalitātei, kas ir būtiski priekšnosacījumi KLP identificēto vajadzību īstenošanai.</p>	KLP SP	<p>Ministrija jaunā plānošanas perioda dokumentu izstrādē ir diskutējusi par LEADER pieejas īstenošanu arī citu Struktūrfondu pasākumos. Ir notikušas sarunas ar VARAM, Kultūras ministriju, Izglītības ministriju, Labklājības ministriju un sniegta informācija par LEADER pieejas nozīmīgumu teritorijas attīstībā, bet diemžēl šobrīd bez rezultātiem. Turklāt ZM tematiskajās darba grupās tika iesaistītas visas ministrijas un skaidri norādīts, ka Lauku teritorijas attīstības veicināšanā ir jāiesaistās visām ministrijām. KLP stratēģiskā plāna intervences izstrādātas, nodrošinot sinerģiju un papildinātību ar citiem Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajiem plānošanas dokumentiem, ievērojot KLP paredzētās pasākumus un aktivitātes, atbalstāmās nozares, atbalsta saņēmējus un īstenošanas teritorijas, detalizēti norādot KLP stratēģiskā plānā.</p>
144	<p align="center">Biedrība "Latvijas Lauku forums"</p>	<p>Aicinām informēt citas vadošās iestādes par LEADER/SVVA (Sabiedrības virzītas vietējās attīstības) darbības principiem un iespējamo sadarbību, īstenojot SVVA pieeju Latvijā, ne vien ņemot vērā līdzšinējo ieguldījumu augsto atdevi un sasniegtos rezultātus, bet arī iespēju no apakšas uz augšu īstenotiem projektiem, kas tiek īstenoti ar sabiedrības virzītu vietējo attīstības (SVVA) projekti saņemt par 10% vairāk ES finansējuma. Eiropas Parlamenta un Padomes regulā 2021/1056 paredzēts 112. panta 5. punktā, paredzot, ka „Prioritātēm, kas tiek pilnībā sasniegtas ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības starpniecību, 3. un 4. punktā uzskaitītās maksimālās līdzfinansējuma likmes palielina par desmit procentpunktiem.” ES Parlaments uzstāja uz spēcīgāku reģionu iesaisti un labāku un intensīvāku partnerības principu un ņemot vērā lielo reģionālo nevienlīdzību iedzīvotāju iesaiste ir izšķiroši nozīmīga. Rosinām Zemkopības ministriju informēt visus Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju atlases komitejas locekļus, kā arī starpinstucionālā sadarbībā virzīt šī jautājuma attīstību.</p>	KLP SP	<p>KLP Uzraudzības komitejā ir iesaistīts plašs pārstāvju loks, tostarp arī citu fondu Vadošās iestādes pārstāvji, kas nodrošina informācijas pieejamību par Leader/SVVA darbības principiem. Līdzīgi arī SVVA stratēģiju atlases komitejā nodrošināts plašs, dažādu ieinteresēto pušu pārstāvju loks. Tāpat notiek sarunas ar VARAM, kura ir atbildīga par reģionālo un teritoriālo attīstību. KLP stratēģiskā plāna intervences izstrādātas, nodrošinot sinerģiju un papildinātību ar citiem Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajiem plānošanas dokumentiem, ievērojot KLP paredzētās pasākumus un aktivitātes, atbalstāmās nozares, atbalsta saņēmējus un īstenošanas teritorijas, detalizēti norādot KLP stratēģiskā plānā.</p> <p>Ņemot vērā KLP stratēģiskā plānā plānotā atbalsta būtisko ietekmi uz teritoriālo attīstību, kas var dot būtisku pienesumu reģionālo atšķirību mazināšanai, uzņēmējdarbības attīstībai, ieņēmumu līmeņu izlīdzsvarošanai reģionos, atbalsta pasākumu ietvaros, kur tas attiecināms, tiks pielietota teritoriālā pieeja, t.sk. finansējuma sadalījuma plānošana reģionālā griezumā, atbilstība vai sasaiste ar teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem u.c.</p>

145	VARAM	<p>3) VARAM jau iepriekšējās sarunās ir vērsusi uzmanību, ka ir nepieciešams nodrošināt ciešāku sinerģiju starp KLP SP atbalsta aktivitātēm, kas sniedz atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai, VARAM reģionālās politikas ietvaros plānoto atbalstu pašvaldībām uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstībai, kā arī Ekonomikas ministrijas plānoto atbalstu komersantiem (t.sk. tehnoloģiju iegādei, pamatlīdzekļiem utml.). Attiecīgi aicinām sadaļā 4.5. “Koordinācija, demarkācija un papildinātība ELFLA un citu Savienības fondu, kuri darbojas lauku novados, starpā” iekļaut aprakstu, ka ieviešanas normatīvajos aktos šāda sinerģija tiks nodrošināta, cita starpā veicinot dažādu finanšu avotu ietvaros plānoto atbalsta pasākumu savstarpēju papildinātību (piemēram, paredzot nosacījumu, ka priekšrocība tiek dota uzņēmējiem / kooperatīviem, kas izmanto vai plāno izmantot pašvaldību sakārtoto uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūru). Potenciālie KLP SP pasākumi, kur šādu sinerģiju saskatām, ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.3.10 LA 4.4 Atbalsts ieguldījumiem nelauksaimniecības aktivitāšu īstenošanai; • 5.3.18 LA 9 Ražotāju grupu un organizāciju izveide; • 5.3.27 LA 16.2 Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei (saimniecības līmenī); • 5.3.31 LA 19.1 Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu. 	KLP SP	<p>KLP SP ir papildināts ar sinerģijas, demarkācijas un papildinātības tabula intervenču līmenī.</p> <p>KLP SP 4.5. sadaļā par KLP SP koordināciju, nošķirtību un papildinātību starp citiem ES fondiem ir norādīts, ka LEADER intervencei LA19.1. “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu” ir iespējama papildinātība ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam vairākiem SAM (5.1.1., 1.2.3., 4.3.2.), nosakot papildu kritērijus projektiem, kurus plānots realizēt papildinoši ERAF un ESF finansētiem projektiem. Papildinātību nosaka vietējās attīstības stratēģijā.</p> <p>Prioritātes punktu izstrāde notiek nacionālo normatīvo aktu izstrādes procesā, šos kritērijus saskaņojot ar KLP SP Uzraudzības komiteju, kur var tikt izskatīti papildus projektu atlases kritēriju punkti paredzot priekšrocību uzņēmējiem / kooperatīviem, kas izmanto vai plāno izmantot pašvaldību sakārtoto uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūru.</p>
Viedoklis par KLP SP tehniskajiem aspektiem				
146	Latvijas Kūdras asociācija	<p>Vēršam uzmanību uz nekonsekventu terminu lietošanu attiecībā uz kūdrājiem un organiskajām augsnēm. Attiecībā uz augsnēm ir sastopami šādi nosaukumi: organiskās augsnes, kūdras augsnes. Nav saprotams, vai plāna autoru ieskatā tas ir viens un tas pats vai tās ir dažādas augsnes. Iespējams, vārds “kūdrājs” tiek lietots kā sinonīms kūdras augsnēm.</p> <p>Attiecībā uz purviem lietoti apzīmējumi “augstie sūnu</p>	KLP SP	<p>Termins “kūdrājs” ir paredzēts regulā (angl. - peatlands). LLVN2 prasības ir definētas, lai nodrošinātu ar oglekli bagātas augsnes aizsardzību, turklāt visas LLVN prasības attiecas tikai uz lauksaimniecības zemi.</p> <p>Kūdrāju/purvu platības, kurās nenotiek lauksaimnieciskā darbība, netiek aptvertas nosacījumsistēmas prasībās.</p>

		<p>purvi”, “kūdras purvi”, “vēsturiskās ieguves vietas”. Šeit derētu ievērot konsekvenci. Tajās vietās plānā, kur runa ir par bijušo kūdras ieguves vietu rekultivāciju, lietojams apzīmējums “vēsturiskās ieguves vietas”.</p> <p>Plānā vairākās vietās lietots “mitrāji un kūdrāji”. Lūdzam izvērtēt, vai vārds “kūdrāji” nav aizstājams ar “kūdras augsnes” vai “organiskās augsnes”. “Kūdrāji” ir ļoti plašs termins, kas var ietvert arī kūdras atradnes.</p> <p>15. lpp. “Kūdras purvu rekultivācija” jāaizstāj ar “Vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācija”, kas atbilst arī Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņēs 2020. – 2030. gadam lietotajai terminoloģijai. Kūdras purvs var būt arī neskarts purvs vai aktīva ieguves vieta.</p> <p>393. lpp. minēts “Lauksaimniecības zeme, un ārpus lauksaimniecības zemes teritorija ar identificējamām un uzmērāmām robežām, kas ir augstais sūnu purvs vai izstrādāts kūdras purvs, kas tiek izmantotas lauksaimniecībā – augļu un ogu dārzu ierīkošanai. Iesakām “augstais sūnu purvs” aizstāt ar vārdu “kūdrājs”. Augstais sūnu purvs var būt neskarts purvs ar lielu bioloģisko daudzveidību, arī kūdras atradne. Pēc juridiskā statusa tā būs, visbiežāk, meža zeme, kur lauksaimnieciskā darbība nenotiek.</p> <p>305. lpp jāprecizē pasākums “ieguldījumiem jaunu augļu dārzu izveidei, ilggadīgajiem stādījumiem vēsturiski izmantoto kūdras ieguvju rekultivācijai/organiskajās augsnēs”, pasvīturo labojot uz “vēsturiski izmantoto kūdras ieguves vietu rekultivācijai”.</p> <p>168. lpp. jālabo kļūda – augšņu kartēšanu veic Latvijas Universitāte, iesaistot Latvijas Lauksaimniecības universitāti.</p>		
147	<p>Dabas aizsardzības pārvalde</p>	<p>Faktoloģiskie precizējumi, kas sniegti attiecībā uz Vides projektu ir izmantojami arī KLP SP pilnveidē.</p>	<p>KLP SP</p>	<p>Nemts vērā, KLP SP SM 6 apraksts (KLP SP pielikumā), kā arī KLP SP teksts 2.1.6.1.apakšnodaļā tiks pārskatīts un redakcionāli precizēts.</p>

148	Dabas aizsardzības pārvalde	<p>2.1.6.1.nodaļā (sākot no 88.lpp.):</p> <p>Teksts “Konstatēts, ka Latvijā lielākā daļa (~61 %) bioloģiski vērtīgo zālāju platības t.sk. ES nozīmes zālāju biotopi, kas izveidoti pamatojoties uz Biotopu direktīvas 92/43/EEK un Putnu direktīvu 2009/147/EK, atrodas ārpus Natura 2000 tīkla teritorijas...” redakcionāli precizējams, jo biotopi netiek izveidoti, pamatojoties uz ES direktīvām.</p>	KLP SP	Konstatēts, ka Latvijā lielākā daļa (~64%) bioloģiski vērtīgo zālāju platības t.sk. ES nozīmes zālāju biotopi, atrodas ārpus teritorijām, uz kurām attiecas Biotopu direktīvas 92/43/EEK vai Putnu direktīva 2009/147/EK , t.i. tie atrodas ārpus Natura 2000 tīkla teritorijas. Visa šī platības ir iekļauta arī “Ekoloģiski jutīgajā ilggadīgo zālāju slānī” (EJIZ - atbilstoši ES tiešo maksājumu nosacījumiem), kas 2019. gadā aizņēma 33 451 ha.
149	Dabas aizsardzības pārvalde	Teksts “ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu kopējā aizņemtā platība ir nepietiekoša, tamdēļ atzīstams, ka kopumā to stāvoklis joprojām ir nelabvēlīgs, it īpaši attiecībā uz reti un prioritāriem piekrastes zālājiem, virsājiem, un citām atklātu ainavu dzīvotnēm, kuras šobrīd nav lauksaimnieku pārvaldībā.” redakcionāli precizējams, jo problēma kopumā attiecināma uz visiem ES nozīmes biotopiem un putnu dzīvotnēm, kas ir atkarīgas no ekstensīvas lauksaimnieciskās darbības.	KLP SP	Visu ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu t.sk. putnu dzīvotņu zālājos, kas ir atkarīgas no ekstensīvas lauksaimnieciskās darbības , kopējā aizņemtā platība ir nepietiekoša, tamdēļ atzīstams, ka kopumā to stāvoklis joprojām ir nelabvēlīgs, it īpaši attiecībā uz reti un prioritāriem piekrastes zālājiem, virsājiem, un citām atklātu ainavu dzīvotnēm, kuras šobrīd nav lauksaimnieku pārvaldībā.
150	Dabas aizsardzības pārvalde	Iesakām tekstu “Lauksaimniecības zemes Latvijā ir starptautiski nozīmīgs biotops migrējošiem putniem, īpaši dzērvēm un zosīm, - graudaugu sējumu platībās” precizēt šādā redakcijā: “Pavasara un rudens migrācijās zosis un dzērves kā barošanās un atpūtas vietas izmanto g.k. sējumus.” Tas attiecas arī uz nodaļu par stiprajām pusēm SVID analīzē.	KLP SP	Lauksaimniecības zemes Latvijā ir starptautiski nozīmīgs biotops migrējošiem putniem , īpaši dzērvēm un zosīm. Līdz šim valstī kopumā reģistrētas ap 150 caurējošiem putniem nozīmīgas teritorijas lauksaimniecības zemēs, 15 no tām iekļautas Eiropas starptautiski putniem nozīmīgo vietu sarakstā (Račinskis, Stīpniece, 2000). http://biodiv.daba.gov.lv/cooperation/lauksaimn
151	Dabas aizsardzības pārvalde	Pārvalde vērš uzmanību arī uz šo apgalvojumu: “Par migrējušo putnu postījumiem lauksaimniekiem pieejamie kompensāciju apjomi un veidi ilgstoši nav aktualizēti un pašlaik ir nemotivējoši, tādējādi nav līdzsvarotas intereses starp dabas aizsardzību un saimniecisko darbību.” Lūdzam skaidrot, vai kompensāciju apjomu dēļ ir samazinājušās sējumu platības? Jeb uzsverams, ka kompensāciju sistēma padarāma godīgāka, lai vienādu kompensācijas apmēru nesāņemtu gan tas lauksaimnieks, kam sējums izpostīts pilnībā, gan tas, kas saņem gan kompensāciju, gan tikai	KLP SP	Esošā kompensāciju sistēma par saimnieciskās darbības ierobežojumiem ne vienmēr ir pietiekoši motivējoša, jo daļa īpašnieku mazo platību dēļ (mazāka par vienu hektāru) uz maksājumu pieteikties nevar. Vienlaikus, pilnveidojot atbalsta maksājumu un kompensāciju sistēmu, kas saistīta ar dabas vērtību saglabāšanu, iespējams gūt lielāku sabiedrības atbalstu dažādu intensīvu saimniecisko darbību ierobežošanai. Ņemot vērā, ka grozījumu izdarīšana kompensāciju izmaksu regulējošos normatīvajos aktos ir sabiedrībā jutīgs jautājums, normatīvā regulējuma pilnveidošana būtu uzsākama pēc VARAM konceptuālas atbildes saņemšanas par šī jautājuma

		nedaudz mazāku ražu? Tas attiecas arī uz vājo pušu apkopojumu SVID analīzē.		iespējamo virzību. https://www.daba.gov.lv/lv/darbības-strategija
152	Dabas aizsardzības pārvalde	Attiecībā uz apputeksnētājiem lūdzam vērst vairāk uzmanības par savvaļas apputeksnētājiem un to aizsardzību[4], jo veicinot plašāku mājas bišu audzēšanu, ar to netiek novērsts savvaļas apputeksnētājiem radītais apdraudējums.	KLP SP	KLP SP ir vairākas intervences, kuru papildinošais efekts ir apputeksnētāju aizsardzība (AAL ierobežota vai aizliegta lietošana) un to dzīvotņu saglabāšana vai veidošana, bet šis rezultāts KLP ietvaros netiek vērtēts kvantitatīvi, piemēram, intervence LA11.; LA10.1.; LA10.2.; LA10.4; LA10.5; TM4.2; TM4.7.
153	Dabas aizsardzības pārvalde	Lūdzam ietvert atsauci uz pētījumu vai analīzi, kas apliecina, ka "Ievērojamās bioloģiskās lauksaimniecības platības Latvijā ir nozīmīgas bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā."	KLP SP	https://www.arei.lv/sites/arei/files/files/articles/Atskaite_LAP%202014-2020%20ietekme%20uz%20BLS_att%C4%ABst%C4%ABbu%20%281%29.pdf Daudzviet pasaulē veiktie pētījumi rāda, ka bioloģiskā lauksaimniecība dod nozīmīgu ieguldījumu vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, piemēram, atklājot bioloģiskās lauksaimniecības pozitīvo ietekmi uz sugu daudzveidību. Pētījums, kurā analizētas 47 putnu sugas, kas mēdz apdzīvot lauksaimniecības zemes, 144 zemes vaboļu sugas, 141 zirnekļu suga un 59 tauriņu sugas Centrālajā un Ziemeļeiropā, secināts, kas bioloģiski apsaimniekotajās teritorijās no sugu daudzveidības puses ir gan ieguvēji – zālēdāji, gan zaudētāji – plēsīgās sugas. Šajā pētījumā arī secināts, ka bioloģiski apsaimniekotajās platībās salīdzinot ar konvencionāli apsaimniekotajām, sastopamas vairāk retās (aizsargājamās) sugas. Bioloģiski apsaimniekoto teritoriju ietekme uz sugu daudzveidību ir īpaši novērojama un būtiska teritorijās ar lielāku lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvaru. Latvijā šāda teritorija raksturīga Rietumzemgalei un Austrumkurzemei. Runājot ne tikai par bioloģisko lauksaimniecību, bet arī citiem pasākumiem, kas veicina bioloģisko daudzveidību lauksaimniecības zemēs, tiek uzsvērta mērķtiecīga konkrētu vidi saudzējošu aktivitāšu veicināšana konkrētos reģionos, kur tas ir visvairāk nepieciešams. Lai gan zinātniskajās publikācijās un dažādos stratēģiskajos dokumentos atzīmēts bioloģiskās

				lauksaimniecības pozitīvais ieguldījums vides stāvokļa uzlabošanā, Latvijā līdz šim pētījumi par BLS ietekmi uz vidi veikti salīdzinoši maz, galvenokārt kā atsevišķas gadījumu izpētes.
154	Dabas aizsardzības pārvalde	Nav saprotams, kas tiek domāts ar “Latvijā ainavām ir izteikta reģionālā dažādība”? Vai ar to domātas Ainavzemes un ainavu apvidi?	KLP SP	SM6: 124., 126., 135 rindkopa.
155	Dabas aizsardzības pārvalde	Lūdzam redakcionāli saprotami precizēt, kādas stiprās puses SVID analīzes apkopojumā tiek domātas ar šo tvērumu “Latvijā Eiropas Savienības nozīmes biotopu un sugu aizsardzība, sniedzas pāri valstī definēto Natura 2000 teritoriju robežām, kas tiek ņemts vērā veidojot valsts un Eiropas Savienības atbalsta sistēmas”. Vai ar to tiek uzsvērts, piemēram, ka ES zālāju biotopi ir sastopami plašās teritorijās ārpus Natura 2000 tīkla?	KLP SP	Jā, ar šo tiek uzsvērts, ka Latvijā KLP kontekstā tiek sargāti visi ES zālāju biotopi, neatkarīgi no to lokalizācijas ārpus Natura 2000 tīkla (64 % - ārpus, 36 % - iekšpus).
156	Dabas aizsardzības pārvalde	Lūdzam precizēt terminu “daļēji ielabotas ilggadīgo zālāju platības” ar terminu “daļēji dabiskojušies zālāji” visā dokumentā.	KLP SP	Nozīmīga daļa ilggadīgo zālāju platības tiek regulāri ielabotas (piesējot; mēslojot u.tml.), tamdēļ tās ir daļēji ielaboti ilggadīgie zālāji. Nenoliedzami, ir arī tādi ilggadīgie zālāji, kas netiek ielaboti un tajos notiek dabiskošanās process, kamdēļ šī daļa būtu uzskatāma par "daļēji dabiskojušies zālāji", kuri ir potenciālie BVZ. Tekstā tiek veiktas atsauces uz ilggadīgajiem zālājiem pirmajā situācijā.
157	Dabas aizsardzības pārvalde	Lūdzam redakcionāli precizēt teikumu: “Spēkā esošā maksājumu shēma nav veicinājusi piekrastes zālāju, kadiķu zālāju un vairāku citu atklātu ainavu dzīvotņu, tai skaitā putnu dzīvotņu pārvaldību”, izsakot to šādā redakcijā “maksājumu sistēma un apjoms nav veicinājis dabisko zālāju un no ekstensīvas lauksaimnieciskās darbības atkarīgo biotopu, t.sk. putnu dzīvotņu uzturēšanu”.	KLP SP	Spēkā esošā maksājumu shēma nav veicinājusi piekrastes zālāju, kadiķu zālāju un vairāku citu atklātu ainavu dzīvotņu pārvaldību, tai skaitā putnu dzīvotņu. DAP, 2020, PAF (2021-2027), E2.4. 46.lpp
158	Dabas aizsardzības pārvalde	Attiecībā uz SVID analīzē iekļautajām iespējām norādītais, ka “Latvijā Eiropas Savienības nozīmes biotopiem un sugām vēl ir pieejama plaša fiziskā telpa, lai tās spētu pielāgotos arī klimata pārmaiņām”, redakcionāli jāprecizē,	KLP SP	SM6: 109;110;111 rindkopa.

		jo klimata izmaiņas biotopus un sugu dzīvotnes ietekmēs neatkarīgi no tiem pieejamās dzīves telpas.		
159	Dabas aizsardzības pārvalde	<p>Teksts “Ārpus lauku blokiem atrodas 30% konstatēto BVZ, daļa no kuriem atrodas meža zemē (pēc dažādu valsts iestāžu juridiskās klasifikācijas). Šādi biotopi ir: “Kadiķu audzes zālajos un virsajos”; “Meža ganības” vai “Parkveida pļavas un ganības”, par kuriem veicot tādas lauksaimnieciskās darbības ka ganīšanu un pļaušanu iespējams saņemt agrovides atbalstu, jo Latvijā atsevišķi administrējami meža vides atbalsta pasākumi nav ieviesti.” redakcionāli precizējams, jo ne viss, kas atrodas ārpus lauku blokiem, atrodas meža zemēs. Ārpus lauka blokiem var atrasties arī neapsaimniekotas lauksaimniecības platības, kā arī meža zemēs – laucēs, var atrasties atklātas platības ar bioloģiski vērtīgiem zālājiem, kas tiek iekļautas lauku blokos. Šajā gadījumā vienīgi uz biotopu “Meža ganības” šis apgalvojums attiecināms vistiešākā veidā, jo galvenais nosacījums, lai būtu meža ganības, ir jābūt mežam. Savukārt, lai platība tiktu iekļauta lauku blokā, viens no parametriem ir koku skaits uz ha. Attiecībā uz <i>Kadiķu audzēm</i> un <i>Parkveida zālājiem</i>, šādas platības var būt gan meža, gan lauksaimniecības zemēs, savukārt koku skaits ir tas, kas nosaka, vai platība tiek iekļauta lauku blokā, vai agrovides blokā.</p>	KLP SP	<p>Tekstā ir norādīts, ka tikai daļa no platībām ārpus lauku blokiem atrodas meža zemē. Ar šo ir skaidrots, ka situācijās, kad Zālāju biotopu platība atrodas Natura 2000 mežu teritorijā, tad šo platību potenciāli ir iespējams pieteikt diviem KLP SP atbalstiem - gan intervencē LA10.5, gan LA12.</p>
160	Dabas aizsardzības pārvalde	<p>Attiecībā uz tekstu “Lai iegūtu līdz šim precīzāko pamatinformāciju (aktuālo izejas punktu monitoringam un citiem vērtēšanas pasākumiem), - detalizētu un zinātniski pamatotu informāciju, nevis atsevišķu ekspertu viedokļos un literatūrā balstītos apsvērumos par Latvijas dabas vēsturiskajām vērtībām pirms 21.g.s., kopš 2016. līdz 2021. gadam DAP īsteno LIFE projektu "Dabas skaitīšana", kā...” norādām, ka minētais projekts ir Kohēzijas Fonda finansēts projekts, kā arī lūdzam precizēt redakcionāli, jo tā ir vispārpieņemta prakse arī Eiropas</p>	KLP SP	<p>Ņemts vērā, precizēts finansējuma avots.</p>

		Savienībā, ka gadījumā, ja nav pieejami detāli dati, vērtējums tiek balstīts ekspertu atzinumos un literatūrā.		
161	Dabas aizsardzības pārvalde	Attiecībā uz 2.1.6.3.nodaļā sniegto informāciju norādām, ka teksts jāpārskata un jāprecizē gramatiski pareizā latviešu valodā, jo tas ir neveiksmīgs tulkojums no, iespējams, angļu valodas, ietverot nepareizus biotopu latviskos nosaukumus, un vietumis teikuma konstrukcija neļauj uztvert sākotnējo ideju.	KLP SP	Nemts vērā, 2.1.6.3. apakšnodaļas teksts tiks precizēts pirms KLP SP gala versijas iesniegšanas apstiprināšanai EK.